

BİREYSEL ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

9

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

MEBİ

OGM
MATERYAL

GENEL YAYIN YÖNETMENİ Cengiz METE

YAYIN KOORDİNATÖRÜ Ömer SARICA

EDİTÖR Dr. Öğr. Üyesi Sezaver ÇAPCI SİPAHİ

HAZIRLAYANLAR Mustafa ÖZDAMAR

Orhan GÖZÜBÜYÜK

Banu ALMALI İLHAN

Gülnaz SUBAŞI

Reşit Akay YANLIÇ

Ayşen ÖZTAŞ ÇELİK

Hatice SULA

Şennur ŞANAL

Hümeysra ULUER

Merve ŞENGÜLERLİ

Tuba AKMAN

Şerife YAŞAR

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME UZMANI Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YILDIRIM

Dr. Öğr. Üyesi Ömer KAMIŞ

Dr. Öğr. Üyesi Recep GÜR

PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI Doç. Dr. Serkan Demir

DİZGİ ve GRAFİK TASARIM Çağlayan Volkan YILDIZ

Diğdem TÜKEL ÇOLAK

Ahmet PEHLİVAN

ISBN 978-975-11-9705-4

YAYIM YILI Ekim 2026

Bu yayın Millî Eğitim Bakanlığı
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
tarafından hazırlanmıştır.
Gerçekleştirilen çalışmalara
UNICEF Türkiye Temsilciliği
katkıda bulunmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı
Atatürk Bulvarı No: 98 Bakanlıklar / ANKARA
Tel: +90 312 413 2680
+90 312 413 2681
+90 312 413 1838
www.meb.gov.tr

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UNICEF
Turan Güneş Bulvarı No.106 Kat: 7 06550
Çankaya / ANKARA
Tel: +90 312 545 10 00
www.unicef.org.tr

Sevgili Öğrenciler,

Hayat her zaman düz bir çizgide ilerlemeyebilir. Kişisel öncelikleriniz, değişen yaşam koşullarınız veya ilgi alanlarınıza ayırdığınız özel zamanlar nedeniyle zaman zaman dersleri düzenli takip etmek zorlaşabilir; bu da öğrenmelerinizde geçici eksiklikler oluşturabilir. Bu durum doğaldır ve pek çok öğrencinin öğrenme sürecinde karşılaştığı bir deneyimdir. Böyle zamanlarda önemli olan, küçük ama düzenli adımlarla yeniden başlamak, eksiklerinizi fark edip planlı biçimde tamamlamak ve öğrenme yolculuğunuza devam etmektir.

Bu kitap; okulunuza düzenli olarak devam edemediğiniz, öğrendiğiniz bilgileri unuttuğunuz ya da sahip olduğunuz becerilerin zamanla zayıfladığı durumlarda öğrenmenizi sürdürebilmeniz için hazırlanmıştır. Kitap içerisinde yer alan bireysel öğrenme etkinlikleri, beklenmedik durumlar nedeniyle ya da bireysel gerekçelerle okula ara verseniz bile öğrenme sürecinizin devamlılığını desteklemek amacıyla tasarlanmıştır. Kartlardaki etkinlikler, 9. sınıfta yer alan öğrenme çıktıları dikkate alınarak oluşturulmuştur. Bu kartlar ile hem sürekli öğrenebilir hem de öğrenme sürecinizi zenginleştirebilirsiniz.

Bu kitapla

- düşünerek,
- deneyerek,
- hatalarınızın üzerine giderek

ilerleyebilirsiniz.

Kitapta yer alan etkinlikler, öğrenmelerinizi adım adım ilerletecek biçimde tasarlanmıştır. Burada önemli olan, doğru bilgiye ulaşmakla birlikte öğrenme sürecinizi fark etmeniz ve bu süreci yönetebilir hâle gelmenizdir.

Bireysel öğrenme etkinlikleri, okul dışında da öğrenme sürecinizi güvenle sürdürebilmeniz için size rehberlik eder.

Kitabınızı

- herhangi bir gerekçeden dolayı okula gidemediğiniz dönemlerde,
- yarıyıl tatili /yaz tatili sonrası konuları hatırlamak istediğinizde,
- okul değişikliği yaptığınızda,
- temel kabullerinizde eksikliğinizi olduğunda,
- bir konuyu yeniden çalışmak istediğinizde,
- bir konuyu pekiştirmek istediğinizde

kullanabilirsiniz.

Öğrenmek, bireysel bir yolculuktur. Bu yolculukta merak etmek, sormak, denemek ve bazen zorlanmak normaldir. Kitapların içindeki bireysel öğrenme etkinliklerinde yer alan etkinlikler; sizi kendi güçlü yönlerinizi keşfetmeye, eksiklerinizi tamamlamaya, öğrendiklerinizi pekiştirmeye ve özgüvenle ilerlemeye teşvik edecektir.

Bireysel öğrenme etkinliklerinde yer alan başlıkların genel açıklamaları şu şekildedir:

Her bölümün sonunda yer alan geri bildirimler, yaptığınız çalışmayı kontrol etmenize ve öğrenmenizi kalıcı hâle getirmenize yardımcı olur.

Bireysel öğrenme etkinlikleri kitabınızdaki her sayfa, öğrenme eksiklerinizi tamamlamanız için bir fırsattır. Öğrendikçe, düşündükçe ve tekrar ettikçe eksiklerinizi giderecek ve kendinizi daha hazır hissedeceksiniz. Bu kitap, öğrenme yolculuğunuzda her zaman ilerleyebileceğinizi gösteren bir çalışma arkadaşıdır.

Eğlence ve keşif dolu bir öğrenme yolculuğu dileklerimizle...

İÇİNDEKİLER

SÖZÜN İNCELİĞİ	7
OKUMA	7
DİNLEME	17
EDEBİYAT ATÖLYESİ YAZMA-KONUŞMA	26
ANLAM ARAYIŞI	37
OKUMA	37
DİNLEME	52
EDEBİYAT ATÖLYESİ YAZMA-KONUŞMA	62
ANLAMIN YAPI TAŞLARI	80
OKUMA	80
DİNLEME	98
EDEBİYAT ATÖLYESİ YAZMA-KONUŞMA	105
DİLİN ZENGİNLİĞİ	117
OKUMA	117
DİNLEME	131
EDEBİYAT ATÖLYESİ YAZMA-KONUŞMA	141

OKUMA

BAŞLARKEN

Bu bölümde yer alan etkinlikler, bireysel öğrenme yolculuğunuzda size rehberlik etmek ve öğrenme sürecinizi desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı yürütürken “Hazırlanıyorum”, “İlişkilendiriyorum”, “Uygulayarak Öğreniyorum”, “Değerlendiriyorum”, “Yansıtıcı Yazı” ve “Öğrendiklerim” etkinliklerini sırası ile takip etmeniz ve etkinliklerin sonunda yer alan geri bildirimleri inceleyerek bölümleri tamamlamanız beklenmektedir.

Bu çalışma kartında şiir türüne özgü kavramlar üzerinden edebiyatın derinliklerini keşfedecek, edebî eserlerdeki her sözün anlamı ve anlatımı doğrudan etkilediğinin farkına varacaksınız.

HAZIRLANIYORUM

Amaç: Bu bölümde ön bilgilerinizi hatırlamanızı ve konuya hazırlıklı hâle gelmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Listede okuduğunuz ifadelerle katılıyorsanız “EVET”, katılmıyorsanız “HAYIR” seçeneğine (X) işareti koyunuz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Deneme türü öğretici metin özellikleri taşır.		
2. Şiir edebî metinlere örnektir.		
3. Deneme düşünce içeren paragraflardan oluşur.		
4. Öyküleyici anlatım çoğunlukla edebî metinlerde tercih edilir.		
5. İmge ve çağrışımların yoğun olduğu bir dile sahip olmasından dolayı şiir, diğer edebî metin türlerinden ayrılır.		

Geri Bildirim

Tablodaki ifadelerde cevabınızın “HAYIR” olduğu maddeler için aşağıdaki açıklamalardan yararlanınız.

1. **Şiir**, edebî (sanatsal) metin; **deneme** ise öğretici metin türlerindendir. Şiir, diğer edebî metin türlerine göre imge ve çağrışımlar açısından daha zengin bir dile sahiptir.

3. **Öğretici metinler** açıklamak, bilgi vermek, öğretmek amacıyla yazıldığı için **düşünce** içeren paragraflardan oluşur.
4. Okuyucuyu **olay içinde yaşatmak** amaçlandığından edebî metinlerde **öyküleyici** anlatıma sıkça başvurulur.

İLİŞKİLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde yeni öğreneceğiniz konuyu; zihninizde var olan bilgileriniz, yaşantılarınız ve diğer derslerde öğrendik-
lerinize ilişkilendirmenizi bekliyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki metinleri okuyunuz ve verilen özelliklerin hangi metinle ilgili olduğunu karşılarındaki kutucuğa örnekteki
gibi yazınız.

I. METİN

Anadolu, sadece bir medeniyetler ya-
tağı değil aynı zamanda kültürlerin har-
manlandığı bir yerdir. Farklı etnik gruplar,
dinler ve diller bir arada var olmuş; bu
durum zengin bir folklor ve geleneksel
yaşam biçimini beraberinde getirmiştir. El
sanatlarından halk müziğine, yemek kül-
türünden mimariye kadar pek çok alanda
bu çeşitliliği gözlemek mümkündür.
Örneğin Karadeniz'in tulumu ile Ege'nin
zeybeği aynı topraklarda varlık bulur,
Doğu Anadolu'nun taş mimarisi ile İç Ana-
dolu'nun höyükleri aynı geçmişin farklı
yüzlerini yansıtır.

(Komisyon tarafından yazılmıştır.)

II. METİN

ILGAZ

Yıldızlar çamlara değer de geçer,
Gün burdan başını eğer de geçer.
Sular dizlerini döğer de geçer.
Bir Ilgaz, er Ilgaz, yar Ilgaz! ..

Başında bir tavus tuğ gibi çamlar,
Yollarda dizilmiş tığ gibi çamlar,
Karşıdan bir zümrüt çığ gibi çamlar.
Bir Ilgaz, er Ilgaz, yar Ilgaz! ..

Dalı var; göklere yeşil direktir,
Gölü var; dağlara düşmüş yürektir,
Yolu var; içinde yitsem gerektir.
Bir Ilgaz, er Ilgaz, yar Ilgaz!

Zeki Ömer Defne

1. Bir duyguyu hissettirmek ve sezdirmek amaçlanmıştır.

II. METİN

2. Örnekleme ve karşılaştırmalara başvurulmuştur.

3. İmgesel, mecazlı ve çağrışıma açık ifadelerle zenginleştirilmiştir.

4. Bilgi vermek amaçlanmıştır.

5. Edebi sanatların, yinelemelerin ve uyumlu seslerin bir arada kullanımıyla anlatım zenginleştirilmiştir.

6. Terimlerin yanında anlam derinliği olan ifadelerle de yer verilerek anlatım güçlendirilmiştir.

Geri Bildirim

1. cümle: II. metin. Çünkü doğayı betimlerken imgeler kullanılarak okuyucuda hayranlık hissettirmek amaçlanmıştır.

2. cümle: I. metin. Çünkü Anadolu'nun kültürel çeşitliliği, farklı bölgelere ait örnekler verilerek ve karşılaştırmalar yapılarak
açıklanmıştır.

3. cümle: II. metin. Çünkü gün, su, çam vb. unsurlarda mecazlı ve imgesel bir anlatım kullanılmıştır.

4. cümle: I. metin. Çünkü Anadolu'nun tarihi ve kültürel yapısı nesnel bir anlatımla tanıtılmış, bilgi vermek amaçlanmıştır.

5. cümle: II. metin. Çünkü kelime ve kelime grubu tekrarları, ses uyumları ve edebî sanatlar (tığ gibi çam vb.) kullanılarak
şiişsel bir ahenk oluşturulmuş ve anlatım zenginleştirilmiştir.

6. cümle: I. metin. Çünkü kültür, folklor ve mimari gibi terimler kullanılırken "aynı geçmişin farklı yüzleri" ifadesiyle anlam
derinliği oluşturularak anlatım güçlendirilmiştir.

UYGULAYARAK ÖĞRENİYORUM

Amaç: Bu bölümde bilgilerinizi etkinlikler ve uygulamalarla pekiştirmenizi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Etkinliklerden yola çıkarak okuyacağınız metinle ilgili tahminde bulunup estetik değer, hayal gücü gibi kavramlar üzerinden çalışmalar yapınız.

1. Etkinlik

Ahmet Muhip Dıranas'ın derin duygularını gül, ışık, bahar, karanfil, yasemin gibi somut öğelerle anlattığı *Serenad* şiirini okumadan önce şiirle ilgili olabilecek görseli seçiniz.

1

2

3

2. Etkinlik

Aşağıdaki şiiri okuyunuz.

SERENAD

Yeşil pencereden bir gül at bana
Işıklarla dolsun kalbimin içi.
Geldim işte mevsim gibi kapına,
Gözlerimde bulut, saçlarımda çiğ.

Açılan bir gülsün sen yaprak yaprak
Ben aşkımla bahar getirdim sana.
Tozlu yollarından geçtiğim uzak
İklimden şarkılar getirdim sana.

Şeffaf damlalarla titreyen ağır
Goncanın altında bükülmüş her sâk;
Seninçin dallardan süzülen ıtır,
Seninçin yasemin, karanfil, zambak...
(...)

Ahmet Muhip Dıranas

Serenad şiirinden alınan dizelerle şiir türüne ait kavramlar eşleştirilmiştir. Bu eşleştirmedeki yanlışları tespit ederek yerine doğru kavramları yazınız.

3. Etkinlik

Aşağıdaki şiiri okuyunuz.

Bu şiirde tekrarlanan sözcüklerin şiirdeki duyguya olan katkısını açıklayınız.

ÇOBAN ÇEŞMESİ

(...)

Ne şair yaş döker ne âşık ağlar,
Tarihe karıştı eski sevdalar:
Beyhude seslenir, beyhude çağlar,
Bir sola, bir sağa çoban çeşmesi!..

Faruk Nafiz Çamlıbel

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

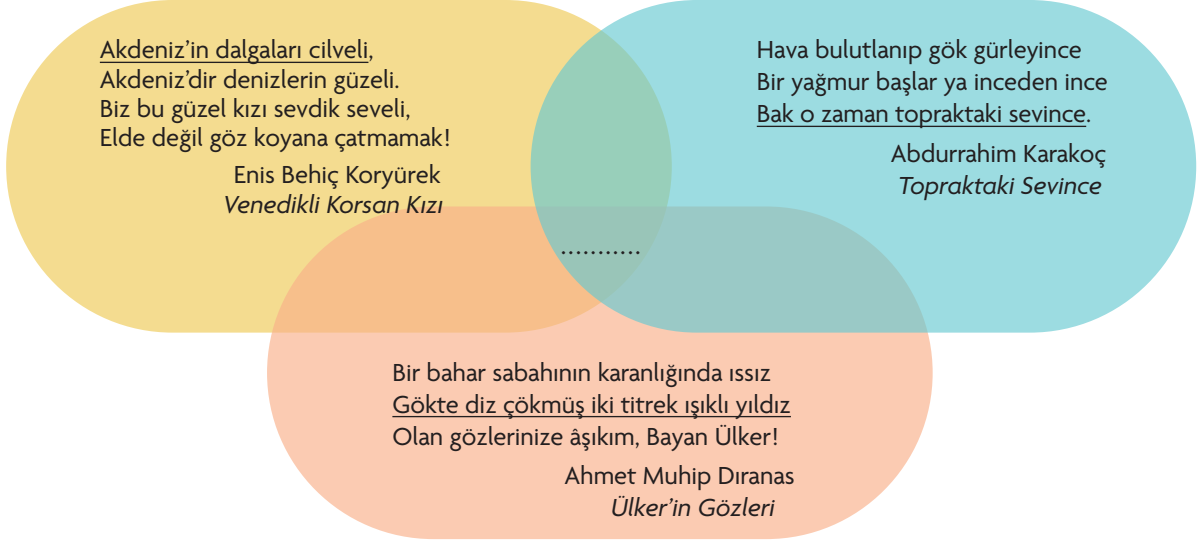
.....

.....

.....

4. Etkinlik

Aşağıda verilen şiirlerde altı çizili dizelerdeki edebi sanatı, venn şemasındaki ortak alana yazınız.

5. Etkinlik

Aşağıdaki metni okuyunuz.

Romanla hayat özdeş değildir. Hayatın kurallarıyla romanın kuralları birbirinden ayrıdır. Roman, hayatı bütün hâlinde kavramamız konusunda yapılmış tertipli bir teşebbüstür; sınır taşları, nirengi noktaları belirlenmiştir. Hayatın sınırları önceden kestirilemez; o, kendi sınırsızlığının ufuklarına doğru yol almaktadır. Romansa hayatın sınırsızlığına bir anlatım biçimi verir, bir forma oturtur onu, deyim yerindeyse hayatı yontar roman, kendi istediği biçimde yontar ve sınırlarını tayin eder. Hayatın her türlü ayrıntısı girmez bu yüzden romana, bu yönüyle roman hayattan eksiktir. Ama romanın bütününde öyle bir birlik olgusu vardır ki gerçek hayatta her zaman bilincinde olmadığımız bu birlik olgusu hayatı aşar. Romanın belki en çarpıcı yanı bu özelliğidir.

(...)

Suut Kemal Yetkin, *Roman ve Hayat*

a. Aşağıdaki tabloyu metinden hareketle doldurunuz.

Metnin Yazılma Amacı	
Metnin Ana Fikri	
Metinde Kullanılan Anlatım Biçimi	
Metinde Kullanılan Düşünceyi Geliştirme Yolları	
Metnin Türü	

b. Metinden alınmış aşağıdaki cümlelerde kullanılan virgülleri görevleri ile eşleştiriniz.

1	Roman, hayatı bütün hâlinde kavramamız konusunda yapılmış tertipli bir teşebbüstür;	a	Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.
2	Romansa hayatın sınırsızlığına bir anlatım biçimi verir, bir forma oturtur onu, deyim yerindeyse hayatı yontar roman, kendi istediği biçimde yontar ve sınırlarını tayin eder.	b	Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur.
3	... sınır taşları, nirengi noktaları belirlenmiştir.	c	Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur.
		d	Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.
		e	Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur.

Geri Bildirim

1. Etkinlik: Şairin gül, ışık, bahar, karanfil, yasemin gibi somut öğelerle duygularını anlattığı şiir, verilen görsellerden 3 numaralı görselle ilişkilendirilebilir.

2. Etkinlik

- Yanlış: “Gözlerimde bulut, saçlarımda çiğ” dizesinde duygu ve düşünce doğrudan söylenmeyip imgeler aracılığıyla sezdirildiği için örtük ileti vardır.
- Doğru: “Ben aşkımla bahar getirdim sana” dizesinde bahar; temel anlamından uzaklaştırılıp aşkın canlandırıcı, diriltici etkisini anlatmak için kullanıldığından bu dize edebî dile örnektir.
- Yanlış: “Senin için dallardan süzülen ıtır” dizesinde olay gerçek nedeninden farklı, estetik bir nedene bağlandığı için hüsnütalil vardır.
- Doğru: “Açılan bir gülsün sen yaprak yaprak” dizesinde sevgilinin güle benzetilmesi imgesel anlatımdır.

3. Etkinlik

Şiirde tekrar eden sözler “ne ... ne”, “beyhude” ve “bir” sözcükleridir. “Ne ... ne” bağlacı şairlerin ve âşıkların var olan duruma karşı ilgisizliğini vurgular. “Beyhude” ve “bir” sözcüklerinin yinelenmesi ise eylemlerin faydasızlığını ve çaresizlik hissini pekiştirir.

4. Etkinlik

Venn şemasındaki şiirlerde;
“Bak o zaman topraktaki sevince.” dizesinde toprak,
“Gökte diz çökmüş iki titrek ışıklı yıldız” dizesinde yıldız,
“Akdeniz’in dalgaları cilveli,” dizesinde dalgalar kişileştirmiştir.
Şemadaki ortak alana yazılacak edebî sanat, teşhistir (kişileştirmedir).

5. Etkinlik

Metnin Yazılma Amacı	Bilgilendirme ve açıklama yoluyla okuyucunun düşünce dünyasını zenginleştirmek
Metnin Ana Fikri	Roman, hayatın sınırsızlığını sınırlı bir kurgu içinde anlamlandırmaya çalışan bir yapıdır; bu yönüyle hayatı tam olarak yansıtmaz ancak onu aşan derin bir bütünlük sunar.
Metinde Kullanılan Anlatım Biçimi	Açıklayıcı anlatım
Metinde Kullanılan Düşünceyi Geliştirme Yolları	Karşılaştırma ve tanımlama
Metnin Türü	Deneme

b. 1-e, 2-d, 3-a

DEĞERLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi gözden geçirmenizi, kendi öğrenme sürecinizi değerlendirmenizi ve eksiklerinizi fark etmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Soruları dikkatle yanıtlayınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları gözden geçiriniz.

1. Bir şiirin bestelenerek ezgiler aracılığıyla ifade edilmesi edebiyatın hangi sanat dalıyla ilişkisi olduğunu gösterir? Gerekçesiyle yazınız.

.....

.....

.....

2. Aşağıdaki metinleri okuyunuz.

DOSTLUK

Dost ve dostluk dediğimiz çokluk ruhlarımızın beraber olmasını sağlayan bir rastlantı ya da zorunlulukla edindiğimiz ilintiler, yakınlıklardır. Benim anlattığım dostlukta ruhlar o kadar derinden uyuşmuş, karışmış, kaynaşmıştır ki onları birleştiren dikişi silip süpürmüş ve artık bulamaz olmuşlardır. Ruhlarımız o kadar sıkı bir beraberlikle yürüdü, birbirini o kadar coşkun bir sevgiyle seyretti ki ben onun ruhunu benimki kadar tanımakla kalmıyor, kendimden çok ona güvenecek hâle geliyordum.

(...)

Montaigne

BİR DOST İÇİN SONE

Maruzatım odur ki; en iyi bir dostsun
Dağların doruğunda bir çiçek kadar iyi
Sen karanlıkta yüzümüzü ağartan ışık
Resimlerin duvarlarda şakır kuşlar gibi

Sen O'sun her zaman yalansız olan sevgisi
Saksıları sulayan, vazolara can katan
O en koyu, en çaresiz gecelerde bile
Yeri, göğü bir merhabasıyla aydınlatan

Sen O'sun sevince boğan bütün kederleri
Solan, kuruyan, bir çiçek gibi ağlayansın
Ve esen dost bir imbatsın akşamüzerleri
(...)

Ümit Yaşar Oğuzcan

Yukarıdaki metinleri tema, tür ve dilin kullanımı bakımından karşılaştırınız ve tespit ettiğiniz benzerlik ve farklılıkları aşağıdaki tabloya yazınız.

Benzerlikler	Farklılıklar

Geri Bildirim

1. Soru

Bir şiirin bestelenerek ezgiler aracılığıyla ifade edilmesi edebiyat ile müziğin birbirini tamamlayan sanat dalları olduğunu, aynı duygusal içeriğin farklı araçlarla aktarılabilmesini gösterir. İki sanat dalı arasında duyguyu ifade etme yönünden güçlü bir ilişki vardır.

2. Soru

Benzerlikler	Farklılıklar
İki metnin teması da dostluktur.	I. metin deneme, II. metin şiir türündedir. I. metinde gerçek anlamda kullanılan sözcüklerin çoğunlukta olduğu açıklayıcı anlatım ön plandadır, II. metinde ise imge ve çağrışımların yoğun şekilde kullanıldığı lirik söyleyiş hâkimdir.

Sevgili öğrencimiz, bu çalışma kartının öğrenme sürecinize katkılarını düşünerek aşağıdaki “Yansıtıcı Yazı Kartı”nı doldurunuz.

YANSITICI YAZI KARTI

Kendime Notlar:

1. Bu etkinliklerde öğrendiklerim arasında en çok ilgimi çeken şu oldu: .....

Çünkü .....

2. Etkinliklerde yer alan konularla ilgili önceden .....

..... düşünüyordum.

Şimdi .....

..... düşünüyorum.

3. Etkinliklerdeki konular hakkında merak ettiğim ve araştırmak istediğim şu oldu: .....

.....

.....

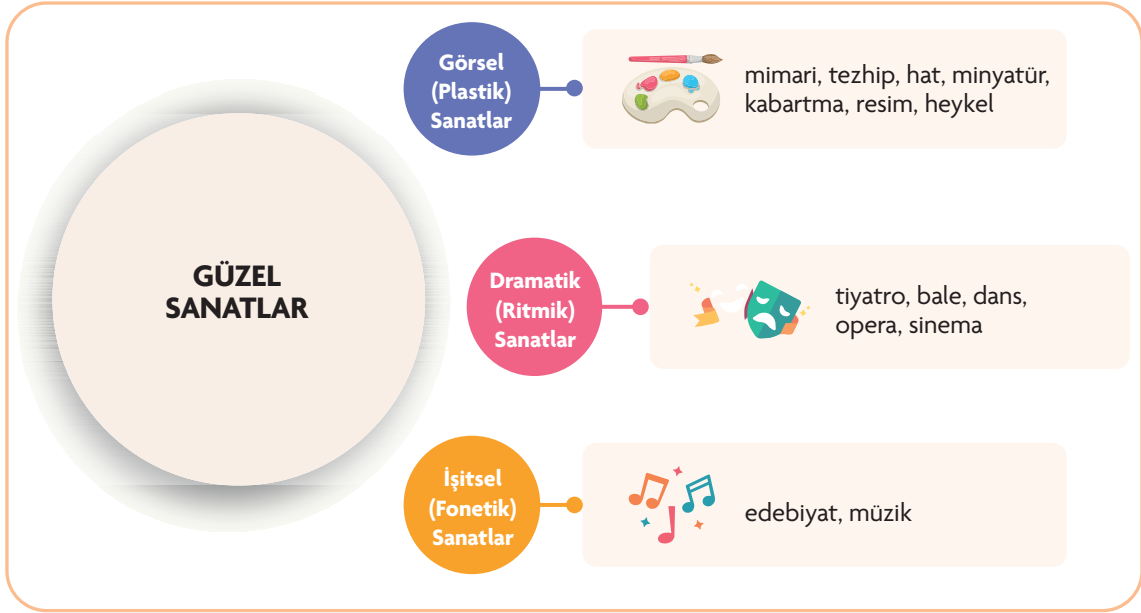
ÖĞRENDİKLERİM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi özetlemenizi, günlük hayatta ve farklı derslerde kullanabileceğiniz bilgileri belirlemenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Verilen bilgileri dikkatle okuyunuz. Konunun temel kavramlarını, önemli noktalarını ve bağlantılarını gözden geçirerek öğrenmenizi pekiştiriniz.

GÜZEL SANATLAR

İnsanların duyu, düşünce ve hayallerini tarihin ilk dönemlerinden itibaren farklı şekillerde ifade etmesine sanat denir. Sanatçılar eserlerini oluştururken farklı malzemeler kullanır. Güzel sanatlar kullanılan malzemeye ve hitap edilen duyu organına göre üç grupta incelenir:

Edebiyat güzel sanatlardan özellikle tiyatro, resim ve müzikle; bilimlerden ise tarih, psikoloji, sosyoloji ile yakından ilişkilidir.

EDEBİ SANATLAR

Teşbih (Benzetme)

Sözü etkili kılmak için aralarında benzerlik ilgisi bulunan iki varlık ya da kavramdan nitelikçe zayıf olanın güçlü olana benzetilmesiyle yapılan sanattır.

- ✓ Teşbihin temel ögeleri, benzeyen ve benzetilen; yardımcı ögeleri ise benzetme yönü ve benzetme edatıdır.
- ✓ Teşbihte nitelikçe zayıf olan unsur benzeyen, nitelikçe güçlü olan unsur ise benzetilendir.
- ✓ Benzetme yönü, güçlü olandan zayıf olana aktarılan özelliktir.
- ✓ Benzetme edatları; gibi, kadar, sanki vb.dir.
- ✓ Bir teşbihte benzeyen ve benzetilen bulunmak zorundadır.

İstiare (Eğretileme)

Teşbihin ana unsurlarından benzeyen veya benzetilenin yalnızca biriyle yapılan sanattır.

- ✓ Sadece benzeyen kullanılarak yapılan istiareye kapalı istiare (eğretileme) denir.
- ✓ Sadece benzetilen kullanılarak yapılan istiareye açık istiare (eğretileme) denir.

Teşhis (Kişileştirme)

İnsan dışındaki varlıklara insan özelliği verme sanatıdır.

İntak (Konuşturma)

Şiirde insan dışı varlıkları insan gibi konuşturma sanatıdır.

Mübalağa (Abartma)

Herhangi bir durumu olduğundan farklı, abartarak anlatma sanatıdır.

Tezat (Zıtlık)

Bir şiirde anlam bakımından birbirinin karşıtı olan sözcüklerin bir arada kullanılmasıyla yapılan sanattır.

Tenasüp (Uygunluk)

Şiirde birbiriyle konu, anlam yönünden uyumlu sözcük ve sözcük gruplarının bir arada kullanılmasıyla yapılan sanattır.

Mecazımürsel (Ad Aktarması)

Bir sözü gerçek anlamının dışında benzetme amacı gütmekten başka bir söz yerine kullanma sanatıdır.

Tecahülûarif (Bilmezlikten Gelme)

Herkesçe bilinen bir gerçeğin bilinmiyormuş gibi ifade edilmesiyle yapılan sanattır.

Hüsnütalil (Güzel Nedene Bağlama)

Herhangi bir olayın meydana gelmesini asıl sebebinden başka güzel ve hayali bir nedene bağlama sanatıdır.

Telmih (Hatırlatma)

Anlatımı daha etkili hâle getirmek için geçmişte meydana gelmiş önemli bir olayı ya da yaşamış ünlü bir kişiyi hatırlatma sanatıdır.

DENEME

Deneme, yazarın herhangi bir konudaki duygu ve düşüncelerini kanıtlamaya gitmeden konuşma havası içinde dile getirdiği öğretici metin türüdür. Denemelerde genellikle tartışmacı ve açıklayıcı anlatım biçimleri kullanılır.

Daha fazlası için
karekodu okutunuz.

DİNLEME

BAŞLARKEN

Bu bölümde yer alan etkinlikler, bireysel öğrenme yolculuğunuzda size rehberlik etmek ve öğrenme sürecinizi desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı yürütürken “Hazırlanıyorum”, “İlişkilendiriyorum”, “Uygulayarak Öğreniyorum”, “Değerlendiriyorum”, “Yansıtıcı Yazı” ve “Öğrendiklerim” etkinliklerini sırası ile takip etmeniz ve etkinliklerin sonunda yer alan geri bildirimleri inceleyerek bölümleri tamamlamanız beklenmektedir.

Bu çalışma kartında mülakat türünün özelliklerini kavrayarak günlük dil ve edebi dil arasındaki farkları keşfedeceksiniz.

HAZIRLANIYORUM

Amaç: Bu bölümde ön bilgilerinizi hatırlamanızı ve konuya hazırlıklı hâle gelmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Listede okuduğunuz ifadelerle katılıyorsanız “EVET”, katılmıyorsanız “HAYIR” seçeneğine (X) işareti koyunuz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Edebi metinler ile öğretici metinlerin yazılış amaçlarının farklı olduğunu bilirim.		
2. Yüz yüze gerçekleştirilen iletişimin diğer iletişim yöntemlerinden etkili olduğunu bilirim.		
3. Özel ve nesnel ifadelerin farkını bilirim.		
4. Düşünceyi geliştirme yollarını ayırt edebilirim.		
5. Edebi dil ile günlük dil arasındaki farkı bilirim.		

Geri Bildirim

Tablodaki ifadelerde cevabınızın “HAYIR” olduğu maddeler için aşağıdaki açıklamalardan yararlanınız.

1.	Edebi metinler; estetik zevk vermek amacıyla yazılır. Öğretici metinler; tanıtmak, bilgi ve haber vermek, uyar- mak, düşündürmek, kanıları değiştirmek gibi amaçlarla yazılır.
2.	Beden dili, mimikler, ses tonunu doğrudan gözlemlemek, güven oluşturmak, anında tepki vermek ve mesajın doğru anlaşılmasını sağlamak açısından yüz yüze iletişim daha etkili bir yöntemdir.
3.	Kişisel duygu, düşünce ve yorumlar içeren, göreceli yargılar ifade eden cümleler özel; genel kanı niteliği taşıyan, kişisel değerlendirme içermeyen cümleler ise nesnel anlatım cümleleridir.
4.	Düşünceyi geliştirme yolları; tanık gösterme, tanımlama, sayısal verilerden yararlanma, örnekleme, benzetme ve karşılaştırmadır.
5.	Edebi dil, sözcüklere yeni anlamlar yükleyerek okuyucuda estetik bir zevk uyandırmayı hedefleyen, çağrışımlara ve söz sanatlarına dayalı özenli ve sanatsal bir ifade biçimidir. Günlük dil ise temel amacı günlük hayattaki iletişimi en hızlı ve net şekilde sağlamak olan, kelimelerin genellikle ilk anlamıyla kullanıldığı pratik bir ifade biçimidir.

İLİŞKİLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde yeni öğreneceğiniz konuyu; zihninizde var olan bilgileriniz, yaşantılarınız ve diğer derslerde öğrendiklerinizle ilişkilendirmenizi bekliyoruz.

Yönerge: Bir grup lise öğrencisi, öğretmenleriyle birlikte bir sanat müzesini ziyaret eder. Büyük bir salonun duvarında Turgut Zaim'e ait "Yörükler Köyü" adlı tablo asılıdır. Öğrenciler dikkatle tabloyu inceler ve müze rehberine çeşitli sorular sorar.

Aşağıdaki soruları, karışık verilen cevaplarla eşleştiriniz.

1

Bu tabloda neden köydeki insanlar günlük işler yaparken resmedilmiş?

2

Tabloda doğa neden bu kadar geniş ve ön planda gösterilmiş?

3

İnsanların kıyafetleri ve duruşları bize ne anlatıyor?

a

Kıyafetler, Yörüklerin geleneksel kültürünü ve kimliğini yansıtır. Renkli giysiler, başlıklar ve günlük işlerle meşgul olmaları; çalışkanlıklarını, dayanıklılıklarını ve geleneklerine bağlılıklarını gösterir. Duruşları ise sade ama kararlı bir yaşam anlayışını ifade eder.

b

Geleneksel Türk minyatür sanatının düzlem anlayışı ile Batılı resim tekniklerini harmanlayarak milli bir modernizm kullanılmıştır. Bu tablo, sadece bir sanat eseri değil aynı zamanda Cumhuriyet Dönemi resim sanatının memleket temalı yaklaşımının en başarılı örneklerinden biridir.

c

Tablo, özel bir olayı değil Yörüklerin günlük yaşamını ve doğal çevreyle kurdukları ilişkiyi anlatır. Sanatçı, göçebe ya da yarı göçebe yaşam süren Yörüklerin sade, üretken ve doğayla iç içe hayatını göstermek istemiştir. Böylece Anadolu'nun kültürel zenginliğini ve yaşam biçimini belgeleyen bir eser ortaya çıkmıştır.

d

Yörük yaşamı doğaya bağlıdır. Hayvancılık, göç yolları ve konaklama alanları hep doğayla iç içedir. Geniş dağlar, açık gökyüzü ve doğal renkler; özgürlük, hareketlilik ve doğayla uyumu simgeler. Sanatçı bu unsurlarla Yörük kültürünün temelini oluşturan doğa bağıını vurgulamıştır.

Geri Bildirim

1 – c, 2 – d, 3 – a

UYGULAYARAK ÖĞRENİYORUM

Amaç: Bu bölümde bilgilerinizi etkinlikler ve uygulamalarla pekiştirmenizi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Dinleyeceğiniz mülakatla ilgili aşağıdaki etkinlikleri sırasıyla yapınız.

1. Etkinlik

Şair Mehmet Can Doğan'la yapılan mülakatı dinleme amacınızı yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MEHMET CAN DOĞAN'LA
MÜLAKAT

Yandaki karekodu okutarak mülakatı dinleyiniz. Dinleme sırasında önemli gördüğünüz yerleri not alınız. Karekoddaki içeriğe ulaşamadığınız durumda 25. sayfadaki yönergeyi uygulayınız.

2. Etkinlik

Mülakatta kullanılan bazı sözcüklerin anlamları aşağıda verilmiştir. Verilen anlamlardan hareketle sözcüğü tahmin ediniz ve tablo üzerine yazarak şifreyi bulunuz.

a.				2				
b.		3						
c.							4	
d.	1		7					
e.	6							
f.	5							

- Taklit etmek.
- İki şey arasında bulunan herhangi bir bağlantı.
- Bir şairin sanat anlayışının açıklandığı metin.
- Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü.
- Bir şeye dikkati yöneltmek o şeyin bilincine varma.
- Hikâye, roman, tiyatro vb. edebî türlerde olay örgüsü.

ŞİFRE:

1	2	3	4	5	6	7

3. Etkinlik

Mülakatta sanatçının edebiyata olan ilgisinin çeşitli aşamalardan geçerek oluştuğu belirtilmiştir. Aşağıda karışık olarak verilen bu aşamaları, görseldeki boşluklara sırasıyla yazınız.

EĞİTİM - TEŞVİK - FARKINDALIK

4. Etkinlik

Sanatçıya göre 1990'lı yıllarda dergilerde şiir yayımlamak neden zordur?

.....

.....

5. Etkinlik

Sanatçı, bir duygunun şiirini anında yazmayı neden “insanlık durumunu harcamak” olarak algılamaktadır?

.....

.....

6. Etkinlik

Sanatçının şiire yönelmesinde etkili olan unsurları seçiniz?

- a. Lisans eğitimi sırasında pek çok şair ve yazarla karşılaşması
- b. Ailesinin desteğini her zaman yanında hissetmesi
- c. Bitirme tezinin ödül almış olması
- d. Pek çok dergi ve gazetede şiirlerinin yayımlanmış olması
- e. Bir metnin nasıl kurgulanacağını lisans döneminde öğrenmesi

.....

.....

7. Etkinlik

Metinden alınan aşağıdaki parçalarda kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını kutucuklara yazınız.

a. Yazı yazmanın rahatlığını ilk kez bir gazetede haftalık yazmaya başlayınca hissettim. Bu, benim için iyi bir tempo oluşturdu ve yazı korkumu yenmemi sağladı. Ama tabii şiir bambaşkaydı. Dergilerde şiirlerle görünmek, şiir kitabı yayınlandıktan sonraki algınız, o algının üzerinden kendinizi yeniden tartmanız, dergilere bir şeyler gönderip yayınlanması süreci ve sonrasındaki yansımalar...

b. Ama tabii her zaman, o şiir duygusunu taşıyarak gezmek de gerekmiyor. Bazen şanslı şiirler vardır ya da farklı şiirler diyeyim. *Törenler ve Komplolar* adlı kitabımdaki C adlı şiir bir anda gelmiş bir şiirdir.

Geri Bildirim**1. Etkinlik:**

Olası cevaplarınız düşünülerek örnek cevap oluşturulmuştur.

Şairin hayatı ve edebi kişiliği hakkında bilgi edinmek amacıyla dinlerim.

2. Etkinlik

a. ÖYKÜNMEK, b. İLGİ, c. POETİKA, d. METİN, e. ALGI, f. KURGU

Şifre: MÜLAKAT

3. Etkinlik

Sanatçının edebiyata olan ilgisinin gelişim aşamaları, metindeki bilgilere göre aşağıdaki sırayla gerçekleşmiştir.

1. FARKINDALIK: Şairin lise yıllarında, özel günlerde şiirler yazması ve bu şiirlerin ödüllendirilmesi onda farkındalık oluşturmuştur.

2. EĞİTİM: Şair, üniversite yıllarında pek çok şair ve yazarla tanışmış; kurgunun ve bir metnin nasıl kurulacağını bilgisini akademik ortamda öğrenmiştir.

3. TEŞVİK: Şairin lisans bitirme tezinin Milliyet Edebiyat Ödülü alması, şair için teşvik edici olmuştur.

4. Etkinlik

Dergilere gönderilen ürünlerin zor kabul edilmesi ve seçici olunması yüzünden 1990'lı yıllarda dergilerde şiir yayımlamak zordur.

5. Etkinlik

Şaire göre bir duygunun şiirini anında yazmak, o duygunun sindirilmeden kâğıda dökülmesine neden olur. Anında yazılan şiir, şiirin taşınması gereken insanlık durumunun ya da gerçeğinin yüzeysel kalmasına ve dolayısıyla harcanmasına yol açar.

6. Etkinlik: a, c, e

a. Metinde “Türk dili ve edebiyatı eğitimi görürken pek çok şair ve yazarla karşılaşmak (...). Bunlar şiire yönelmemde etkili oldu.” ifadesi geçtiği için şiire yönelmesinde etkilidir.

b. Metinde aile desteğinden bahsedilmediği için şiire yönelmesinde etkili değildir.

c. Metinde “Bitirme tezinin Milliyet Edebiyat Ödülü alması gibi. Bunlar teşvik edici şeylerdi.” ifadesi geçtiği için şiire yönelmesinde etkilidir.

d. Metinde dergilere şiir göndermekten söz edilmekte fakat bu şiirlerin birçok dergi ve gazetede yayımlandığından söz edilmediği için şiire yönelmesinde etkili değildir.

e. Metinde “Türk dili ve edebiyatı eğitimi görürken (...) kurgunun ne olduğunu anlamak; bunlar bir metnin nasıl kurulacağını da öğretti. Bunlar şiire yönelmemde etkili oldu.” ifadesi geçtiği için şiire yönelmesinde etkilidir.

7. Etkinlik

a. Sanatçı, şiiri diğer türlerden daha farklı değerlendirdiği için **karşılaştırma** yapılmıştır.

b. Sanatçı, genel olarak şiir yazma sürecinin zaman gerektirdiğini anlattıktan sonra, bunun istisnaları olduğunu belirtmekte. Bu genel yargısını somutlaştırarak C adlı şiiri örnek verdiği için **örnekleme**den yararlanılmıştır.

DEĞERLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde öğrendiklerinizi gözden geçirmenizi, kendi öğrenme sürecinizi değerlendirmenizi ve eksiklerinizi fark etmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki soruları cevaplayınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları gözden geçiriniz.

1. Dinlediğiniz mülakattan ve *Bu Vatan Kimin* adlı şiirden alınan bölümlerden hareketle tabloda yer alan özelliklerin hangi türe ait olduğunu işaretleyiniz.

BU VATAN KİMİN

Bu vatan toprağın kara bağrında,
Sıra dağlar gibi duranlarındır.
Bir tarih boyunca onun uğrunda,
Kendini tarihe verenlerindir.

(...)

Tarihin dilinden düşmez bu destan,
Nehirler gazidir, dağlar kahraman.
Her taşı bir yakut olan bu vatan,
Can verme sırrına erenlerindir.

Orhan Şaik Gökyay

Özellikler		Mülakat	Şiir
a	Doğal söyleyiş özelliklerinin bulunması		
b	Sanatlı söyleyişe yer verilmesi		
c	Ses tekrarlarıyla ahengin sağlanması		
d	Söyleşmeye dayalı bir anlatım kullanılması		

Geri Bildirim

a. Mülakat: “Falan”, “sağdan soldan gördüğüm” gibi doğal söyleyiş özellikleri yer aldığı için mülakata aittir.

b. Şiir: “Toprağın kara bağı”, “Nehirler gazidir, dağlar kahraman” gibi ifadeler, sanatsal ifadeler kullanıldığı için şiire aittir.

c. Şiir: Dize sonlarında redif ve kafiye gibi unsurlara yer verildiği, ses tekrarları kullanıldığı için şiire aittir.

d. Mülakat: Karşılıklı konuşmaya, soru-cevap yöntemine dayandığı için mülakata aittir.

ÖĞRENME GÜNLÜĞÜ

Bu çalışma kartında öğrendiğiniz en ilginç bilgi neydi?

.....

.....

.....

Öğrendiklerim arasında hangi kısımları anlamakta zorlandım?

.....

.....

.....

Bu çalışma kartında öğrendiğiniz hangi bilgileri günlük hayatınızda kullanabilirsiniz?

.....

.....

.....

Öğrendiklerimi başka yerlerde veya durumlarda nasıl kullanabilirim?

.....

.....

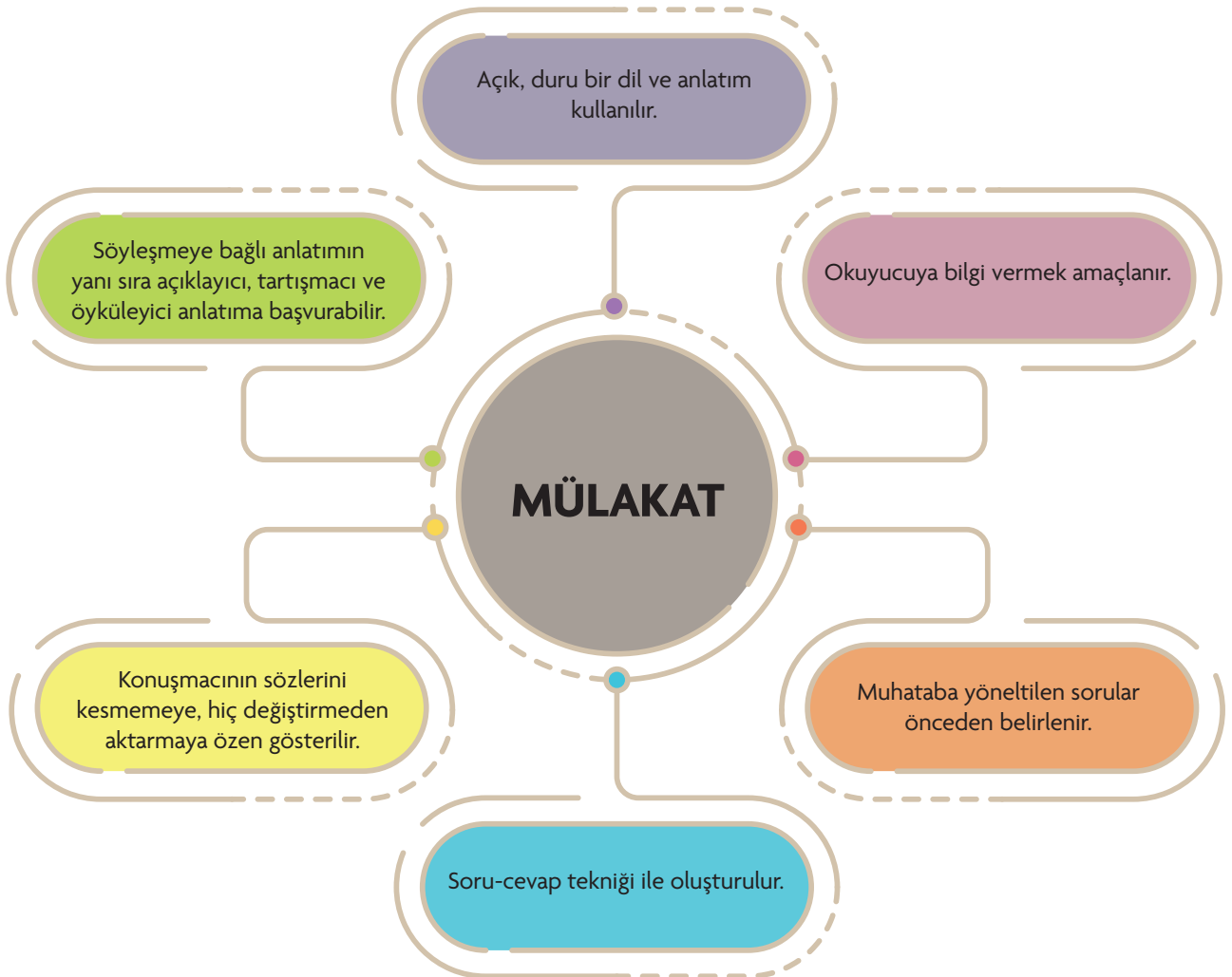
.....

ÖĞRENDİKLERİM

Amaç: Bu bölümde öğrendiklerinizi özetlemenizi, günlük hayatta ve farklı derslerde kullanabileceğiniz bilgileri belirlemenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Verilen bilgileri dikkatle okuyunuz. Konunun temel kavramlarını, önemli noktalarını ve bağlantılarını gözden geçirerek öğrenmenizi pekiştiriniz.

MÜLAKAT: Sanat, bilim, siyaset, spor vb. alanlarda ünlü kişileri tanıtmak veya onların bir konuda düşüncelerini öğrenmek amacıyla yapılan, karşılıklı konuşmaların yazıya geçirilmesiyle oluşan öğretici metin türüdür.

Sevgili öğrencimiz, karekodu kullanamadığınız durumlarda aşağıdaki mülakatı bir yakınınızdan dinleyerek ilgili etkinlikleri yapınız.

MEHMET CAN DOĞAN'LA MÜLAKAT

– Edebiyata ilginiz bağlamında kısaca biyografinizden bahseder misiniz?

– Edebiyata ilgiyle sınırlı bir başlangıç yapacak olursak tabii ki ilk yazma çabaları denemeler şeklindeydi. O zaman bunun edebiyat olduğunu bile bilmeden başlamıştım. Herhâlde ilkokul 4'te falan, sağdan soldan gördüğüm metinlere öykünerek bir şiir yazma çabasıydı bu. Daha sonra lise yıllarında -herhâlde yazmaya hevesli çocukların hepsinde olduğu gibi- özel günlerde falan şiirler yazmak, onların ödüllendirilmesiyle sanırım bir farkındalık oluştu. “Ben farklı bir şey yapıyorum.” duygusu geldi. Ama elbette, lisans eğitimine yönlendirici de oldu. Türk dili ve edebiyatı eğitimi görürken pek çok şair ve yazarla karşılaşmak, kurgunun ne olduğunu anlamak; bunlar bir metnin nasıl kurulacağını da öğretti. Bunlar şiire yönelmemde etkili oldu. Ayrıca lisans bitirme çalışmamı poetikalar üzerine yapmış olmam ve o dönemde şiirler yazıyor olmam da belirleyici oldu. Teşvik edici şeyler de vardı: Bitirme tezinin Milliyet Edebiyat Ödülü alması gibi. Bunlar teşvik edici şeylerdi.

Bir de tabii doğru yerlerde olmak... Bu da yazıyla tanışmayı sağladı. İlk kez bir gazetede haftalık yazmaya başlamıştım, bir sayfasında yazıyordum gazetenin. Bu, benim için iyi bir tempo oluşturdu ve yazı korkumu yenmemi sağladı. Ama tabii şiir bambaşka. Dergilerde şiirlerle görünmek, şiir kitabı yayımlandıktan sonraki algınız, o algınızın üzerinden kendinizi yeniden tartmanız, dergilere bir şeyler gönderip yayınlanması süreci ve sonrasındaki yansımalar... Tabii şimdiki gibi değildi. 90'lı yılları düşündüğümüzde, o zamanlar dergiler metinleri güç yayınlıyordu; kabul edilmek de zordu. O bariyeri geçtikten sonra bir güven duygusunun da oluşması edebiyatta var olmaya çalışmak, kendini edebiyatta görmek açısından galiba bunlar benim için yönlendirici oldu.

– Sizde bir şiir nasıl doğuyor, nasıl gelişiyor, nasıl serpilip büyüyor? O an büyülü müdür hakikaten? Tarif edildiği gibi ya da sezildiği gibi öyle midir?

– Bir iki gün önce, hatta dün sabah galiba, eşimle bu konuyu konuştuk. “Bir şiir nasıl geliyor, örneğin bu duygunun şiirini de yazar mısın hemen?” dedi. Ben de dedim ki: “Ben duygunun şiirini hemen değil, o duyguyu içerdikten sonra yazabiliyorum galiba. Yazdığım şiirlerde de öyle bir şey hissediyorum çünkü duygunun anında yazılması, oradaki insanlık durumu ya da insanlık gerçeği dediğim şeyi harcamak gibi geliyor bana.” Ancak duyguyu içerdığınızde, Tanpınar'ın deyişiyle çöreklediğinde bazı şeyler bana göre bir yapıya kavuşuyor.

– Zaman mı gerekiyor biraz?

– Evet, zaman gerekiyor. İlk zamanlar ben düşünüyorum, bir şiiri yazmadan önce o şiirle epey gezerdim ve o ilk zamanlarda şiiri yazıp bitirirdim, hiç dönmezdim. O şiir olur, biterdi. Bu ne kadar sürdü? Galiba son kitaba gelene kadarki şiirlerde hep böyle sürdü. Ama tabii o şiirle gezmek, o şiirin duygusuyla gezmek değil de bazen şanslı şiirler vardır ya da farklı şiirler diyeyim. *Törenler ve Komplolar* adlı kitabımdaki Cadlı şiir, bir anda gelmiş bir şiirdir. Uzun da bir şiirdir ama bir anda geldi ve bana göre sağlam bir yapıyla da olup bitti.

Daha fazlası için
karekodu okutunuz.

EDEBİYAT ATÖLYESİ (YAZMA-KONUŞMA)

BAŞLARKEN

Bu bölümde yer alan etkinlikler, bireysel öğrenme yolculuğunuzda size rehberlik etmek ve öğrenme sürecinizi desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı yürütürken “Hazırlanıyorum”, “İlişkilendiriyorum”, “Uygulayarak Öğreniyorum”, “Değerlendiriyorum”, “Yansıtıcı Yazı” ve “Öğrendiklerim” etkinliklerini sırası ile takip etmeniz ve etkinliklerin sonunda yer alan geri bildirimleri inceleyerek bölümleri tamamlamanız beklenmektedir.

Bu çalışma kartında anlatım biçimleri arasındaki farkları kavrayarak bir şiiri betimleme paragrafına dönüştürme, bir duyguyu, düşüncüyü sözlü biçimde ifade etme becerilerini geliştireceksiniz.

HAZIRLANIYORUM

Amaç: Bu bölümde ön bilgilerinizi hatırlamanızı ve konuya hazırlıklı hâle gelmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Listede okuduğunuz ifadelerle katılıyorsanız “**EVET**”, katılmıyorsanız “**HAYIR**” seçeneğine (X) işareti koyunuz ve tablodaki ifadelerde cevabınızın “**HAYIR**” olduğu maddeler için geri bildirimden yararlanınız.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Anlatım biçimlerini ayırt edebilirim.		
2. Düşüncüyü geliştirme yollarını tespit edebilirim.		
3. Metin türlerini tanıyabilirim.		
4. Yazılı anlatımda hazırlık, taslak, yazım ve düzeltme aşamalarını uygulayabilirim.		
5. Sözlü anlatımda dinleyiciyle etkileşim kurma ve iletişim kurallarını uygulayabilirim.		
6. Anlatım bozukluğu bulunan cümleleri ayırt edebilirim.		
7. Yazım kurallarını doğru uygulayabilirim.		
8. Noktalama işaretlerini doğru kullanabilirim.		

GERİ BİLDİRİM

1. Anlatım Biçimleri: Açıklayıcı, betimleyici, öyküleyici ve tartışmacı anlatımdır.
2. Düşünceyi geliştirme yolları: Tanımlama, örnekleme, karşılaştırma, tanık gösterme, sayısal verilerden yararlanma, somutlama, soyutlama ve benzetmedir.
3. Metinler; öğretici (makale, deneme, gezi yazısı vb.) ve edebi (şiir, öykü, tiyatro vb.) türler olarak sınıflandırılır. Her türün amacı, dili ve yapısı farklıdır.
4. Yazılı anlatımda hazırlık, planlama, yazma ve gözden geçirme-düzeltilme olmak üzere dört temel aşama bulunur. Bu aşamalar yazının düzenli ve etkili olmasını sağlar.
5. Sözlü anlatımda ses tonu, jest-mimik, göz teması ve dinleyiciyle etkileşim önemlidir. Söz almadan konuşmamak, uygun dil kullanmak iletişim kurallarındandır.
6. Metin oluşturma sürecinde anlatım bozukluklarından kaçınmak, metinde anlatılanların doğru, açık ve etkili biçimde aktarılmasını sağlar. Anlatım bozukluğu bulunan bir yazıda anlam bulanıklaşır, metin yanlış yorumlanabilir.
7. Metin oluştururken yazım kurallarına özen gösterilmesi, metnin düzenli ve tutarlı bir yapı kazanmasına katkı sağlar.
8. Metin oluşturma sürecinde noktalama işaretlerinin doğru kullanılması, cümleler arasındaki anlam ilişkilerinin açık kurulmasını ve metnin doğru anlaşılmasını sağlar.

İLİŞKİLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde yeni öğreneceğiniz konuyu; zihninizde var olan bilgileriniz, yaşantılarınız ve diğer derslerde öğrendik-
lerinize ilişkilendirmenizi bekliyoruz.

Yönerge: Aşağıda verilen iki yargıyı dikkatle okuyunuz. Cümleleri dil, anlatım ve anlam özellikleri bakımından karşılaştırınız.
Soruları cevaplarken yalnızca hangi cümlenin uygun olduğunu belirtmekle yetinmeyiniz, tercihinizin nedenini 1-2 cümleyle
açıklayınız. Açıklamalarınızda “günlük dil”, “imge”, “çağrışım” ve “estetik” gibi kavramları yerinde kullanmaya özen gösteriniz.

a. Yargılar

1. “Ağaçların yaprakları rüzgârda döküldü.”
2. “Rüzgâr, ağaçların omzuna usulca yaslanıyordu.”

b. Sorular

1. Hangi cümle günlük dile daha yakındır? Nedeniyle açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Hangi cümlede imge ve çağrışım vardır? Nedeniyle açıklayınız.

.....

.....

.....

3. İkinci cümlede estetik zevk uyandıran unsur nedir?

.....

.....

.....

Geri Bildirim

1. Soru

“Ağaçların yaprakları rüzgârda döküldü.” cümlesi günlük dile daha yakındır çünkü doğrudan ve yalın bir anlatım içerir. Olayı oldu-
ğu gibi ifade eder, mecaz ya da sanatlı söyleyişe yer vermez.

2. Soru

“Rüzgâr, ağaçların omzuna usulca yaslanıyordu.” cümlesinde imge ve çağrışım vardır çünkü rüzgâr insana özgü bir davranışla
anlatılmıştır. Bu ifade okuyucunun zihninde duygusal ve hayali bir sahne canlandırır.

3. Soru

İkinci cümlede estetik zevk uyandıran unsur kişileştirme sanatıdır. Rüzgârın ağaçların omzuna yaslanması ifadesi, doğa unsuruna
insana özgü bir eylem yüklenmesi yoluyla kişileştirme (teşhis) sanatını örnekler. Bu kullanım, söylemi somutlaştırarak anlatı-
ma imgesel derinlik ve estetik yoğunluk kazandırır.

UYGULAYARAK ÖĞRENİYORUM

Amaç: Bu bölümde bilgilerinizi etkinlikler ve uygulamalarla pekiştirmenizi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Bu bölümde her etkinlikte farklı bir metinle çalışacaksınız. Öncelikle olumlu bakış açısı içeren bir şiiri inceleyecek; şiirin iletisini, duygusal tonunu ve anlatım özelliklerini belirleyeceksiniz. Ardından seçtiğiniz şiiri betimleyici bir paragrafta dönüştürerek anlatım biçimleri arasındaki farklılıkları uygulamalı olarak deneyimleyeceksiniz. Son aşamada ise edindiğiniz izlenimlerden hareketle duygu ve düşüncelerinizi planlı bir konuşma metni hâlinde ifade edeceksiniz. Böylece her etkinlikte yeni bir metin üzerinden anlam kuracak, dönüştürme ve sözlü anlatım becerilerinizi geliştireceksiniz.

1. Etkinlik

Aşağıdaki şiirleri okuyunuz ve senaryodan hareketle soruyu cevaplayınız.

I
TREN SESLERİ

Güneşin girdiği büyük saraylar
Ne vakit tutuşup yanarsa raylar
Ardınca sürükler gözlerimizi.

Uzaktan bir tren sesi gelince
Hasretle sızlayan kalbimiz, ince
Bir derde yeniden düştü sanırsız

Ey tren sesleri, tren sesleri!
Gurbete gidenler yıllardan beri
Gelmezken bir de siz hatırlatmayın

Reva mı bir gamlı ruhu dağlamak
Ah ey trenlerin kalbe ağlamak
Getiren sesleri, tren sesleri!...

Necmettin Halil Onan

II
KAR ŞARKISI

Şimdi bir trende olsam
Kar yağsa istasyona
Bir çocuktan yumurta alsam
Uzun ince saat kuleleri
Küçük kentlerin sokaklarına varsam
Akşam vaktinde ışıtsam evleri

Ceyhun Atuf Kansu

Tabloda aynı konuyu farklı yönlerden ele alan iki şiir verilmiştir. İrem bu iki şiirden konuyu olumlu bakış açısıyla veren şiiri seçerek bu şiiri betimleme paragrafına dönüştürecek.

İrem hangi şiiri seçmiştir? Neden?

.....

.....

.....

2. Etkinlik

Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve şiirden hareketle etkinliği yapınız.

ÇOK GÜZEL ŞEY

Yaşamak güzel şey doğrusu
Üstelik hava da güzelse
Hele gücün kuvvetin yerindeyse
Elin ekmek tutmuşsa bir de
Hele tertemizse gönlün
Hele kar gibiye alnın
Yani kendinden korkmuyorsan
Kimseden korkmuyorsan dünyada
İyi günler bekliyorsan hele
İyi günlere inanıyorsan
Üstelik hava da güzelse
Yaşamak güzel şey
Çok güzel şey doğrusu.

Melih Cevdet ANDAY

Aşağıdaki adımlara dikkat ederek şiirin dizelerine uygun bir betimleme paragrafı yazınız.

Yazınız;

I. aşağıdaki anahtar sözcükleri içermeli,

Anahtar sözcükler: doğa, sağlık, sevinç, emek, iyi niyet, dürüstlük, umut, bakış açısı

II. şiirin ana duygusunu yansıtmalı,

III. yazım ve noktalama kurallarına uygun olmalı.

.....

.....

.....

.....

3. Etkinlik**a. Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçadan hareketle soruları cevaplayınız.**

Çok benim bilmediğim, anlamadığım işler, sayısız! Öğrenemeden onları, kavrayamadan, kiminin ne üzerinde olduğunu, adını bile duymadan gideceğim. Elde mi buna üzülmemek? Kişioğlu bu yeryüzünde neler yapmış, neler kurmuş, nelerle uğraşmışsa hepsinden benim de bir payım olsun isterdim. Kimse ermemiştir, eremeyecektir de o tüm bilgiye deyip avutuyoruz kendimizi. Biz de az bilenleri bakıp kıvrandığımız da oluyor. Bizden on kat, bin kat çok bilenler var, durmuyoruz onlar üzerinde, omuz silkiyoruz onlara: “Yüzlerce alana el uzatıp yüzlerce konuyu biraz öğreneceğini bir tek alanda çalış, onun konularını derinleştir, daha iyi!” diyoruz. Kendimizi de çevremizi de kandırıyoruz böyle demekle. Birbirinden ayrı değildir o alanlar birbirine bağlıdır o konular, birini hiç bilmezseniz, birinden hiç anlamazsanız ötekileri de gerektiğinde kavrayamazsınız. Yalnız bir şeyi bilmekle yetinen onu da iyice bilemez. Gerçek bilgi birliktedir, bizim birbirinden ayrı konular sandığımız şeyleri birbirine bağlayan birliği görmektedir.

Nurullah Ataç
Karalama Defteri /Ararken
(Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

b. Aşağıdaki düşüncelerden ikisini seçiniz.

- ☐ İnsan her bilgiyi öğrenemeyeceği için kendini eksik hissedebilir.
- ☐ Tüm bilgi alanları birbiriyle bağlantılıdır.
- ☐ Sadece tek bir alanda uzmanlaşmak yeterli olmayabilir.
- ☐ İnsanlar bazen eksiklerini görmezden gelerek kendini rahatlatır.
- ☐ Gerçek bilgi, farklı konular arasındaki bağlantıyı görebilmektir.
- ☐ Çok bilgi sahibi olmak insanı hem mutlu eder hem düşündürür.

c. Seçtiğiniz düşüncelerden hareketle 8-12 cümleden oluşan bir konuşma metni hazırlayınız. Bu konuşma metninizde aşağıdaki unsurlara dikkat ediniz.

Konuşma metniniz;

- I.** seçtiğiniz düşünceleri açıkça içermeli,
- II.** metnin iletisini yansıtmalı,
- III.** giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşmalı,
- IV.** yazım ve noktalama kurallarına uygun olmalı.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Geri Bildirim

1. Etkinlik

İrem, II. şiiri seçmiştir. Çünkü bu şiir, hayata umutlu ve sıcak bir bakış açısıyla yaklaşır. Anlatıcı, yolculuğu bir kaçış ya da kayıp olarak değil merak ve sevinç uyandıran bir deneyim olarak görür. Trende olma isteği kar yağın bir istasyona varmak, küçük kentlerin sokaklarına ulaşmak ve akşam vakti ışıkları yanan evleri görmek gibi imgelerle desteklenir. Bu imgeler yalnızlık ya da karamsarlık değil insana dair samimi ayrıntılar taşır. Bir çocuktan yumurta almak gibi gündelik ve sıcak bir sahne, insan ilişkilerine duyulan güveni gösterir. Şiirdeki yolculuk, bilinmeze duyulan korkuyu değil yeni yerler görme, sade mutluluklara dokunma ve hayatın küçük güzelliklerini fark etme isteğini yansıttığı için olumlu bir bakış açısına sahiptir.

İrem, I. şiiri seçmemiştir. Çünkü bu şiirde tren sesi ayrılık, özlem ve hüznün duygularını çağırıştırır. Şiirin genel havası karamsar olduğu için konuya olumlu bir bakış sunmaz.

2. Etkinlik

Olası cevaplarınız düşünülerek örnek cevap oluşturulmuştur.

Yaşamak insanın **sağlıklı** olduğu; bedeninde gücü, yüzünde canlılığı hissettiği zamanlarda daha anlamlı görünür. Ilık bir havanın sardığı günlerde **doğa** bile hayata **sevinçle** bakmayı öğretir. Kendi **emeği**yle çalışan kişi, ayaklarını yere daha sağlam basar. Gönlü aydınlık, **iyi niyetli** ve **dürüst** olan insanın iç dünyası sakin ve huzurludur. Bu iç huzur, karanlık düşünceleri dağıtarak geleceğe **umutla** bakmasını sağlar. Böyle bir **bakış açısı**, yaşamı sıradan bir akış olmaktan çıkarır; onu sıcak, değerli ve yaşanmaya değer bir bütün hâline getirir.

3. Etkinlik

Seçenekler arasında rastgele iki düşünce seçilip örnek cevap oluşturulmuştur.

b. Seçilen düşünceler:

İnsan her bilgiyi öğrenemeyeceği için kendini eksik hissedebilir.

Gerçek bilgi, farklı konular arasındaki bağlantıyı görebilmektir.

c. Sevgili arkadaşlar, insanın öğrenme isteği hiç bitmez ancak bilgi dünyası o kadar geniştir ki her şeyi bilmek mümkün değildir. Bu durum bazen kişide eksiklik duygusu oluşturabilir. Ne kadar çalışırsak çalışalım, bilmediğimiz konuların varlığı bize yetersiz olduğumuzu düşündürebilir. Oysa önemli olan her bilgiyi öğrenmek değil öğrendiklerimiz arasında anlamlı bağlar kurabilmektir. Gerçek bilgi, farklı alanlar arasındaki ilişkiyi fark edebilmektir. Matematik ile müziğin, tarih ile edebiyatın birbirine nasıl dokunduğunu görmek bizi daha bilinçli bireyler yapar. Bir konuyu tek başına bilmektense onu başka bilgilerle ilişkilendirmek daha derin bir kavrayış sağlar. Bu sayede insan, eksik hissetmek yerine sahip olduğu bilgileri anlamlı bir bütün hâline getirebilir. Bilgi yarışında her şeyi bilmeye çalışmak yerine, bağlantıları görebilen bir bakış açısı geliştirmek daha değerlidir. Çünkü insanı geliştiren şey bilgi sayısı değil bilgiyi anlamlandırma becerisidir.

DEĞERLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi gözden geçirmenizi, kendi öğrenme sürecinizi değerlendirmenizi ve eksiklerinizi fark etmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Bu bölümde, gerçekleştirdiğiniz etkinlikleri yeniden gözden geçirerek öğrenme sürecinizi değerlendireceksiniz. Dönüştürme ve konuşma metni oluşturma aşamalarındaki güçlü yönlerinizi ve geliştirilmesi gereken noktaları belirleyecek; ölçütler doğrultusunda kendi performansınızı analiz edeceksiniz. Böylece hem ilerlemenizi fark edecek hem de bir sonraki çalışmanız için bilinçli hedefler oluşturacaksınız.

Aşağıdaki senaryoyu okuyunuz, 1 ve 2. soruyu senaryoya göre cevaplayınız.

HAN DUVARLARI

(...)

Ertesi gün başladı gün doğmadan yolculuk,
Soğuk bir mart sabahı... Buz tutuyor her soluk.
Ufku tutuşturmadan fecrin ilk alevleri
Arkamızda kalıyor şehrin kenar evleri.
Bulutların ardında gün yanmadan sönüyor,
Höyükler bir dağ gibi uzaktan görünüyor...
Yanımızdan geçiyor ağır ağır kervanlar,
Bir derebeyi gibi kurulmuş eski hanlar.
Biz bu sonsuz yollarda varıyoruz, gitgide,
İki dağ ortasında boğulan bir geçide.

(...)

Faruk Nafiz ÇAMLİBEL

Bir edebiyat öğretmeni yukarıdaki şiiri betimleme paragrafına dönüştürmeleri için öğrencilerine ev ödevi vermiştir. Ödevlerine başlamadan önce tablodan izleyebilecekleri adımları işaretlemelerini istemiştir.

1. Öğrenciler tablodaki hangi numaraları işaretlemişlerdir?

1	Paragrafta “soğuk bir mart sabahı”, “gün doğmadan yolculuk” gibi ifadelerden yola çıkarak olayın geçtiği zamanı belirtirim.	
2	“Sabah olmuş, yolculuk başlamış, kervanlar geçiyor...” gibi cümlelerle şiirdeki duyguyu, atmosferi ve imgeleri özetlerim; olayları kronolojik olarak sıralarım.	
3	“Buz tutuyor her soluk”, “Bulutların ardında gün yanmadan sönüyor” gibi dizelerden yola çıkarak ortamın donuk, kasvetli ve puslu havasını betimlerim.	
4	“Höyükler bir dağ gibi uzaktan görünüyor”, “İki dağ ortasında boğulan bir geçit” gibi şiirdeki doğa betimlemelerinden faydalananak doğa ve çevre unsurlarına yer veririm.	
5	“Buz tutuyor her soluk”, “fecrin ilk alevleri”, “boğulan bir geçit” gibi imgeleri doğrudan kullanarak şiirin bütünlüğünü bozmam.	
6	“Yanımızdan geçiyor ağır ağır kervanlar”, “Bir derebeyi gibi kurulmuş eski hanlar” gibi ifadelerden yararlanarak tarihi ve sosyal atmosfere yer veririm.	
7	“Mart sabahı soğuktu. Soluklar buz tutuyordu. Ufukta fecrin alevleri vardı...” gibi bir anlatımla dizeleri birleştirerek şiire ve dize sayısına sadık kalırım.	
8	“Biz bu sonsuz yollarda varıyoruz, gitgide” dizesinden yola çıkarak şiirde sadece fiziksel bir yolculuğun değil, aynı zamanda içsel bir yolculuğun da anlatıldığını vurgularım.	

2. Aşağıda şiirden hareketle yazılmış betimleme paragrafına ait cümleler karışık hâlde verilmiştir. Cümleleri anlam bütünlüğüne göre sıralayınız.

1. Yolda ağır ağır ilerleyen kervanlar, geçmişin izlerini taşıyan taş hanların yanından geçerken hanlar derebeylerinin gururla oturduğu kaleler gibi dimdik duruyordu.
2. Gün henüz doğmamıştı, gökyüzü hâlâ karanlığın içindeydi.
3. Fecrin ilk ışıkları daha ufku aydınlatmadan yola çıkmıştı.
4. Geride, silik silik beliren şehrin kenar mahalleleri kalıyordu.
5. Gökyüzü, bulutların ardında güne izin vermeden soluyor; manzara, donmuş bir zamanın içinden geçer gibiydi.
6. Ufukta, höyükler dağ silüetleri gibi yükseliyor; sessizliğe karışıyordu.
7. Bu yolculuk, sadece mekânsal değil aynı zamanda içsel bir sessizlik ve zamanın dışına düşmüş bir bekleyiş gibiydi.
8. Yol uzadıkça uzuyor, zaman yavaşlıyor, biz ise iki dağın arasında sıkışıp kalan dar bir geçide doğru ilerliyorduk.
9. Soğuk bir mart sabahıydı, öyle ki alınan her nefes buz kesiyor, insanın ciğerine işliyordu.

3. Aşağıda “kitap okumanın önemi” ile ilgili bir konuşma metni verilmiştir.

Merhaba arkadaşlar,

Ben bu kitap okumak işini önemli buluyorum çünkü herkes kitap okumayı tavsiye ediyor. Kitaplar bilgi verir. biz onlardan bir şeyler öğreniriz. Kitap okumayan biriyle kitap okuyan biri bir olmaz diye düşünüyorum. Bu yüzden de mesela kitapçıya gidip kitap almak lazım, yani insanlar okudukça gelişiyorlar.

Şahsen ben çok okumasamda okumanın iyi bir şey olduğunu biliyorum. Zaten sosyal medyada da sürekli kitap öneriyorlar. Okumak hem, iyi hem de önemli. Siz de okuyun. Zaten öğretmenlerimizde sürekli, daima söylüyor. Okumalıyız.

Metne ait özellikleri tablodan işaretleyiniz.

1	Duygu ve düşünceyi güçlü yansıtan özgün bir üslup kullanılmıştır.	
2	Metin dağınık ve plansızdır.	
3	Anlatım yüzeyseldir.	
4	Anlatım bozuklukları vardır.	
5	Yazım ve noktalama kurallarına uyulmuştur.	

Sevgili öğrenciler,

Dolduracağınız bu formun amacı, çalışma kartından öğrendiğiniz bilgileri fark etmenizi sağlamaktır. Aşağıdaki listede okuduğunuz ifadelerle katıldıklarınıza (X) işareti koyunuz.

ÖLÇÜTLER	
Betimleyici anlatım biçimini amacına göre kullandım.	
Şiirdeki imgeleri bulup düzyazıda onu açıkladım.	
Şiirdeki duygu ve imgeleri düzyazıda uygun anlatım biçimleriyle ifade ettim.	
Şiiri düz yazıya dönüştürürken sadece biçime değil anlama da odaklandım.	
Dönüştürme sürecinde şiirin duygusunu korumaya özen gösterdim.	
Yazım kurallarına dikkat ederek metinlerimi oluşturdum.	
Noktalama işaretlerini metindeki anlamı netleştirecek şekilde kullandım.	
Düşünceyi açık, anlaşılır ve etkileyici bir şekilde ifade etmek için dili kurallarına uygun kullandım.	
Konuşma metni hazırlarken plan yaptım, uygun anlatım biçimlerini kullandım.	
Hazırladığım konuşma metinlerinde duygu, düşünce ve vurgu dengesine dikkat ettim.	

Geri Bildirim

1. Soru

1-3-4-6-8

Bu maddeler doğrudur çünkü bu adımlar şiirde geçen zaman, hava durumu, mekân, çevre, tarihi-sosyal atmosfer ve yolculuğun fiziksel olduğu kadar duygusal yönünü metinden hareketle ortaya koyarak betimleme paragrafının temel unsurlarını eksiksiz biçimde kullanmayı sağlar.

2: İyi bir betimleme olayları kronolojik olarak sıralamaktan çok görüntü, duygu ve mekân tasvirine ağırlık vermelidir.

5: Betimleme paragrafında şiir dizeleri birebir alınmamalı, özgün cümleler kullanılmalıdır.

7: Betimlemede şiir düzyazıya dönüştürülür, dize düzenine bağlı kalınmaz.

2. Soru

Olay akışına göre doğru sıralama “2-9-3-5-4-6-1-8-7” şeklinde olmalıdır.

3. Soru

2-3-4

2. Metin dağınık ve plansızdır çünkü düşünceler belli bir giriş-gelişme-sonuç düzeni içinde ilerlememekte, tekrarlar içermektedir.

3. Anlatım yüzeyseldir çünkü kitap okumanın önemi derinlemesine gerekçelendirilmeden, genel ve sıradan ifadelerle açıklanmıştır.

4. Anlatım bozuklukları vardır çünkü bazı cümlelerde gereksiz sözcük kullanımı ve anlatımda tutarsızlık görülmektedir.

1. Parçada özgün ya da güçlü bir anlatım yoktur; parça sade ve sıradan bir dille oluşturulmuştur.

5. Noktalama hataları (“Okumak hem, iyi hem de önemli.” vb.) ve küçük harflerle başlayan cümleler (“biz onlardan bir şeyler öğreniriz.” vb.) bulunur.

ÖĞRENDİKLERİM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi özetlemenizi, günlük hayatta ve farklı derslerde kullanabileceğiniz bilgileri belirlemenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Bu bölümde yer alan bilgileri dikkatle inceleyerek şiiri düz yazıya dönüştürme, dili doğru kullanma ve etkili konuşma metni oluşturma sürecinde nelere dikkat etmeniz gerektiğini yeniden gözden geçiriniz. Maddeleri okuyarak kendi çalışmalarınızla karşılaştırınız; eksik ya da geliştirilmesi gereken yönlerinizi belirleyip düzeltiniz. Böylece öğrendiklerinizi pekiştirerek eksiklerinizi giderebilir ve edinimlerinizi sonraki çalışmalarınızda bilinçli biçimde uygulayabilirsiniz.

✦ Bir Şiiri Düz Yazıya Dönüştürürken Nelere Dikkat Edilmeli?

- I. Şiirin teması belirlenir.
- II. İmgeler, açıklayıcı ve anlamlı cümlelere dönüştürülür.
- III. Şiirdeki betimleyici ifadeler paragrafta aynen ya da anlamı korunarak kullanılır; cümleler mantıklı bir sırayla ve bağlantı unsurlarıyla (örneğin, böylece, ardından, bu nedenle) akıcı biçimde kurulur.
- IV. Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine özen gösterilir.
- V. Şiirin atmosferi bozulmadan anlam açık hâle getirilir.

✦ Dilin Doğru Kullanımı İçin Beş Temel Nokta

- I. Anlamı bozacak sözcük tekrarlarından ve gereksiz ifadelerden kaçınılır.
- II. Açık, anlaşılır ve dil bilgisi kurallarına uygun cümleler kurulur.
- III. Kelime seçiminde anlam inceliklerine dikkat edilir, yerinde ve doğru kelimeler kullanılır.
- IV. Yazım ve noktalama kuralları metnin yapısına uygun biçimde kullanılır.
- V. Türkçenin ifade gücünü artıran deyim, atasözü ve söz sanatlarından bilinçli şekilde yararlanılır.

✦ Etkili Bir Konuşma Metni Hazırlarken Dikkat Edilecek Beş Nokta

- I. Konuşmanın amacı ve hedef kitlesi belirlenir.
- II. Giriş, gelişme ve sonuç bölümleri dengeli, bütünlüklü ve mantıklı bir sırayla düzenlenir.
- III. Anlatımda sade, etkileyici ve samimi bir dil kullanılır; yapaylıktan kaçınılır.
- IV. Örnekler, karşılaştırmalar vb. ile dinleyicinin ilgisi canlı tutulur.
- V. Metin, sesli okunarak prova edilir; konuşma vurgu, tonlama ve beden diliyle desteklenir.

Daha fazlası için
karekodu okutunuz.

OKUMA

BAŞLARKEN

Bu bölümde yer alan etkinlikler, bireysel öğrenme yolculuğunuzda size rehberlik etmek ve öğrenme sürecinizi desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı yürütürken “Hazırlıyorum”, “İlişkilendiriyorum”, “Uygulayarak Öğreniyorum”, “Değerlendiriyorum”, “Yansıtıcı Yazı” ve “Öğrendiklerim” etkinliklerini sırası ile takip etmeniz ve etkinliklerin sonunda yer alan geri bildirimleri inceleyerek bölümleri tamamlamanız beklenmektedir.

Bu çalışma kartında edebî eserlerde içeriğin anlaşılması ve metnin derinliğinin kavranabilmesi için konu, ana duygu, ana düşünce gibi unsurların bir bütünün parçaları olduğunu kavrayacak; edebî metinleri analiz etme yeteneğinizi geliştireceksiniz.

HAZIRLANIYORUM

Amaç: Bu bölümde ön bilgilerinizi hatırlamanızı ve konuya hazırlıklı hâle gelmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Listede okuduğunuz ifadelerle katılıyorsanız “EVET”, katılmıyorsanız “HAYIR” seçeneğine (X) işareti koyunuz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Bir metnin konusunu tespit edebilirim.		
2. Bir metnin temasını bulabilirim.		
3. Bir metnin ana düşüncesini, konusunu ve temasını ayırt edebilirim.		
4. Metinlerdeki açık ve örtük iletileri ayırt edebilirim.		
5. Metinlerdeki öznel ve nesnel ifadeleri ayırt edebilirim.		

Geri Bildirim

Tablodaki ifadelerde cevabınızın “HAYIR” olduğu maddeler için aşağıdaki açıklamalardan yararlanınız.

- Tema** bir metindeki soyut ve genel özellikler gösteren temel duygu veya kavramdır. Örneğin, “vatanseverlik”.
- Konu** temanın somutlaştırılmış şeklidir. Örneğin, “vatanı kurtarmak uğruna sahip olduğu her şeyden vazgeçen bir adamın hikâyesi”. **Ana düşünce** ise metinde verilmek istenen iletidir. Örneğin, “Bir ülkenin geleceği, vatandaşların yurt sevgisi ve sorumluluk duygusuyla şekillenir.”

- Açık ileti** anlamın açık olduğu, tartışmaya ve anlam karışıklığına yer vermeden tek yargı anlatan, anlatılmak istenenin direkt olarak beyan edildiği ifadelerdir. **Örtük ileti** ise anlamın kapalı olduğu, amacın daha güzel ve etkili söz söyleme olduğu, söz sanatlarının ve deyimlerin çokça kullanıldığı süslü iletilerdir.

- Öznel ifadeler;** söyleyenin duygusunu veya beğenisini içeren, doğruluğu veya yanlışlığı kişiden kişiye değişen yargılardır.
- Nesnel ifadeler;** söyleyenin duygu ve düşüncesini içermeyen, doğruluğu ya da yanlışlığı kişiden kişiye değişiklik göstermeyen, araştırma sonucu ulaşılabilecek, kanıtlanabilir yargılardır.

İLİŞKİLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde yeni öğreneceğiniz konuyu; zihninizde var olan bilgileriniz, yaşantılarınız ve diğer derslerde öğrendik-
lerinizle ilişkilendirmenizi bekliyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki metinleri okuyunuz ve soruları örnekteki gibi cevaplayınız.

I. METİN

(...)

Samimilik arkasından koşanlardan değilim ben, kendimce önemli bulduğum birtakım işler üzerinde düşünürüm, düşündüklerimi de karşımdakilere açıkça anlatmaya özenirim. Doğruyu bulabilir miyim? Ne demek istediğimi anlatabilir miyim? Bilmem orasını; bilemediğim için, içime bir güven gelmediği için de üzülürüm. Böyle konuşma diliyle yazmaya çalışmam samimilik için değildir, düşündüklerimizi karşıımızdakilere bildirmek için Türkçede en iyi yolun bu olduğuna inanırım da onun için böyle yazarım.

(...)

Nurullah Ataç, *Karalama Defteri - Ararken*

II. METİN

(...)

Hepimiz değirmenin içine dolduk. Sallanan iki tane gaz lambası etrafa yarım bir aydınlık serpiyordu ve çarklar, taşlar, tozlu kayışlar dönüyorlar; dönüyorlardı. Hepsinin birden çıkardığı yırtıcı gürültü yağmurun alçak tavadaki kesik hıçkırı-
ğına karışıyor, birbirini kovalayan gök gürültüleri bu korkunç ahengi tamamlıyordu. Değirmenci ve kızı duvarın dibindeki sedire oturmuşlardı. Sallanan lambalar genç kızın yüzünde acayip gölgeler oynatıyordu. Bütün gürültüleri bastıran ince bir ses birdenbire yükseldi: Kendisini değirmenin karanlık bir köşesine çeken Atmaca çılmaya başlamıştı. Dışarıda fırtına gittikçe artıyor ve rüzgâr ıslak kamçısını kerpiç duvarlarda gezdiriyordu. Yükselen sular tahta oluklardan taşıyor, haykır haykır yerlere dökülüyordu.

(...)

Sabahattin Ali, *Değirmen*

1. Hangi metin gerçekliği değiştirmeden aktarmıştır?

I. METİN

2. Metinlerin hangisinde öyküleme ve betimleme kullanılmıştır?

3. Hangi metin açıklamak, öğretmek amacıyla yazılmıştır?

4. Hangi metinde günlük dilden farklı, imgesel ifadeler kullanılmıştır?

5. Olay örgüsü, kişi, mekân ve zaman ögesi hangi metinde bulunmaktadır?

Geri Bildirim

1. I. METİN, 2. II. METİN, 3. I. METİN, 4. II. METİN, 5. II. METİN

UYGULAYARAK ÖĞRENİYORUM

Amaç: Bu bölümde bilgilerinizi etkinlikler ve uygulamalarla pekiştirmenizi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Aşağıda verilen etkinlikleri sırayla yapınız.

1. Etkinlik

Sait Faik Abasıyanık'ın *Son Kuşlar* adlı hikâyesini okumadan önce metnin başlığından hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a. Okuyacağınız *Son Kuşlar* adlı hikâyenin başlığından hareketle metnin konusunu tahmin ediniz.

.....

.....

.....

.....

b. Tahmininizden yola çıkarak *Son Kuşlar* hikâyesini okurken özellikle nelere dikkat edeceğinizi yazınız.

.....

.....

.....

.....

Aşağıdaki metni okuyunuz.

SON KUŞLAR

(...)

Yazın daha parça parça, lime lime, bohça bohça eşyalarıyla gitmek için fazla telaş etmediği Ada'nın bu yakasında, hiç ev yoktur. Yalnız bir tek kır kahvesi vardır.

(...)

Kahvecinin kendisi sevimsiz bir adamdır. Kahveciden çok, ters bir devlet memuru hüviyeti taşır. Hastalıklı olmasa, doktorlar fazla yorulmamasını salık vermemiş olsalar, dünyada kahveci olmazdı. Tersine, ben bütün ömrümce iyi bir kahve bulamadığım için kahveci olamamışımdır. Bir kır kahvesi, bir köyün kahvesinin üç beş gediklisi... Bundan güzel bir ömür mü olur, elli altmış senelik yaşam bundan güzel başlar ve biter mi?

(...)

Deniz, Bozburun'a doğru başını almış gidiyor. Uzaklarda görünen, İstanbul'un neresi kim bilir? Sesler neden gelmiyor?

Bir başka uçağın sesi gelmeye başladı. Bizim Ada, uçakların üstünden geçtikleri bir yol güzergâhı olmalı ki, hep ya üstümden ya solumdan geçip gidiyorlar. Kedi sustu. Köpeğim gözünü kapadı. Karga sesleri geliyor şimdi de. Vaktiyle bu Ada'ya bu zamanda kuşlar uğradı. Cıvı cıvı öterlerdi. Küme küme bir ağaçtan ötekine konarlardı. İki senedir gelmiyorlar.

Belki geliyorlar da ben farkına varmıyorum.

Sonbahara doğru birtakım insanların çoluk çocuk ellerinde bir kafes, Ada'nın tek tepesine doğru gittiklerini gördüm. İçim cız ederdi. Büyüklerin ellerinde birbirine yapışmış, pislik rengine acayip çomaklar vardı. Bunlarla bir yeşil meydanın kenarına varır, bunları bir ufacık ağacın altına çığırkan kafesiyle bırakırlar, ağacın her dalına ökseleri bağlardı. Hür kuşlar, kafesteki çığırkan kuşun feryadına, dostluk, arkadaşlık, yalnızlık sesine doğru bir küme gelirler. Çayırıkta bir başka ağacın gölgesinde birikmiş çoluklu çocuklu kocaman herifler bir müddet beklerler. Sonra kuşların üşüştüğü ağaca doğru yavaş yavaş yürürlerdi.

(...)

Hele bir tanesi vardı, bir tanesi. Çocukları bu işe seferber eden de oydu. Ökseleri cumartesi gecesinden hazırlayan da... Konstantin isminde bir herifti. Galata'da bir yazıhanesi vardı. Zahire tüccarıydı. Kalın, tüylü bilekleri, geniş göğsü, delikleri kapanıp açılan üstü kara kara benekli bir burnu, deriyi yırtmış da fırlamış gibi saçları, kısa kısa bir yürümesi, kalın kalın bir gülmesi...

(...)

Akşam beş otuz beş vapurunun arka tarafında yerleştiği iskemlesinde denizin üstüne oldukça mülayim bakan gözlerini havaya kaldırır, eylül sonlarına doğru böyle şairane gökyüzüne bakardı. Birden yüzünün ve gözlerinin parladığını görürdünüz.

Havada ve denizdeki tirşe maviliğin üstünde birtakım esmer damlacıklar görünürdü. Sağa sola oynarlar, sonra bir istikamet tutturur, bu esmer lekecikler geçip giderlerdi.

Konstantin Efendi onların çok uzaktan geçtiklerini görebilirdi. Gözlerini kısırdı. Esmer lekelerin adalar istikame-tinde gittiklerini görür, etrafına bakar, bir tanıdık görececek olursa gözünü kırpar, gökyüzüne bir işaret çakar:

— Bizim pilavlıklar geldi, derdi.

Kuşlar pek yakından geçmişse, seslerini taklit ederek kalın dudaklarıyla dişlerinin arasından onlara seslenirdi. Kuşların çoğunca aldandıklarına, bu sesi duyarak, dost sesi sanıp vapur etrafında bir dönüp uzaklaştıklarına şahit olmuşumdur.

(...)

Seneler var ki kuşlar gelmiyor. Daha doğrusu ben göremiyorum. Güzün o güzel günlerini pencereden görür görmez, Konstantin Efendi'nin bulunabileceği sırtları hesaplayarak yollara çıkıyorum. Bir kuş civıltısı duysam ka-nım donuyor, yüreğim atmıyor. Halbuki sonbahar kocayemişleri, beyaz esmer bulutları, yakmayan güneşi, dur-gun maviliği, bol yeşiliyle kuşlarla beraber olunca insana, sulh, şiiir, şair, edebiyat, resim, musiki, mesut insanlarla dolu anlaşılmış, (...), açsız, hırssız bir dünya düşündürüyor. Her memlekette kira çıkan her insan, kuş sesleriyle böyle düşünecektir. Konstantin Efendi mâni oluyor. Zaten kuşlar da pek gelmiyor artık. Belki birkaç seneye ka-dar nesilleri de tükenecek. Her memlekette kaç tane Konstantin Efendi var kim bilir? Kuşlardan sonra şimdi de milletin yeşilliğine musallat oldular. Geçen gün yol kenarındaki yeşilliklere basmaya kıyamayarak yola çıkmıştım. Konstantin Efendi'nin günlerinden bir gündü. Gökte hiç kuş gözüküyordu. Evden çıkarken isketemin kafesine bir incir yapıştırdım. İsketem tek gözünü verip bana dostlukla bakmış, incir çekirdeğini kırmaya çalışıyordu. Onu, ev duvarının bir kenarına çaktığım çiviye asmış, yola çıkmıştım. Kuşlar yoktu şimdi havada ama, yolun kenarında yeşillikler vardı ya... Baktım: Bu yeşilliklerin bazı yerleri sökül-müş. Biraz ileride dört çocuğa rastladım. Yürüyorlar. Yeşilliklerin en güzel yerinde duruyor, bir kaldırım taşı kadar büyük bir parçayı belle söküyorlar, bir çuvala dolduruyorlardı:

— Ne yapıyorsunuz, yahu? dedim.

— Sana ne? dediler.

Fukara, üstleri yırtık pırtık yavrulardı.

— Canım, neden söküyorsunuz? dedim.

— Mühendis Ahmet Bey söktürüyor.

— Ne yapacak bunları?

— Yukarıda deri tüccarı Hollandalı var ya hani, onun bahçesini düzeltiyorlar da...

— İngiliz çimi alsın, eksin, mademki herif zengin...

— İngiliz çimiyle bu bir mi?

— Bu daha mı iyi?

— İyi de laf mı? Bunun üstüne çimen mi olur? Hollandalı öyle demiş.

Karakola koştum. Polislere haber verdim. Güya menetttiler. Gizli gizli, gene çimenler yer yer söküldü. Mühendis Ahmet Bey'e ceza bile kesilmedi. Belediye talimatnamesinde, yol kenarındaki çimenleri sökmek cezayı mucip olmuyormuş.

Kuşları boğdular, çimenleri söktüler, yollar çamur içinde kaldı.

Dünya değişiyor dostlarım. Günün birinde gökyüzünde güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz. Günün birinde yol kenarlarında toprak anamızın koyu yeşil saçlarını göremeyeceksiniz. Bizim için değil ama, çocuklar, sizin için kötü olacak. Biz kuşları ve yeşillikleri çok gördük. Sizin için kötü olacak. Benden hikâyesi.

Sait Faik Abasıyanık

2. Etkinlik

Aşağıdaki görsellerden hangileri okuduğunuz hikâyede eleştirilen tutumları yansıtmaktadır, işaretleyiniz.

1

2

3

4

3. Etkinlik

Okuduğunuz hikâyeden alınan aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcük/sözcük gruplarının anlamlarını bağlamdan hareketle tahmin ediniz.

CÜMLELER	TAHMİNİ ANLAM
Evden çıkarken <u>isketemin</u> kafesine bir incir yapıştırdım.	
Kahveciden çok, ters bir devlet memuru <u>hüviyeti</u> taşır.	
Bir kır kahvesi, bir köyün kahvesinin üç beş <u>gediklisi</u> ...	
Çocukları bu işe <u>seferber eden</u> de oydu.	
Kuşlardan sonra şimdi de milletin yeşilliğine <u>musallat</u> oldular.	

4. Etkinlik

a. Okuduğunuz hikâyenin temasını ve konusunu yazınız.

Tema: .....
Konu: .....

b. Okuduğunuz hikâyede olayların yaşandığı zaman ve mekân hakkında ipucu veren ifadeleri yazınız.

Zamanla ilgili ifadeler: .....
Mekânla ilgili ifadeler: .....

5. Etkinlik

Aşağıda verilen yazım kurallarına okuduğunuz hikâyeden birer örnek yazınız.

1	Kural	Kişi adlarından önce ve sonra gelen ünvanlar, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar büyük harfle başlar.
	Örnek	
2	Kural	Yer bildiren özel isimlerde kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğunda yer adının ilk harfi büyük yazılır.
	Örnek	
3	Kural	Ses düşmesine uğrayan birleşik kelimeler bitişik yazılır.
	Örnek	
4	Kural	Belirli bir tarihi belirtmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar.
	Örnek	
5	Kural	Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz.
	Örnek	

6. Etkinlik

Okuduğunuz hikâyeden alınmış aşağıdaki kelimelerden kalınlık-incelik uyumuna uyanları örnekteki gibi işaretleyiniz.

fukara	✓	mühendis		kaldırım		iskete	
akşam		kafes		tüccar		kahveci	
mesut		vapur		insan		istikamet	

7. Etkinlik

Aşağıdaki metni okuyunuz.

SÖZ NAMUSTUR

(...)

Meşrutiyetin ilk seneleri, bir cuma, adam boyu kar yağdı. O gün Akif'in hazzetmediği şeyler işlemedi. Araba, tramvay, şimendifer ve vapur... Çapa'daki bizim eve o gün sütçü, ekmekçi gibi adamlar bile gelmediler. Öğle yemeğinden sonra biz hâlâ ekmekçiye beklerken nihayet kapı çalındı; fakat... Akif Bey gelmişti! Bıyığının yarısı donmuştu. Şaşırdım. Nasıl geldiğine hayret ettim:

Beylerbeyi'nden nasılsa Beşiktaş'a bir vapur işlemişti. "Bu kadar mı?" dedim. Tabi ki bu kadardı. Ve tabi ki Beşiktaş'tan Çapa'ya işleyen bir şey yoktu; ancak bunu sormaya lüzum yoktu çünkü Beşiktaş'tan Çapa'ya bu havada insanlar yürüyerek de gelirdi. Bu karda, tipide yaya yürünülen mesafeye ben şaşıtkça Akif de benim hayretime şaşıyordu:

— Gelmemem için kar, tipi kâfi değil, vefat etmem lâzımdı. Çünkü geleceğim diye söz vermiştim.

İnsanların birbirlerine verdikleri sözün bu kadar korkunç bir şey olması, o gün beni ürküttü.

— Akif, dedim; sen eğer verilen sözün manasını bu türlü anlıyorsan bana izin ver de ben bu türlü anlamayım. Benim verdiğim sözün şiddetli bir lodosa bile tahammülü yoktur!

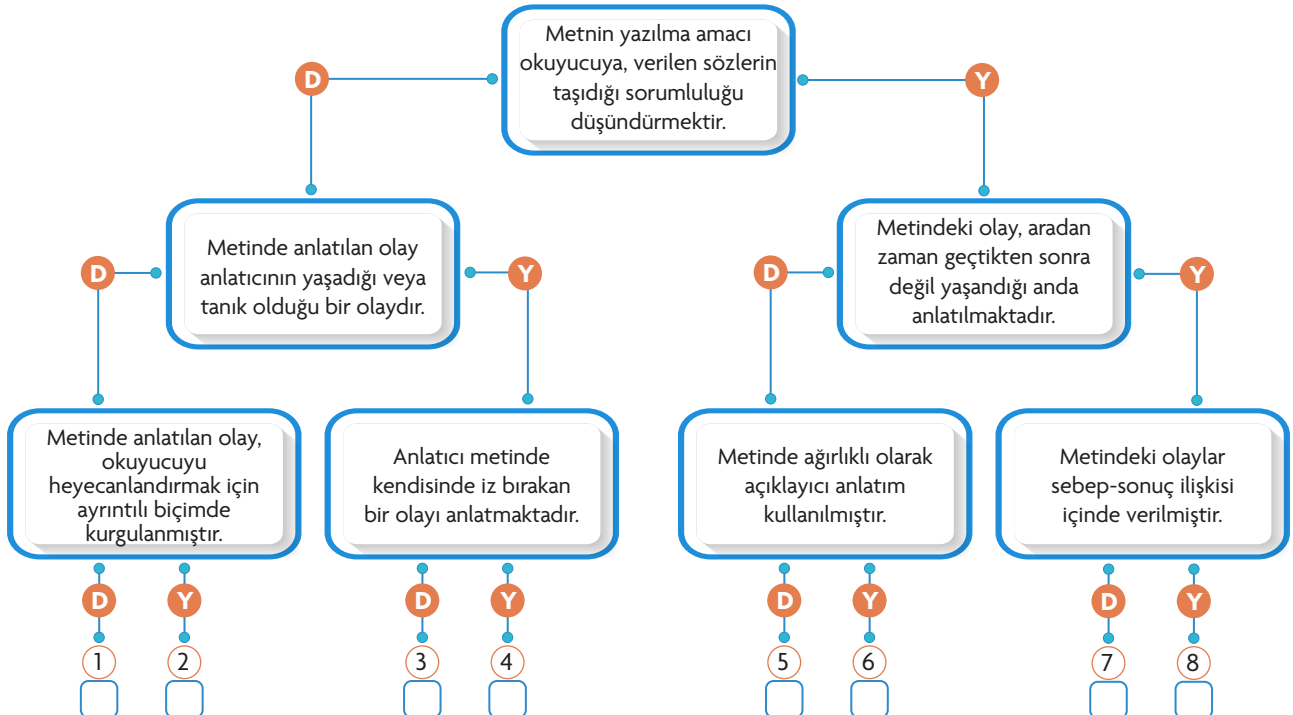
— Ben böyleyim! dedi.

— Ben de böyleyim! dedim.

Bu vak'adan sonra ona söz vermekten korktum. Dedğim gibi onun gözünde ne karayel fırtınası ne diz boyu kar mazeret-i meşrua (haklı özür) değildi.

Mithat Cemal KUNTAY

a. Aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağacı inceleyiniz. Okuduğunuz metinden hareketle cümlelerin doğru ya da yanlış olduğuna karar vererek yönlendirici okları takip ediniz. Ardından ulaştığınız çıkışı işaretleyiniz.

b. Tanılayıcı dallanmış ağaçta değerlendirdiğiniz özellikleri de göz önünde bulundurarak okuduğunuz metnin türünü yazınız.

.....

Geri Bildirim

1. Etkinlik

Olası cevaplarınız düşünülmüş örnek cevap oluşturulmuştur.

- a. *Son Kuşlar* başlığına bakarak hikâyenin kuşlarla ilgili olumsuz bir durumu anlattığını düşünüyorum. Bu durum, kuşların azalması ya da artık eskisi gibi görülmemesi olabilir.
- b. Bu hikâyeyi okurken kuşların hikâye içindeki önemine, olayların nasıl geliştiğine ve kuşların neden “son” olarak adlandırıldığına, hikâyenin geçtiği zaman ve yere dikkat edeceğim.

2. Etkinlik

1 ve 3. görsel, metinde eleştirilen durumu yansıtmaktadır.

Metinde kuşların avlanması, insanın doğaya bilinçli şekilde zarar vermesi eleştirilmiştir. Bu durum 3. görselde, adamın kuşları yakalamak için hazırlık yapması şeklinde gösterilmiştir. Ayrıca metinde yol kenarındaki çimlerin sökülmesi de doğanın çıkar amacıyla tahrip edilmesini anlatmaktadır. Bu durum ise 1. görselde çocukların çimleri sökmesiyle yansıtılmaktadır. Yazar bu iki durum üzerinden insanın doğaya karşı duysız ve yıkıcı tutumunu eleştirmektedir.

3. Etkinlik

iskete: serçegillerden bir kuş

hüviyet: kimlik

gedikli: müdavim

seferber etmek: amacı için bütün olanakları kullanmak

musallat olmak: peşini hiç bırakmamak

(Sözcüklerin anlamları için TDK Türkçe Sözlük’ ten yararlanılmıştır.)

4. Etkinlik

a.

Tema: İnsan ve doğa ilişkisi

Konu: Kuşların avlanması ve doğal alanların insanlar tarafından tahrip edilmesi sonucu doğanın giderek yok olması.

b.

Zamanla ilgili ifadeler: Hikâyede yaz mevsiminin sonları ile sonbaharın başlarında, genellikle eylül ayında geçen olaylar işlenmiştir. Kesin bir tarih ve zaman vermek yerine yazar, doğaya saygı gösterilen eski zamanlarla yavaş yavaş bu saygının yok olmaya yüz tuttuğu son seneler hikâye zamanı olarak kullanmıştır.

Mekânla ilgili ifadeler: Ada, olayların yaşandığı ana mekândır. Ada’daki tepe ve onun üzerindeki çayırılık yeşil alanda ve kuşların konduğu ağaçlarda kuşlara tuzak kuruluyor. Ada’daki yol kenarları ile Hollandalı tüccarın bahçesi yeşilliklerin ve doğanın tahrip edildiği yerler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ada’nın uçak güzergâhında olması, beş otuz beş vapurunun arkası, Galata’daki yazıhane ve kır kahvesi ise olaya etki etmeyen ancak hikâyede anılan yerler olarak geçmektedir.

5. Etkinlik

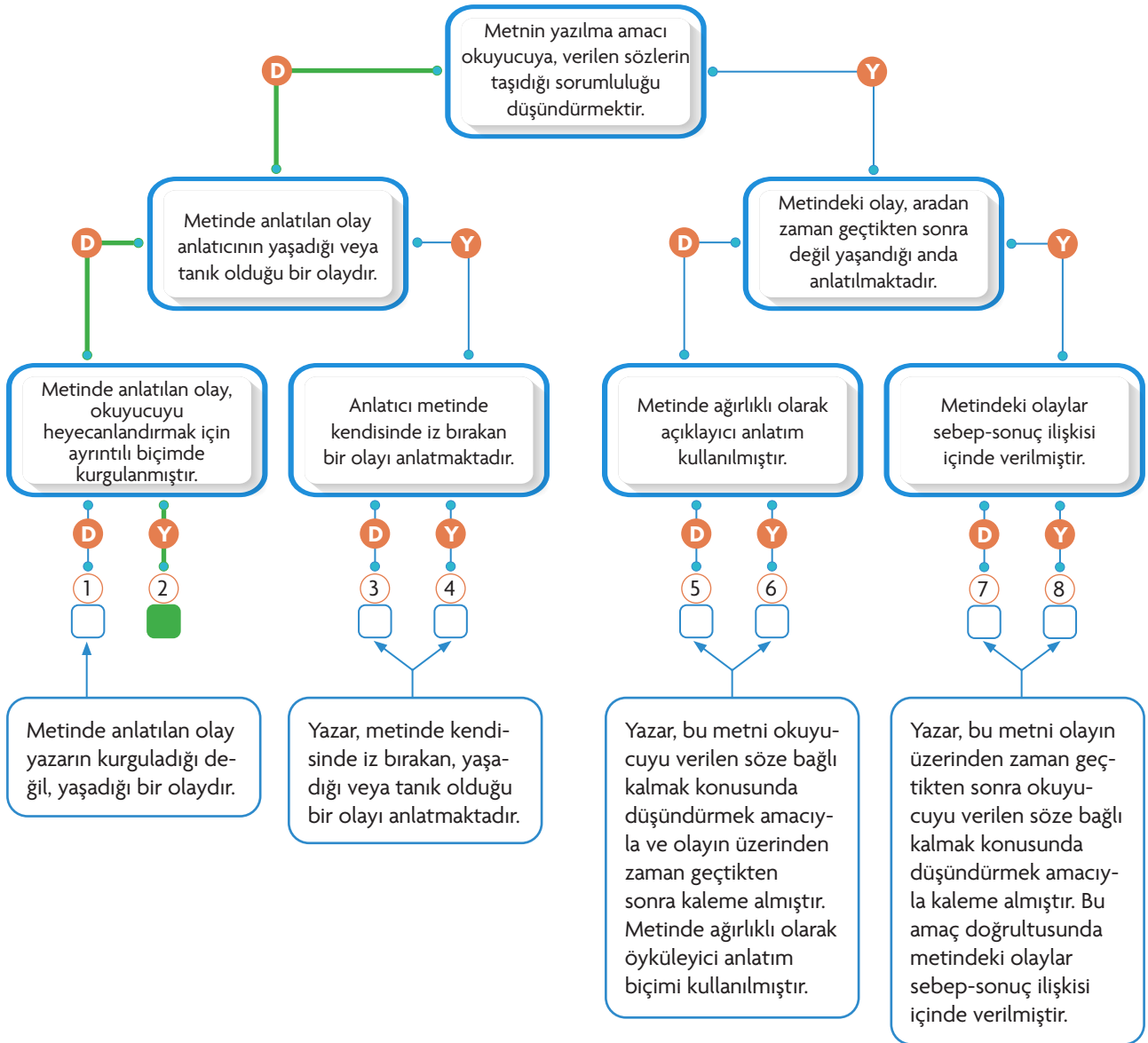
1. Konstantin Efendi, Mühendis Ahmet Bey
2. Ada
3. cumartesi
4. eylül
5. Hollandalı, Karamanlı

6. Etkinlik

Verilen sözcüklerden kalınlık-incelik uyumuna uyanlar “fukara, akşam, mühendis, vapur, kaldırım, iskete” sözcükleridir.

7. Etkinlik

a.

b. Metin, yazarın geçmişte yaşadığı bir olayı kendi bakış açısıyla kaleme aldığı anı (hatıra) türünde bir metindir.

DEĞERLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi gözden geçirmenizi, kendi öğrenme sürecinizi değerlendirmenizi ve eksiklerinizi fark etmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Soruları dikkatle yanıtlayınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları gözden geçiriniz.

Aşağıdaki metinleri okuyunuz.

(...)

Asıl konuşan Hasan'dı, altı aydan beri susan Hasan... Durmadan, dinlenmeden, nefes almadan, yanakları sevincinden pembe pembe, dudakları taze, gevrek, billur sesiyle durmadan konuşuyordu. Aklına ne gelirse söylüyordu. Eskici hem çalışıyor hem de ara sıra "Ha! Ya? Öyle mi?" gibi dinlediğini bildiren sözlerle onu söyletiyordu; artık erişemeyeceği yurdunun bir deresini, bir rüzgârını, bir türküsünü dinliyormuş gibi hem zevkli, hem yası dinliyordu; geçmiş günleri, kaybettiği yerleri düşünerek benliği sarsıla sarsıla dinliyordu. Daha çok dinlemek için de elini ağır tutuyordu. Fakat nihayet bütün ayakkabılar tamir edilmiş, iş bitmişti. Demirini topraktan çekti, kösesini dürdü, çivi kutusunu kapadı, çiriş çanağını sarmaladı. Bunları hep aheste aheste yaptı.

(...)

Refik Halit Karay, *Eskici*

(...)

Okulda bir gün öğretmenimiz dersi anlatırken çok heyecanlıydı. Elindeki cetveli havada tutarak yüksek sesle "Söyle bakalım Halide, vatan ne demektir?" diye sordu. O an nutkum tutuldu. Ne cevap vereceğimi bilemedim. Arkadaşlarım gülüştü. Ama ben o gün eve gittiğimde babama bu soruyu sordum. Babam, gözlüklerinin üzerinden bana bakarak "Vatan, insanın ruhunu en derinden sarsan yerin adıdır, kızım." dedi. O günden sonra vatan kelimesi içimde daha derin bir yankı buldu.

(...)

Halide Edip Adivar, *Mor Salkımlı Ev*

1. Okuduğunuz metinleri aşağıdaki ölçütlere göre karşılaştırınız.

Metnin Yazılma Amacı	
Eskici	Mor Salkımlı Ev

Gerçekliği Aktarma Şekli	
Eskici	Mor Salkımlı Ev

Dil ve Anlatım Özellikleri	
Eskici	Mor Salkımlı Ev

2. Edebi Bulmaca

Aşağıda verilen tanımlardan hareketle bulmacada gizlenmiş olan edebi metin türlerini bulunuz. (Türler yatay, dikey ve çapraz olarak gizlenmiş olabilir.)

- Yaşanmış ya da yaşanabilecek bir olayın kişi, yer ve zamana bağlı olarak kısa biçimde anlatıldığı yazı türüdür.
- Tamamen hayal ürünü olan, olağanüstü olay ve kahramanların yer aldığı, eğitici ve eğlendirici anlatılardır.
- Olayların sahnede izleyici önünde canlandırıldığı, diyalog ve hareketle gelişen dramatik yazı türüdür.
- Duygu, düşünce ve hayallerin ahenk, ritim ve imgelerle anlatıldığı nazım biçimindeki edebi türdür.
- Kahramanları genellikle hayvan olan, sonunda ders veren, kısa ve eğitici öykülerdir.
- Olayların, kişilerin, yer ve zaman unsurlarının geniş biçimde işlendiği, uzun anlatı türüdür.

Ş	A	F	T	R	Ö	P	O	R	T	A	J	F	N	K	L
İ	G	Ü	N	L	Ü	K	D	F	H	J	K	L	A	H	G
İ	V	B	N	M	Ö	Ç	D	E	S	T	A	N	U	B	E
R	A	S	D	F	G	H	S	O	H	B	E	T	N	Ö	L
Y	H	H	İ	K	A	Y	E	N	U	J	M	I	K	Ö	E
T	M	E	S	N	E	V	İ	G	B	N	Y	H	N	E	N
A	Z	S	E	D	C	R	G	F	L	H	M	K	L	L	E
P	L	M	N	Ç	H	Ş	E	İ	E	F	S	A	N	E	K
Ş	Y	Y	İ	O	A	Ö	Z	Y	H	N	Ö	K	İ	Ş	S
Y	H	O	N	M	B	U	İ	J	M	I	K	Ö	Ç	T	E
T	A	R	İ	F	E	Y	M	A	S	A	L	P	O	İ	L
O	K	U	O	N	R	B	G	T	R	R	F	V	C	R	Ş
D	E	M	E	M	D	C	A	S	D	R	T	H	Y	İ	U
T	A	R	İ	H	A	H	B	İ	Y	O	G	R	A	F	İ
Z	C	V	B	N	M	N	A	S	R	T	J	H	İ	E	İ
R	Ö	T	İ	Y	A	T	R	O	Ç	D	H	E	T	D	S

Geri Bildirim

1. Soru

Metnin Yazılma Amacı	
Eskici	Mor Salkımlı Ev
• Hissettirmek, sezdirmek ve çağrıştırmak amaçlanmıştır.	• Bilgi vermek amaçlanmıştır.

Gerçekliği Aktarma Şekli	
Eskici	Mor Salkımlı Ev
• Gerçeklik, yazarın hayal gücüyle biçimlendirilerek kurmaca biçimde aktarılmıştır.	• Gerçeklik olduğu gibi aktarılmıştır.

Dil ve Anlatım Özellikleri	
Eskici	Mor Salkımlı Ev
• Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır. • Kelimeler genellikle mecaz anlamda kullanılmıştır.	• Açıklayıcı anlatım kullanılmıştır. • Kelimeler genellikle gerçek anlamda kullanılmıştır.

2. Soru

1. Hikâye 2. Masal 3. Tiyatro 4. Şiir 5. Fabl 6. Roman

Ş	A	F	T	R	Ö	P	O	R	T	A	J	F	N	K	L
İ	G	Ü	N	L	Ü	K	D	F	H	J	K	L	A	H	G
İ	V	B	N	M	Ö	Ç	D	E	S	T	A	N	U	B	E
R	A	S	D	F	G	H	S	O	H	B	E	T	N	Ö	L
Y	H	H	İ	K	A	Y	E	N	U	J	M	I	K	Ö	E
T	M	E	S	N	E	V	İ	G	B	N	Y	H	N	E	N
A	Z	S	E	D	C	R	G	F	L	H	M	K	L	L	E
P	L	M	N	Ç	H	Ş	E	İ	E	F	S	A	N	E	K
Ş	Y	Y	I	O	A	Ö	Z	Y	H	N	Ö	K	I	Ş	S
Y	H	O	N	M	B	U	İ	J	M	I	K	Ö	Ç	T	E
T	A	R	İ	F	E	Y	M	A	S	A	L	P	O	İ	L
O	K	U	O	N	R	B	G	T	R	R	F	V	C	R	Ş
D	E	M	E	M	D	C	A	S	D	R	T	H	Y	İ	U
T	A	R	İ	H	A	H	B	İ	Y	O	G	R	A	F	İ
Z	C	V	B	N	M	N	A	S	R	T	J	H	I	E	İ
R	Ö	T	İ	Y	A	T	R	O	Ç	D	H	E	T	D	S

Sevgili öğrencimiz, bu çalışma kartının öğrenme sürecinize katkısını düşünerek aşağıdaki “Yansıtıcı Yazı Kartı”nı doldurunuz.

YANSITICI YAZI KARTI

Kendime Notlar:

1. Bu etkinliklerde öğrendiklerim arasında en çok ilgimi çeken şu oldu: .....

Çünkü .....

2. Etkinliklerde yer alan konularla ilgili önceden .....

..... düşünüyordum.

Şimdi .....

..... düşünüyorum.

3. Etkinliklerdeki konular hakkında merak ettiğim ve araştırmak istediğim şu oldu: .....

ÖĞRENDİKLERİM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi özetlemenizi, günlük hayatta ve farklı derslerde kullanabileceğiniz bilgileri belirlemenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Verilen bilgileri dikkatle okuyunuz. Konunun temel kavramlarını, önemli noktalarını ve bağlantılarını gözden geçirerek öğrenmenizi pekiştiriniz.

METİNLERİN SINIFLANDIRILMASI

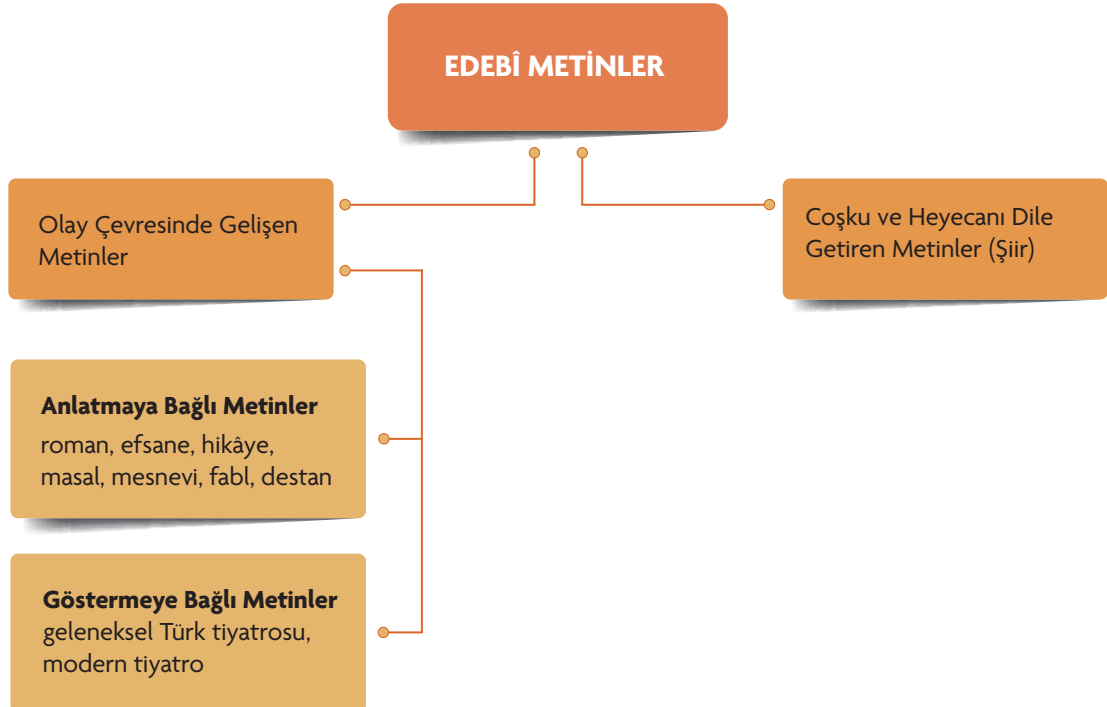
Metinler yazılış amaçlarına, gerçeklikle ilişkilerine, kullanılan dil ve anlatıma göre edebi (sanatsal) metinler ve öğretici metinler olarak ikiye ayrılır.

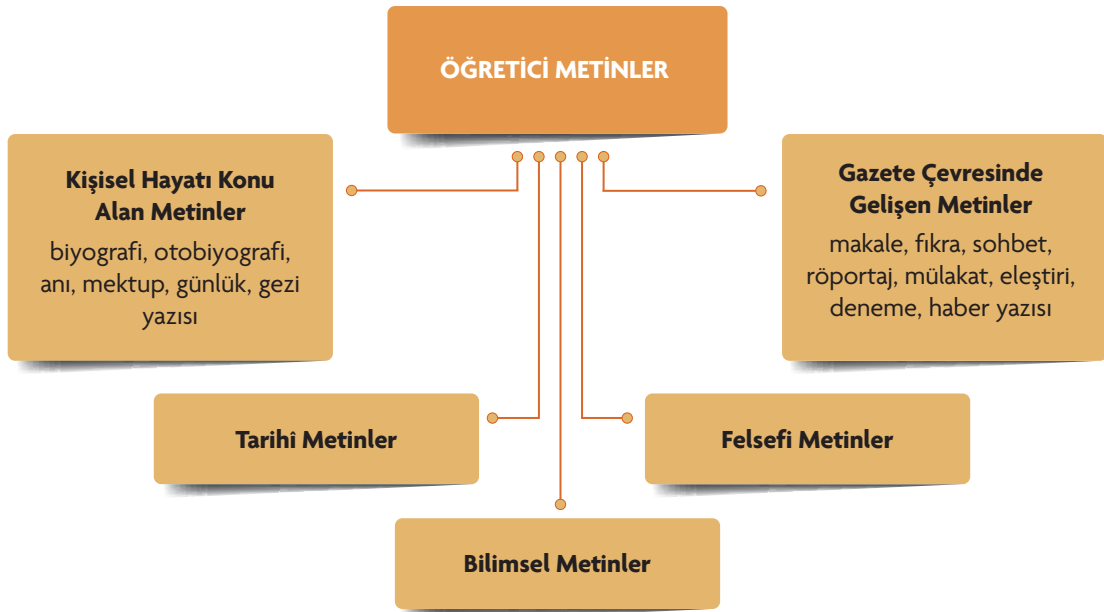
EDEBİ METİNLERİN ÖZELLİKLERİ

- Duygulara ve hayal dünyasına seslenmek, okuyucuda estetik bir zevk oluşturmak amacıyla yazılır.
- Günlük dilden farklı, imgesel ifadeler kullanılır.
- Sözcükler genellikle yan ve mecaz anlamlarıyla kullanılır.
- Yazarın hayal dünyasında şekillendiği için kurmacadır.
- Daha çok öyküleyici ve betimleyici anlatım biçimleri kullanılır.

ÖĞRETİCİ METİNLERİN ÖZELLİKLERİ

- Açıklamak, bilgi vermek, öğretmek amacıyla yazılır.
- İleri sürülen düşünce doğrudan gösterildiğinden kısa ve kesin ifadeler kullanılır.
- Sözcükler genelde gerçek ve terim anlamlarıyla kullanılır. Söz sanatlarına, mecaz ve soyut anlama pek yer verilmez. Bu metinlerde nesnellik ağır basar.
- Bir bilgiyi, düşünceyi doğrudan okuyucuya aktarma amacıyla olduğu için gerçeği olduğu gibi yansıtır.
- Daha çok açıklayıcı ve tartışmacı anlatım biçimleri kullanılır.

ANI

Yazarın kendi bakış açısıyla kaleme aldığı; hayatının bir bölümüne ait düşünceleri, deneyimleri ve yaşadığı olayları aktardığı yazı türüdür.

- Anlatılanların gerçek yaşama ait olması yönüyle anı, hikâyeden ayrılır.
- Belirli bir plana bağlı kalması ve anlatımda geriye dönüşlere başvurulması anı türünün özelliklerindendir.
- Yazarın yaşadıklarını ve izlenimlerini yazıya geçirmesi yönüyle anılar günlüklere benzer. Günlüklerde yaşananlar günü gününe yazılırken anılarda olaylar, üzerinden bir süre geçtikten sonra kaleme alınır.
- Anılar; kişinin özel hayatını, duygu ve düşüncelerini anlatması yönüyle otobiyografilere benzer. Otobiyografilerde anlatılanlar kişinin kendisi ile sınırlıdır ve kişinin o zamana kadarki tüm hayatını içerir. Anıda ise olaylar anlatılırken olayın yaşandığı çevre, zaman ve kişiler hakkında da bilgiler verilir ve hayatın belirli bir kesiti anlatılır.

HİKÂYE (ÖYKÜ)

Yaşanmış ya da yaşanabilir olay ve durumların kişi, yer ve zamana bağlı olarak okuyucuda heyecan ve zevk uyandıracak şekilde anlatıldığı kısa edebî türdür.

- Genellikle bir ana olay vardır.
- Kahramanları bir ya da birkaç kişiden oluşur ve kahramanların bir yönü üzerinde durulur.
- Ayrıntılı mekân tasvirlerine yer verilmez.

Daha fazlası için
karekodu okutunuz.

DİNLEME

BAŞLARKEN

Bu bölümde yer alan etkinlikler, bireysel öğrenme yolculuğunuzda size rehberlik etmek ve öğrenme sürecinizi desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı yürütürken “Hazırlanıyorum”, “İlişkilendiriyorum”, “Uygulayarak Öğreniyorum”, “Değerlendiriyorum”, “Yansıtıcı Yazı” ve “Öğrendiklerim” etkinliklerini sırası ile takip etmeniz ve etkinliklerin sonunda yer alan geri bildirimleri inceleyerek bölümleri tamamlamanız beklenmektedir.

Bu çalışma kartında bir şiirin ele aldığı konuya göre çeşitli adlar aldığını öğrenecek, şiirde söyleyişin önemini fark edeceksiniz.

HAZIRLANIYORUM

Amaç: Bu bölümde ön bilgilerinizi hatırlamanızı ve konuya hazırlıklı hâle gelmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Listede okuduğunuz ifadelerle katılıyorsanız “EVET”, katılmıyorsanız “HAYIR” seçeneğine (X) işareti koyunuz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Şiirin başlığından ve görselinden yola çıkarak içeriğine dair tahmin yapabilirim.		
2. Şiirdeki ifade biçiminin diğer metin türlerinden nasıl farklılaştığını bilirim.		
3. Bir şiirin içeriğinden hareketle türünü belirleyebilirim.		
4. Bir şiirin temasının vurgu ve tonlamayı etkilediğini bilirim.		

Geri Bildirim

Tablodaki ifadelerde cevabınızın “HAYIR” olduğu maddeler için aşağıdaki açıklamalardan yararlanınız.

1. Bir şiirin başlığı ve şiire ait bir görsel, o şiirin konusu hakkında bize ipuçları verir. Başlık şiirin temasını yansıtır. Görsel ise **şiirin atmosferini** ve **duygusal tonunu** hissetmemize yardımcı olur.
2. Şiir; **duygu, hayal** ve **düşünceleri estetik bir biçimde ifade etmek** amacıyla yazılan **edebi bir metindir**. Şiirde, anlamdan çok **duygu** ve **ahenk** ön plandadır. Bu metin türü okuyucuda ya da dinleyicide **estetik bir haz** ve **edebi bir heyecan** uyandırmayı hedefler.
3. Şiirler içeriklerine göre sınıflandırılır:
Lirik Şiir: Duygu, düşünce ve hayallerin coşkulu bir dille anlatıldığı duygusal şiirlerdir.
Epik Şiir: Savaş ve kahramanlık konularını coşkulu bir anlatımla işleyen şiirlerdir.
Pastoral Şiir: Doğa güzelliklerini; orman, yayla, dağ, köy ve çoban hayatını ve bunlara karşı duyulan özlemi anlatan şiirlerdir.
Didaktik Şiir: Belirli bir konuda okuyucuya öğüt ve bilgi vermek için yazılan, öğretici özellikleri bulunan şiirlerdir.
Satirik Şiir: Kişilerin ve toplumların eksik ve aksayan yönlerini iğneleyici bir üslupla dile getiren şiirlerdir.
4. Şiirin **içeriği** ve **duygusu**, o şiirin okunma tarzını doğrudan belirler. Şiirde iletilmek istenen temaya göre **ses tonu**, **vurgu** ve **duraklar** değişir; örneğin epik bir şiir gür ve coşkulu bir edayla okunurken lirik bir şiir daha yumuşak ve ahenkli bir tonla seslendirilir.

İLİŞKİLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde yeni öğreneceğiniz konuyu; zihninizde var olan bilgileriniz, yaşantılarınız ve diğer derslerde öğrendiklerinizle ilişkilendirmenizi bekliyoruz.

Yönerge: Aşağıda *Can Eriği* adlı şiir ve bu şiirle ilgili çeşitli bilgiler verilmiştir. Bu bilgiler doğru ise D yanlış ise Y bölümünü işaretleyiniz.

Can Eriği

Bir kelime buldum çın çın öter;

Adı candır.

Bir erik kopardım can dalından;

İçi can dolu,

Adı can, yaprağı can, lezzeti candır.

Bir gölge düştü önüme dedi ki:

Bir yüküm var benden ağır

Bir yüküm var beni taşır

Adı candır.

(...)

Bedri Rahmi Eyüboğlu

ÖLÇÜTLER	D	Y
1. Amacı estetik farkındalık kazandırmaktır.		
2. Sanatçının iç dünyası ve duyguları yansıtılmıştır.		
3. Kişi, yer ve zaman kavramı bir olaya bağlı olarak aktarılmıştır.		
4. Kelimeler günlük anlamlarından farklı biçimlerde kullanılmıştır.		
5. Ses, kelime seçimi ve tekrarı ile müzikal bir etki oluşturulmuştur.		

Geri Bildirim

1. Metin, seçilmiş kelimelerle okuyucuda estetik bir tat ve güzellik duygusu uyandırmak amacıyla yazıldığı için bu yargı doğrudur.
2. Metnin yazarı “can” kelimesine yüklediği anlamla iç dünyası ve duygularını dile getirdiği için bu yargı doğrudur.
3. Metin; bir olay örgüsüne dayalı olmadığı için belirli bir olay, kişi, yer veya zaman yoktur. Bu nedenle bu yargı yanlıştır.
4. “Can dalı”, “yüküm var beni taşır”, “adı can, yaprağı can, lezzeti candır” gibi ifadeler, metnin dilini konuşma dilinden uzaklaştırdığı için bu yargı doğrudur.
5. Metinde “can”, “bir yüküm var”, “çın” bazı seslerin tekrarlarıyla güçlü bir müzikalite oluşturulduğu için bu yargı doğrudur.

UYGULAYARAK ÖĞRENİYORUM

Amaç: Bu bölümde bilgilerinizi etkinlikler ve uygulamalarla pekiştirmenizi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki etkinlikleri sırasıyla yapınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları gözden geçiriniz.

1. Etkinlik

Ben Sana Mecburum adlı şiiri dinleme amacınız neler olabilir, işaretleyiniz.

1. Herhangi bir konu hakkında nesnel bilgiler edinmek	☐
2. Duygu ve hayallerini zenginleştirmek	☐
3. Dilin estetik kullanımını fark etmek	☐
4. Bir araştırmanın sonuçları hakkında bilgi sahibi olmak	☐

BEN SANA MECBURUM

Yandaki karekodu okutarak Attilâ İlhan'ın *Ben Sana Mecburum* adlı şiirini dinleyiniz. Aşağıdaki etkinlikleri dinlediğiniz metinden hareketle yapınız. Dinleme sırasında şiirin söyleyiş özelliklerine dikkat ederek notlar alınız. Karekoddaki içeriğe ulaşamadığınız durumda 61. sayfadaki yönergeyi uygulayabilirsiniz.

2. Etkinlik

Şiirde “ben sana mecburum sen yoksun” dizesinin sürekli tekrar edilmesi anlama nasıl bir katkı sağlamıştır?

.....
.....
.....

3. Etkinlik

Aşağıdaki dizeleri ifade ettiği kavramla eşleştiriniz.

a ben sana mecburum bilemezsin adını mih gibi aklımda tutuyorum	1 Özlem
b ne vakit bir yaşamak düşünsem sus deyip adınla başlıyorum içimsıra kımıldıyor gizli denizlerin	2 Endişe
c bütün ıslanmışsın tüylerin ürperiyor belki körsün kınılmışsın telâş içindesin	3 Özgürlük
d fatih'te yoksul bir gramofon çalıyor eski zamanlardan bir cuma çalıyor durup köşe başında deliksiz dinlesem	4 Umut
	5 Bağlılık

4. Etkinlik

Şiirde imgeler hangi amaçlarla kullanılmıştır, seçiniz.

- a. Düşünceleri doğrudan ifade etmek
- b. Yoğun bir anlama ulaşmak
- c. Okuyucuya bilgi vermek
- d. Bir olay örgüsünü tamamlamak
- e. Tarihi bir durumu belgelemek
- f. Şiire estetik güzellik kazandırmak

☐
☐
☐
☐
☐
☐

5. Etkinlik

Attılâ İlhan'ın şiir anlayışı, güçlü bir lirizmle toplumsal duyarlılığı bir araya getiren özgün bir çizgiye dayanır. Ona göre şiir hem estetik bir yapı hem de düşünsel bir derinlik taşımalıdır. Garip akımının gündelik ve sıradan söyleyişine karşı çıkarak şiirde imgeyi, musikiyi ve romantik coşkuyu önemsemiştir. Fransız simbolistlerinden ve özellikle Nazım Hikmet'in ritmik yapısından etkilenmiş; ancak taklitçi olmadan kendine özgü, sinematografik ve akıcı bir söyleyiş geliştirmiştir. Şiirlerinde ahenk, tekrarlar, iç uyaklar ve güçlü bir ses örgüsü dikkat çeker.

Onun şiir dünyasında aşk, yalnızlık, kent yaşamı, memleket özlemi ve başkaldırı iç içedir. Bireysel duygular toplumsal bir arka planla birleşir; "ben" sesi çoğu zaman "biz"e açılır. Attılâ İlhan, şiirin hem duyguyu hem düşünceyi taşıması gerektiğini savunmuş; şiiri bir "estetik direniş" alanı olarak görmüştür.

Attılâ İlhan'ın şiir anlayışını hakkında bilgi veren bu parçadan ve incelediğiniz *Ben Sana Mecburum* adlı şiirden yaptığınız çıkarımlardan hareketle aşağıda verilen şiirlerin hangilerinin Attılâ İlhan'a ait olabileceğini gerekçesiyle yazınız.

I. Metin

Dedim dilber yanakların kızarmış
Dedi çiçek taktım gül yarasıdır
Dedim tane tane olmuş benlerin
Dedi zülfüm değdi tel yarasıdır

II. Metin

ayrılık da sevdaya dahil
çünkü ayrılanlar hâlâ sevgili
hiçbir anı tek başına yaşamıyor ki
her zaman yarım kalmış bir cümle gibiyiz

III. Metin

hacet yok hatırlatmasına seni hatıraların
bir dakika bile çıkmıyorsun aklımdan
koşar gibi yürüyüşün
karanlıkta bir ışık gibi aydınlık gülüşün

IV. Metin

Sivas yollarında geceleri
Katar katar kağnılar gider
Tekerleri meşeden.
Ağız dil vermeyen köylüler
Odun mu, tuz mu, hasta mı götürürler?

Geri Bildirim

1. Etkinlik

2 ve 3

Şiir, **edebi bir metindir**. Bu nedenle temel amacı dili **estetik** bir biçimde kullanarak **duygu** ve **hayallere** seslenmektir. Herhangi bir konu hakkında **nesnel bilgiler edinmek** ve **bir araştırmanın sonuçlarını öğrenmek** bir şiiri dinlemenin amaçları arasında olamaz.

2. Etkinlik

Şiirde “ben sana mecburum, sen yoksun” dizesinin sürekli tekrar edilmesi, şairin çaresizlik duygusunu pekiştirerek şiirdeki duygusal yoğunluğun artmasını sağlamaktadır.

3. Etkinlik

a-5 , b-4, c-2, d-1

a-5. Bu dizelerde şair, “mecburiyet” kelimesiyle sevdiği kişiden vazgeçemediğini, “mıh gibi” ifadesiyle de sevdiği kişinin zihninde silinmez ve kalıcı olduğunu ifade ettiği için bu dizeler, **bağlılık** kavramıyla ilişkilendirilebilir.

b-4. Bu dizeler, sevilen kişinin adının çağrıştırdığı bir iyimserlikle yaşamı yeniden kurma düşüncesini ortaya koyduğu için **umut** ile ilişkilendirilebilir.

c-2. Bu dizeler, sevilen kişinin zor durumda olmasından dolayı hissedilen kaygıyı dile getirdiği için **endişe** ile ilişkilendirilebilir.

d-1. Bu dizeler, eski zamanlara duyulan hasreti dile getirdiği için **özlem** ile ilişkilendirilebilir.

4. Etkinlik

b, f

Dış dünyanın, sanatçının öznel süzgecinden geçirilmesiyle ortaya çıkan imgelerin kullanılma amacı; **yoğun bir anlama ulaşmak, şiire estetik güzellik kazandırmaktır**.

5. Etkinlik

II ve III numaralı şiirler; Attilâ İlhan’a aittir çünkü bu şiirlerde modern imge, romantik lirizm, güçlü ses örgüsü ve bireysel aşkın derinliği belirleyicidir.

I. şiir halk şiiri geleneğini yansıtan bir anlayışla yazılmıştır; imge dünyası ve ritmik yapısı Attilâ İlhan’ın modern, sinematografik ve kentli şiir anlayışıyla örtüşmemektedir. IV. şiirde, imgesel ve romantik yoğunluk zayıftır; anlatımda gözleme dayalı nesnellik ağır basmaktadır. Bu yüzden IV. şiir de Attilâ İlhan’ın şiir anlayışıyla uyuşmamaktadır.

DEĞERLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi gözden geçirmenizi, kendi öğrenme sürecinizi değerlendirmenizi ve eksiklerinizi fark etmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki soruları dikkatle cevaplayınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları gözden geçiriniz.

1. Şairler, tarih boyunca şiiri birbirinden farklı biçimde tanımlamışlardır. Aşağıda bazı şairlere ait şiir tanımları verilmiştir. Siz de kendinize ait bir şiir tanımı yazınız.

“Şiir, söylemekten ziyade susma işidir.” (Ahmet Hamdi Tanpınar)

“Şiir, kelimelerle güzel şekiller kurma sanatıdır.” (Cahit Sıtkı Tarancı)

“Şiir, insanın kendi ana dili çalgısında söylenen bir türküdür.” (Cahit Külebi)

2. Aşağıdaki şiirlerin içerik özelliklerine göre türlerini belirleyerek bulmacadaki yerlerine yazınız. Ardından şifreyi bulunuz.

1

kimi zaman ellerini kırar tutkusu
birkaç hayat çıkarır yaşamasından
hangi kapıyı çalsa kimi zaman
arkasında yalnızlığın hınzır uğultusu
Attilâ İlhan

4

Cahil ile sohbet etmek zor olur
Kulağı sağırdır gözü kör olur
Her sözünde kavga niza var olur
Cahiller dikenli çalı sayılır
Âşık Veysel

5

Gümüş bir dumanla kapandı her yer;
Yer ve gök bu akşam yayla dumanı;
Sürüler, çimenler, sarı çiçekler,
Beyaz kar, yeşil çam yayla dumanı!
Ömer Bedrettin Uşaklı

2

Okuma zevki her şeyden hoştur
Oğlunu kızını ilime koştur
Cahilin günleri vallahi boştur
Boş verme günlerin kitap okuyun
Seyrani

3

Bağdat'ın kapısını Genç Osman açtı
Düşmanın cümlesi önünden kaçtı
Kelle koltuğunda üç gün savaştı
Allah Allah deyip geçer Genç Osman
Kayıkçı Kul Mustafa

	A	B	C	Ç	D	E	F	G
1								
2								
3								
4								
5								

ŞİFRE

3Ç	1B	2E	4B	5A

3. Aşağıdaki farklı şiirlerden alınmış bölümleri okuyunuz ve şiirlerin içeriği ile ilgili çıkarımlarınızı yazınız.

a.

Dünya bir yana, o hayal bir yana;
Bir meşaledir pervaneyim ona.
Altında bir ömür döne dolana
Ağladığım yer penceresi midir?
Cahit Sıtkı Tarancı

Şiirde sevilen kişinin dünyadaki en önemli kişi olduğu belirtilmektedir. Şair kendisini ışığın etrafında dönen pervaneye, sevdiği kişiyi ise meşaleye benzetmekte ve sevgiliden ayrı kalmanın acısını dile getirmektedir. Şiirde duygu yoğunluğu, aşk, hasret ve hüznün ön plandadır.

b.

Mecliste ârif ol kelâmı dinle
El iki söylerse, sen birin söyle
Elinden geldikçe sen eylik eyle
Hatıra dokunup yıkıcı olma
Karacaoğlan

.....

.....

.....

.....

.....

c.

Ey bütün cihana bedel Türkeli,
Açtığın cenklerin yoktur evveli.
Tarih bir nehir ki coşkundur seli.
Sen ona nisbetle, umman gibisin.
Halit Fahri Ozansoy

.....

.....

.....

.....

.....

d.

Adalet kalmadı hep zulüm doldu
Geçti şu baharın gülleri soldu
Dünyanın gidişi acayip oldu
Koyun belli değil kurt belli değil.
Ruhsati

.....

.....

.....

.....

.....

e.

Gün biter, sürü yatar ve sararan bir ayla
Çoban hicranlarını basar bağrına yayla
Kuru bir yaprak gibi kalbini eline al
Diye hıçkırır kaval.
Kemalettin Kamu

.....

.....

.....

.....

.....

Geri Bildirim**1.****Olası cevaplarınız düşünülmüş örnek cevap oluşturulmuştur.**

Şiir, insanın iç dünyasında sessizce büyüyen bir duygunun kelimelerle kısa ama derin bir iz bırakacak biçimde dışa vurulmasıdır.

2.

1. LİRİK, 2. DİDAKTİK, 3. EPİK, 4. SATİRİK, 5. PASTORAL

1. şiir, bireysel duygularını coşkulu bir dille ifade ettiği için **lirik** şiirdir.2. şiir, öğütler verdiği için **didaktik** şiirdir.3. şiir, savaştan ve yigitlikten söz ettiği için **epik** şiirdir.4. şiir, toplum içindeki belli bir kesimi eleştirdiği için **satirik** şiirdir.5. şiir, doğaya karşı duyulan sevgiyi dile getirdiği için **pastoral** şiirdir.**ŞİFRE: KİTAP****3.****Olası cevaplarınız düşünülmüş örnek cevap oluşturulmuştur.**

b. Şiirde insanın az konuşup çok dinlemesi, iyilik yapması ve kalp kırmaması gerektiği öğütlenmektedir. Şiirde ahlaki bir ders vermek amaçlanmıştır.

c. Şiirde Türk yurdunun bütün dünyadan üstün olduğu söylenmekte, tarih boyunca verdiği mücadeleler yüceltilmektedir. Tarih nehre, Türk tarihi okyanusa benzetilerek milletin gücü ve tarihsel büyüklüğü aktarılmaktadır. Şiirde milli duygular coşkun biçimde vurgulanmaktadır.

d. Şiirde adaletin kalmadığı, zulmün arttığı belirtilmekte; koyun ve kurt mecazıyla iyi ile kötünün artık birbirine karıştığı söylenmektedir. Şiirde toplumsal düzene yönelik bir eleştiri söz konusudur.

e. Şiirde şehirden uzak, ıssız bir dağ başında yaşayan çobanın derin yalnızlığı işlenmekte. Çobanın tek dostu yayla ve tek sırdaşı kavalıdır. Kavalın sesi, çobanın içindeki ayrılık acısının, hüznün dile gelmiş hâlidir. Şiirde doğa ile yalnızlığın acısını çeken bir çobanın duyguları hüznünlü biçimde aktarılmaktadır.

Daha fazlası için
karekodu okutunuz.

ÖĞRENDİKLERİM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi özetlemenizi, günlük hayatta ve farklı derslerde kullanabileceğiniz bilgileri belirlemenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Verilen bilgileri dikkatle okuyunuz. Konunun temel kavramlarını, önemli noktalarını ve bağlantılarını gözden geçirerek öğrenmenizi pekiştiriniz.

ŞİİR: Zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan, kendi başına bir bütün olan edebi anlatım biçimi.

Sevgili öğrencimiz, karekodu kullanamadığınız durumlarda aşağıdaki şiiri bir yakınınızdan dinleyerek ilgili etkinlikleri yapınız.

ben sana mecburum

ben sana mecburum bilemezsin
adını mih gibi aklımda tutuyorum
büyüdükçe büyüyor gözlerin
ben sana mecburum bilemezsin
içimi seninle ısıtıyorum

ağaçlar sonbahara hazırlanıyor
bu şehir o eski istanbul mudur
karanlıkta bulutlar parçalanıyor
sokak lambaları birden yanıyor
kaldırımlarda yağmur kokusu
ben sana mecburum sen yoksun

sevmek kimi zaman rezilce korkuludur
insan bir akşam üstü ansızın yorulur
tutsak ustura ağzında yaşamaktan
kimi zaman ellerini kırar tutkusu
birkaç hayat çıkarır yaşamasından
hangi kapıyı çalsa kimi zaman
arkasında yalnızlığın hınzır uğultusu

fatih'te yoksul bir gramofon çalıyor
eski zamanlardan bir cuma çalıyor
durup köşe başında deliksiz dinlesem
sana kullanılmamış bir gök getirsem
haftalar ellerimde ufanıyor
ne yapsam ne tutsam nereye gitsem
ben sana mecburum sen yoksun

belki haziran'da mavi benekli çocuksun
ah seni bilmiyor kimseler bilmiyor
bir şilep sızıyor ıssız gözlerinden
belki yeşilköy'de uçağa biniyorsun
bütün ıslanmışsın tüylerin ürperiyor
belki körsün kırılmışsın telâş içindesin
kötü rüzgâr saçlarını götürüyor

ne vakit bir yaşamak düşünsem
bu kurtlar sofrasında belki zor
ayıpsız fakat ellerimizi kirletmeden
ne vakit bir yaşamak düşünsem
sus deyip adınla başlıyorum
içimsıra kımıldıyor gizli denizlerin
hayır başka türlü olmayacak
ben sana mecburum bilemezsin

Attilâ İlhan

EDEBİYAT ATÖLYESİ (YAZMA-KONUŞMA)

BAŞLARKEN

Bu bölümde yer alan etkinlikler, bireysel öğrenme yolculuğunuzda size rehberlik etmek ve öğrenme sürecinizi desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı yürütürken “Hazırlanıyorum”, “İlişkilendiriyorum”, “Uygulayarak Öğreniyorum”, “Değerlendiriyorum”, “Yansıtıcı Yazı” ve “Öğrendiklerim” etkinliklerini sırası ile takip etmeniz ve etkinliklerin sonunda yer alan geri bildirimleri inceleyerek bölümleri tamamlamanız beklenmektedir.

Bu çalışma kartında bir metinden hareketle şiir yazarken duygu, imge ve ritim arasındaki uyumu nasıl kuracağınızı öğreneceksiniz. Ayrıca bir sunum yaparken nelere dikkat etmeniz gerektiğini adım adım inceleyeceksiniz. Kısacası, kelimelere hem estetik hem de kimlik kazandırmanın inceliklerini öğreneceğiniz bir yolculuk sizleri bekliyor.

HAZIRLANIYORUM

Amaç: Bu bölümde ön bilgilerinizi hatırlamanızı ve konuya hazırlıklı hâle gelmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Listede okuduğunuz ifadelerle katılıyorsanız “**EVET**”, katılmıyorsanız “**HAYIR**” seçeneğine (X) işareti koyunuz ve tablodaki ifadelerde cevabınızın “**HAYIR**” olduğu maddeler için geri bildirimden yararlanınız.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Okuduğum metnin temasını belirleyebilirim.		
2. Şiir türleri arasında ayırım yapabilirim.		
3. Metindeki açık ve örtük iletileri ayırt edebilirim.		
4. Hazırlıklı bir konuşma için metni yapılandırılmış biçimde oluşturabilirim.		

Geri Bildirim

- Bir metinde anlatılan olay, durum, kişi ya da düşünceye konu denir. Bir edebi eserin merkezinde yer alan, o eserin asıl vermek istediği temel duygu ve düşünceye tema denir. Tema soyut ve geneldir; konu, bu soyut temanın belirli bir olay ve durum içinde somutlaşmış hâlidir.
- Şiirler içeriklerine göre türlere ayrılır:
  - Lirik: Duygusal konuları ele alan şiirler
  - Epik: Kahramanlık konulu şiirler
  - Didaktik: Öğretici şiirler
  - Pastoral: Doğa ve kır yaşamını konu alan şiirler
  - Satirik: Toplumsal sorunları alaylı bir dille eleştiren şiirler
- Edebi sanatlar ise anlatımı güzelleştirmek için kullanılır. Metinlerde en çok kullanılan edebi sanatlar şunlardır:
  - Benzetme (Teşbih): Bir şeyi başka bir şeye benzetme
  - Mecaz: Kelime ya da kelime öbeğini gerçek anlamı dışında kullanma
  - Kişileştirme (Teşhis): Cansız varlıklara insan özelliği verme
- Açık ileti, metinde doğrudan ve açıkça ifade edilen mesajdır; örtük ileti ise metnin alt anlam katmanlarında yer alan, okuyucunun silelim çıkarım yaparak ulaştığı mesajdır.
- Hazırlıklı bir konuşma metnini yapılandırmak için konuşmanın amacı belirlenmeli, metin giriş-gelişme-sonuç bölümlerine ayrılmalı ve metnin iletili örneklerle desteklenmelidir.

İLİŞKİLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde yeni öğreneceğiniz konuyu; zihninizde var olan bilgileriniz, yaşantılarınız ve diğer derslerde öğrendiklerinizle ilişkilendirmenizi bekliyoruz.

Yönerge: Yazma ve konuşma becerilerinizi geliştirmek için sorular verilmiştir, soru yönergelerini takip ederek soruları cevaplayınız. Cevaplarınızı geri bildirimi kullanarak kontrol edip kendinizi değerlendiriniz.

Aşağıdaki şiirleri okuyunuz ve şiirlerden hareketle soruları cevaplayınız.

I. ŞİİR

DOST

İnan kardeşim inan
Gök mavidir, dal yeşil
Omuzun omuzumda
Nefesin nefesimde

Gökyüzünü yıldız yıldız
Dilim dilim bölüşürüz yeryüzünü,
Payına düşen dertler
Payıma düşer

Sen benim günümdesin
Ben senin gecende,
Bir ucu sende denizin
Bir ucu bende

İnan kardeşim inan
Aynı suda yüzer bindiğimiz gemiler.
Cahit Sıtkı Tarancı

Tema: .....

.....

II. ŞİİR

YAĞMURLU DENİZ

Bırakın beni
Dışarıda yağın yağmurlar alsın
Yanı sıra yağın yağmurların
Kaldırımların dibinden dibinden
Mutludur denize doğru giden

O her gün oyuklarından yere iner
Yaprak yaprak merdiven bir ağacın
Biraz dudak boyar biraz taranır
Önünde içi yağmur dolu bir aynanın
Çıkar adımlarını yağmurlara bırakır

Açıklarda denizin üstünde yüzen
Yağmurlarlayım ben
Aşk yorgunu dinlenen
Necati Cumalı

Tema: .....

.....

III. ŞİİR

BU SABAH

Bu sabah ne güzel, ne güzel Rabbim
Asude ırmak, toz pembe ufuk.
Ve bir rüya bahçesinde gezinen
Yaramaz çocuk.

Bir tazelik var bu sabah içimizde
Yağmur yağmış, kokular yayılmış dallardan.
Kuşlar ve ağaçlar sarhoş
Her şey memnun yaşamaktan.

Islak şarkılar dolar gözlerimize
Bu sabah gökyüzü ne güzel Rabbim
Maviliğini dökecekmiş gibi üstümüze.

Şükrü Enis Bengü

Tema: .....

.....

IV. ŞİİR

YAĞMUR

Yağ hay mübarek
Sarıl sarıl,
Yıka taşları toprakları
Tarlalar yeşerinceye dek.

Artık geçti hüzün taşımanın modası
Getir bize yeşillik, sevinç getir.
Sendedir bütün nafakamız
Bil ki bütün umudumuz sendedir.

Yıka taşları toprakları
Sarıl sarıl,
Tarlalar buğday bekler senden, çocuklar ekmek,
Dünyanın da yüzü yıkanmak gerek,
Yağ hay mübarek.

Cahit Külebi

Tema: .....

.....

1. Soru

a. Şiirlerin temasını bularak ilgili alanlara yazınız.

b. III. şiirde kullanılan beş imgeyi bularak aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

No	Şiirdeki İmge	Ne Çağırıştırıyor?	Yansıttığı Duygu/Anlam	Tema ile İlişkisi
1				
2				
3				
4				
5				

2. Soru

Okulunuzda “Dostluk Günü” etkinliği düzenleniyor. Bu etkinlik kapsamında sizden, hayatınızda önemli bir yere sahip olan en sevdiğiniz arkadaşınızı tanıtan kısa bir metin yazmanız isteniyor. Yazacağınız metin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşmalı; yazım ve noktalama kurallarına uygun olmalı ve arkadaşınızın kişilik özelliklerini, sizin için neden değerli olduğunu açık ve düzenli bir biçimde yansıtmalıdır.

Geri Bildirim

1. Soru

a. *Dost* şiirinin teması dostluk, dayanışma ve paylaşmadır. Şiirde insanların sevinci ve sıkıntıyı birlikte yaşaması, kader birliği ve omuz omuza durma düşüncesi ön plana çıkarılmıştır.

Yağmurlu Deniz şiirinin teması ise aşk, içsel huzur ve doğayla bütünleşmedir. Şiirde doğa, bireyin yorgun ruhunu dinlendiren ve ona sığınak olan bir alan olarak kullanılmıştır.

Bu Sabah şiirinin teması yaşama sevinci, doğanın güzelliği ve yenilenmedir. Yağmur sonrası bir sabahın getirdiği tazelik ve mutluluk duygusu doğa imgeleriyle anlatılmıştır.

Yağmur şiirinin teması umut, bereket ve yenilenmedir. Yağmur; toprağı, insanı ve dünyayı arındıran, yaşamı yeniden başlatan bir güç olarak ele alınmıştır.

b. Aşağıdaki ifadeler şiirde kullanılan imgelerdir:

1. “Bu sabah ne güzel”

Güzelliğin abartılı biçimde vurgulanması, hayranlık imgesi

2. “Asude ırmak”

Huzur, sakinlik, dinginlik imgesi

3. “Toz pembe ufuk”

Umut, iyimserlik ve mutluluk imgesi

4. “Rüya bahçesi”

Hayal dünyası, düşsel mekân imgesi

5. “Rüya bahçesinde gezinen yaramaz çocuk”

İçsel neşe, masumiyet, yaşama sevinci imgesi

6. “Bir tazelik var içimizde”

Ruhsal yenilenme, arınma imgesi

7. “Yağmur yağmış”

Temizlenme ve doğanın canlanması imgesi

8. “Kokular yayılmış dallardan”

Duyusal (kokuya dayalı) canlılık imgesi

9. “Kuşlar ve ağaçlar sarhoş”

Doğanın coşkusu (kişileştirme yoluyla oluşturulan imge)

10. “Her şey memnun yaşamaktan”

Evrensel mutluluk ve uyum imgesi

11. “Islak şarkılar dolar gözlerimize”

Sevinçten dolan gözler, duygusal yoğunluk imgesi

12. “Maviliğini dökecekmiş gibi üstümüze”

Coşkunluk, bolluk ve taşan mutluluk imgesi

2. Soru

Olası cevaplarınız düşünülmüş örnek cevap oluşturulmuştur.

En Değerli Dostum

Hayatta bazı insanlar vardır ki yanınızda olduklarında kendinizi daha güçlü hissedersiniz. Benim için bu kişi en yakın arkadaşım Elif'tir. Onu tanıdığım günden beri dostluğun ne kadar kıymetli bir duygu olduğunu daha iyi anladım.

Elif, sakin ve anlayışlı bir yapıya sahiptir. Karşısındaki insanı gerçekten dinler ve sorunları küçümsemekten çözüm üretmeye çalışır. Zor zamanlarımda beni yargılamak yerine destek olmayı tercih eder. En sevdiğim özelliklerinden biri dürüstlüğüdür, düşüncelerini kırmadan ama açık bir şekilde ifade eder. Aynı zamanda çalışkan ve sorumluluk sahibidir. Bir işi üstlendiğinde mutlaka en iyi şekilde tamamlar. Onunla birlikteyken hem eğlenir hem de kendimi güvende hissedirim.

Elif, yalnızca iyi bir arkadaş değil aynı zamanda hayat yolculuğumda bana güç veren bir yol arkadaşısıdır. Dostluğumuzun yıllar boyunca aynı samimiyet ve güvenle devam edeceğine inanıyorum. Çünkü gerçek dostluk, zor zamanlarda bile eksilmeyen bir değerdir.

UYGULAYARAK ÖĞRENİYORUM

Amaç: Bu bölümde bilgilerinizi etkinlikler ve uygulamalarla pekiştirmenizi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Bu bölümde edindiğiniz bilgi ve becerileri somut ürünlere dönüştüreceksiniz. Öncelikle bir şiirin temasını ve imgelerini belirleyerek kendi şiirinizi oluşturacak, ardından etkili bir sunum hazırlama ve sunma sürecini deneyimleyeceksiniz. Son aşamada ise bir karakterden hareketle planlı bir konuşma metni hazırlayarak düşüncelerinizi sözlü olarak ifade edeceksiniz. Her etkinlikte üretim yapacak, anlatım gücünüzü artıracak ve kendinizi daha bilinçli biçimde ifade etmeyi öğreneceksiniz.

1. Etkinlik

Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve şiirden hareketle etkinlik aşamalarını tamamlayınız.

LAVİNİA

Sana gitme demeyeceğim.
Üşüyorsun ceketimi al.
Günün en güzel saatleri bunlar.
Yanımda kal.
Sana gitme demeyeceğim.
Gene de sen bilirsin.
Yalanlar istiyorsan yalanlar söyleyeyim,
İncinirsin.
Sana gitme demeyeceğim,
Ama gitme, Lavinia.
Adını gizleyeceğim
Sen de bilme, Lavinia.

Özdemir Asaf

1. Aşama: Temayı Belirleme

a. Şiirin teması nedir?

b. Bu tema hangi dizelerden hareketle çıkarılabilir?

2. Aşama: İmgeleri Belirleme

Şiirde geçen beş imgeyi bulunuz. Bu imgelerin hangi duygu ya da anlamı çağrıştırdığını yazınız.

Şiirdeki İmge	Çağrıştırdığı Duygu / Anlam

3. Aşama: Yaratıcı Yazma

Bir önceki aşamada belirlediğiniz imgeleri kullanarak ve şiirin biçim özelliklerini dikkate alarak yazım-noktalama kurallarına uygun bir şiir yazınız.

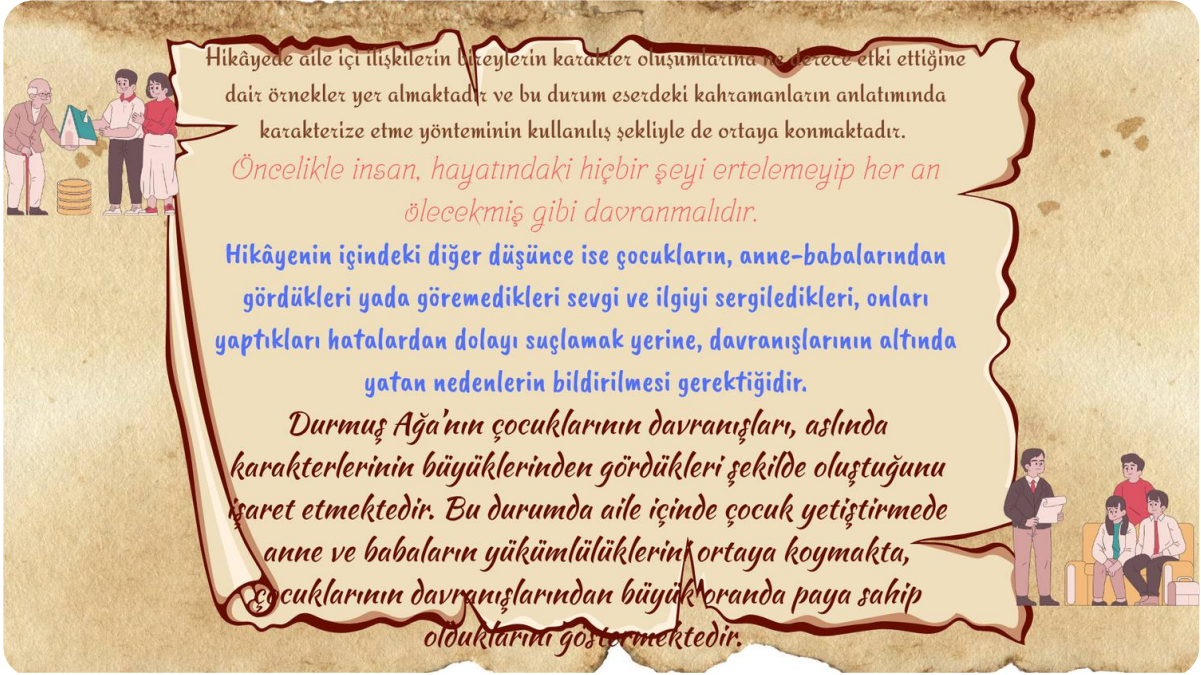

A blank sheet of lined paper with horizontal ruling lines. A small illustration of a yellow pencil with a blue eraser and a pink band is positioned at the top left, drawing a wavy line.

2. Etkinlik

Türk dili ve edebiyatı dersinde bir öğrenci, okuduğu *Bir Hayır* adlı hikâyenin kahramanı Durmuş Ağa'yı tanıtan bir sunum hazırlamış ve sunumunda aşağıdaki sunum sayfasını kullanmıştır.

Sunum sayfasını inceleyerek öğrencinin hazırladığı çalışmada yer alan hataların numaralarını işaretleyiniz.

1. Sunum sayfasında yazı puntosu küçük ve metin yoğun olduğu için okunabilirlik azalmıştır.
2. Metinde yazım ve noktalama kurallarına eksiksiz biçimde uyulmuş, anlatımda herhangi bir dil ya da ifade hatasına yer verilmemiştir.
3. Farklı renklerde ve farklı yazı tiplerinde metin kullanılması sayfanın görsel bütünlüğünü bozmuştur.
4. Metin gereğinden uzun tutulmuş, maddeler hâlinde düzenlenmediği için sunum sayfasının akışı bozulmuştur.
5. Sunum sayfasında kullanılan görseller konu ile uyumsuzdur ve metnin içeriğini desteklemek yerine dikkati dağıtmaktadır.

3. Etkinlik

Aşağıda bir sunum hazırlanırken takip edilecek adımları gösteren akış diyagramı verilmiştir. Akışın doğru olabilmesi için hangi kutular kendi arasında yer değiştirmelidir?

SUNUM ÖNCESİ HAZIRLIK AŞAMALARI**4. Etkinlik**

Aşağıda Kaşığı hikâyesinin kahramanları Ömer ve Hasan'ı anlatan parçalar verilmiştir. Parçaları okuyunuz.

Ömer

Ömer kaşığıyı kıran, yaptığı davranıştan çok bu davranıştan sonra yaşadıklarıyla var olan kişidir. Kaşığının kırılmasından sonra gerçeği söyleme imkânı varken susar ve bu suskunluk zamanla onun karakterinin belirleyici yönü hâline gelir. Ali, korku ile sorumluluk arasında sıkışmıştır. Babasından çekinir, cezadan kaçmak ister ve bu yüzden kendini korumayı seçer. Ancak olay dışarıdan kapandıkça Ömer'in iç dünyası karışır. Suçunun ortaya çıkmaması onu rahatlatmaz; tam tersine içindeki huzursuzluğu derinleştirir. Ömer'in yaşadığı gerilim sessizdir, görünmezdir ama sürekli. Hasan'ın cezalandırılması, Ali'nin vicdan yükünü daha da ağırlaştırır. Artık yaptığı yanlış yalnızca bir yalan değildir; sonuçları olan, geri dönüşü olmayan bir suça dönüşür. Hasan'ın ölümüyle birlikte Ömer'in iç dünyasında suç, telafi edilemez bir hâl alır ve bu durum onun karakterini trajik bir noktaya taşır.

Hasan

Hasan hikâyede daha küçük, daha saf ve daha düşüncesiz bir çocuktur. Hasan, yaptığı eylemin sonuçlarını önceden hesaplayabilecek bir olgunluğa sahip değildir. Bu nedenle yaşananlar karşısında ne savunma geliştirir ne de kendini açıkça ifade edebilir. Suçluluk duygusundan çok şaşkınlık ve korku yaşar. Babasının sert tutumu ve Ömer'in suskunluğu, Hasan'ı giderek yalnızlaştırır. Üzerine yüklenen ceza, onun fiziksel ve ruhsal olarak yıpranmasına neden olur. Hasan'ın hastalanması ve ölümü, hikâyede masumiyetin kırılmasını simgeler. O, hatanın faili olmasına rağmen ahlaki yükü taşımayan fakat bedelini en ağır şekilde ödeyen karakterdir. Hasan'ın trajedisi yanlış bir davranıştan değil yanlış bir adalet düzeninden doğar. Bu yönüyle Hasan, hikâyede korunamayan masumiyeti ve çocuk dünyasının kırılganlığını temsil eder.

İki karakteri karşılaştırarak karakterleri tanıttığınız sunum için aşağıdaki plana göre kısa bir konuşma metni hazırlayınız.

GİRİŞ

Bu bölümde;

- Hikâyeyi ve karşılaştıracağınız iki karakteri kısaca tanıtınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

GELİŞME

Bu bölümde;

- Karakterlerin davranışlarını ve bu davranışların sonuçlarını açıklayarak karşılaştırınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SONUÇ

Bu bölümde;

- Ömer ve Hasan karakterlerinden hangisinin sizi daha çok etkilediğini belirtiniz.
- Hikâyenin size sorumluluk alma, adalet ve vicdan kavramlarıyla ilgili ne düşündürdüğünü açıklayınız.
- Konuşmanızı genel bir değerlendirme cümlesiyle bitiriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Geri Bildirim**1. Aşama: Temayı Belirleme**

a. Şiirin teması: Sevdiğini kaybetme korkusu ve içsel çatışma.

b. Temayı destekleyen dizeler:

- “Sana gitme demeyeceğim.”
- “Ama gitme, Lavinia.”
- “Adını gizleyeceğim / Sen de bilme, Lavinia.”

Bu dizeler kaybetme korkusunu ve sevgi ile gurur arasındaki çatışmayı yansıtır.

2. Aşama: İmgeleri Belirleme

1. “Üşüyorsun, ceketimi al.” — Koruma, şefkat, sahiplenme imgesi
2. “Günün en güzel saatleri” — Aşkın zamanı güzelleştirmesi imgesi
3. “Yanımda kal.” — Fiziksel yakınlığın ötesinde duygusal bağlılık imgesi
4. “Yalanlar söyleyeyim.” — Gerçekle yüzleşememe, duyguyu gizleme imgesi
5. “İncinirsin.” — Kırılganlık, hassas kalp imgesi
6. “Sana gitme demeyeceğim.” — Gurur ile sevgi arasındaki iç çatışma imgesi
7. “Gene de sen bilirsin.” — Çaresiz kabulleniş imgesi
8. “Ama gitme.” — Bastırılmış yakarış, içsel çılgılık imgesi
9. “Adını gizleyeceğim.” — Saklı aşk, gizlenen sevda imgesi
10. “Lavinia.” — Ulaşılamayan, idealize edilmiş sevgili imgesi

3. Aşama: Yaratıcı Yazma

Bu aşama için 2. Aşama'daki imgelerden rastgele beş tanesi seçilerek örnek cevap oluşturulmuştur.

SÖYLENMEYEN

Üşüyorsun, ceketimi al.
Rüzgâr akşamı incitiyor.
Günün en güzel saatleri bunlar,
Gitmeden önce dur biraz.
Yalanlar söyleyeyim istersen,
Kalbim böyle daha az sızlar.
Gene de sen bilirsin,
Sözlerim sana ağır gelirse.
Ama gitme.
Bu kadar kolay olmasın ayrılık.
Bir adın kalır içimde,
Söylemem, saklarım.

2. Etkinlik

1-3-4

Bu maddeler sunum sayfasında bulunan tasarım ve içerik hatalarını göstermektedir.

1. madde doğrudur. Sunumlarda yazı puntosu yeterince büyük olmalı ve metin kısa tutulmalıdır. Küçük punto ve yoğun metin, dinleyicinin sayfayı uzaktan okumasını zorlaştırır ve dikkatin dağılmasına neden olur. Etkili sunumlarda okunabilirlik temel ölçütlerden biridir.

3. madde doğrudur. Farklı yazı tipleri ve renklerin gereğinden fazla kullanılması görsel bütünlüğü bozar. Sunum tasarımında genellikle bir ya da en fazla iki yazı tipi tercih edilir ve renkler uyumlu seçilir. Aksi durumda sayfa karmaşık görünür.

4. madde doğrudur. Sunum sayfalarında bilgiler paragraf hâlinde değil kısa ve maddeler hâlinde verilmelidir. Uzun metinler dinleyicinin okumaya yönelmesine, konuşmacının geri planda kalmasına yol açar. Bu nedenle metnin uzun tutulması sunum

teknîği açısından bir hatadır.

Aşağıdaki maddelerde belirtilen durumlar ise sayfada tam olarak karşılık bulmamaktadır.

2. madde yanlıştır. Metinde yazım ve noktalama açısından bazı eksiklikler bulunmaktadır. Etkili bir sunum metni hazırlanırken dil bilgisi kurallarına dikkat edilmelidir. Hata bulunmadığını söylemek doğru değildir.

5. madde yanlıştır. Sunum sayfasında kullanılan görseller konu ile ilişkilidir ve metni destekleyici bir işleve sahiptir. Görseller, doğru kullanıldığında içeriği güçlendirir ve dinleyicinin ilgisini artırır. Bu nedenle görsellerin tamamen uyumsuz olduğu söylenemez.

3. Etkinlik

Sunum sırasında uyulması gereken kurallar dikkate alındığında 1 ve 3. kutular yer değiştirmelidir.

4. Etkinlik

Olası cevaplarınız düşünülerek örnek cevap oluşturulmuştur.

GİRİŞ

Kaşığı hikâyesinde Ömer ve Hasan adlı iki kardeşin yaşadığı bir olay anlatılmaktadır. Bu hikâyede yapılan bir yanlış ve bu yanlışın farklı sonuçlara yol açtığı görülür. Bu konuşmada Ömer ve Hasan karakterlerini davranışları ve yaşadıkları sonuçlar açısından karşılaştıracam.

GELİŞME

Ömer, kaşığı kırmasına rağmen gerçeği söylemeyen bir karakterdir. Korktuğu için susmayı tercih eder ve suçu kardeşinin üzerine atar. Bu durum Ömer'in iç dünyasında büyük bir vicdan azabına yol açar. Yanlışını gizlemiş olsa da iç huzurunu kaybeder. Hasan ise yaptığı davranışın sonuçlarını tam olarak düşünemeyen, saf bir çocuktur. Kaşığı kırmamış rağmen haksız yere suçlanır ve cezalandırılır. Bu ceza, Hasan'ın hem fiziksel hem de ruhsal olarak zarar görmesine neden olur.

Ömer ve Hasan karşılaştırıldığında, Ömer'in suskunluğunun Hasan'ın yaşadığı acıların temel nedeni olduğu görülür. Ali vicdan azabı çekerken Hasan işlemediği bir suçun bedelini ağır şekilde ödemiştir.

SONUÇ

Bu hikâyede beni daha çok etkileyen karakter Hasan olmuştur. Çünkü hiçbir suçu olmamasına rağmen haksızlığa uğramıştır. Hikâye bana, yapılan bir yanlış karşısında sorumluluk almanın ne kadar önemli olduğunu ve adalet duygusunun zarar görmemesi gerektiğini düşündürmüştür. Günümüzde de hataları gizlemek yerine doğruyu söylemenin daha doğru sonuçlar doğuracağı anlaşılmaktadır.

DEĞERLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi gözden geçirmenizi, kendi öğrenme sürecinizi değerlendirmenizi ve eksiklerinizi fark etmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Bu bölümde, önce kendi yazdığınız şiiri tema–imge uyumu ve anlatım tutarlılığı açısından değerlendirerek güçlü yönlerinizi ve geliştirmeye açık alanlarınızı belirleyeceksiniz. Ardından seçtiğiniz bir karakter üzerinden planlı bir sunum süreci tasarlayacaksınız. Bu çalışmalar, hem öz değerlendirme becerinizi güçlendirecek hem de düşüncelerinizi sistemli ve gerekçeli biçimde ifade etme yetkinliğinizi geliştirecektir.

1. Soru

Uygulayarak Öğreniyorum bölümü 1. Etkinlik'te yazdığınız şiiri tekrar okuyunuz. Aşağıdaki adımları sırasıyla uygulayarak şiirinizi değerlendiriniz.

1. Adım - Temayı Netleştiriyorum

Şiirinizin temasını aşağıya yazınız.

Temam: .....

Aşağıdaki ifadeleri şiirinize göre değerlendiriniz.

a. Şiirimde yer alan dizeler belirlediğim tema ile ilişkilidir.

☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

b. Tema şiirin tamamında tutarlı biçimde korunmuştur.

☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

2. Adım - İmgeleri Kontrol Ediyorum

Şiirinizde kullandığınız üç imgeyi yazınız.

1. ....

2. ....

3. ....

Aşağıdaki ifadeleri şiirinize göre değerlendiriniz.

a. Kullandığım imgeler belirlediğim temayla doğrudan ilişkilidir.

☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

b. İmgeler şiirimde duyguyu ve anlamı güçlendirmektedir.

☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

3. Adım - Tutarlılık ve Etki

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz ve şiirinize uygun olanı işaretleyiniz.

- ☐ Şiirimde duygu atmosferi baştan sona korunmuştur.
- ☐ Şiirimde anlamı zayıflatan ifadeler bulunmaktadır.

4. Adım – Geliştirme

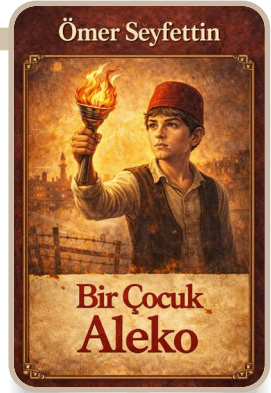
Şiirinizi güçlendirmek için değiştireceğiniz bir dizeyi yeniden yazınız.

Eski hâli	
Yeni hâli	

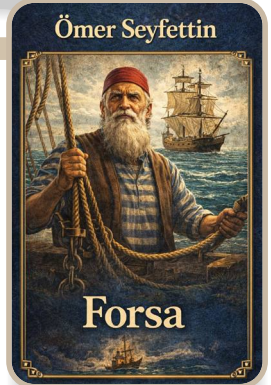
2. Soru

Sınıfınızda “Örnek Karakterler” başlıklı bir etkinlik düzenlenecektir. Bunun için aşağıda verilen hikâye özetlerindeki kahramanlardan birini seçerek sınıfta sunumunu yapacaksınız. Öncelikle özetleri dikkatle okuyunuz. Özetlerden hareketle soruları cevaplayınız.

Bir Çocuk Aleko hikâyesinde asıl adı Ali olan bir çocuğun müthiş kahramanlık öyküsü anlatılır. Aslında çocukken ebedi kahramanlar arasına karışan ve ölümsüzleşen çocuğun öyküsüdür. Gelibolu’da bir Rum fırıncının yanında çıraklık eden Ali, çalıştığı fırının kapanması ve savaş dolayısıyla köyünün boşalmasıyla etrafta kimseyi bulamaz. Aç ve açıkta kalan Ali, etrafta dolaşırken bir Rum kafilesine denk gelir ve onlara kendisini Aleko olarak tanıtır. Rumca’yı çok iyi bilen Ali’ye inanan papaz onu himayesine alır. Aleko’yu ajan olarak kullanmak isteyen papaz, onu İngilizlerle haberleşmede kullanmak ister. Fakat Aleko kendisine teslim edilen mektubu bir Türk paşasına gösterdikten sonra karşı tarafa ulaştıracaktır. İngiliz kumandanı tarafından Türk paşasının çadırında patlatması için verilen saatli bombayı İngiliz karargâhında patlatan Ali, vatani uğruna kendisini de feda etmiştir.

Forsa’da esir düşen bir Türk denizcisinin hikâyesini konu olan kahramanlıkla beraber, vatan sevgisi, kararlılık, sabır ve inancın ne kadar önemli olduğuna işaret edilir. Akdeniz’e hâkim Osmanlı Denizcilerinden Kara Memiş, en şanlı, en meşhur Türk gemicilerindendir. Genç yaşında Tarık Boğazı’nı geçmiş, aylarca kıyı görmeden engin denizlerde yol almış, irili ufaklı pek çok donanmayı esir almış birisidir. Nihayet esir düşen denizci, kırk yıllık bu hayatında ülkesine ve topraklarına kavuşacağından asla şüpheye düşmez. Nihayetinde özgürlüğüne kavuşur ve yine vatani için ölmeye hazır olduğunu açıklar. Hikâyenin arka planında Osmanlı Devleti’nin Akdeniz’deki hâkimiyetinin Kara Memiş gibi fedakâr ve vatan sevgisi kahramanlar sayesinde gerçekleştiğine de işaret edilmiş olur.

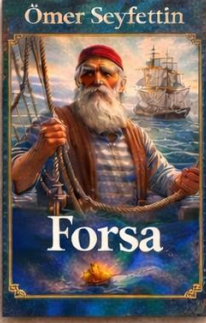
Kaç Yerinden hikâyesinde Ömer Seyfettin, içinde yaşadığı zamandan memnun olmayan ve kahramanlıkların eskide kaldığını düşünen bir destan şairine, doktor arkadaşı tarafından gerçek kahramanların günümüzde de yaşadığına nasıl ikna ettiği konu edilir. Bunlar konuşulurken tesadüfen yolculuk yapılan vapurda bu kahramanlardan birisi de vardır. Ferhat Ali Bey, çeşitli cephelerde savaşmış, tam kırk dokuz yerinden yaralanmış, en son Galiçya Cephesinde savaşırken bir bacağını kaybetmiş ve savaşmaya tek bacağıyla pilot olarak devam etmiştir. Ancak gerçek bir kahraman olan bu asker, kahramanlığının anılmasını, konuşulmasını, yüceltilmesini istemez çünkü bunun fedakârlığı bozduğuna inanır. Dolayısıyla bu fedakârlıkların yanında anlatılmasının kendisini küçük düşürdüğüne inanmaktadır çünkü vatan için savaşmanın karşılığı beklemeden yapılır.

a. Tanıtmak istediğiniz karakteri işaretleyiniz ve seçme gerekçenizi yazınız.

Karakterini Seç

...

b. Seçtiğiniz karakteri sınıfta tanıtacağınız sunum metnini hazırlarken hangi adımlara dikkat edersiniz?

Not: Tüm maddeleri doldurmanız zorunlu değildir.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....

c. Yukarıda belirlediğiniz adımları dikkate alarak hazırladığınız sunum metnini aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

1. Sunumuma hikâye ile yazar hakkında gerekli bilgileri vererek başladım.

☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

2. Karakteri seçme gerekçemi açık, mantıklı, tutarlı biçimde ifade ettim.

☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

3. Karakterin kişilik özelliklerine yer verdim.

☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

4. Karakterin temsil ettiği değeri vurguladım.

☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

5. Konuşmamı giriş–gelişme–sonuç düzenine uygun biçimde planladım.

☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

6. Sunum planımı oluştururken anlatımın açık, tutarlı, dil bilgisi kurallarına uygun olmasına özen gösterdim.

☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

d. Bu bölümde kendinize bir gelişim notu yazınız.

Bir sonraki sunumumda özellikle geliştirmek istediğim yönüm:

.....
.....
.....

Geri Bildirim**1. Soru**

Özel yanıtlar verileceği için geri bildirimde kesin cevaplar değil adımlara ilişkin beklenen nitelikler esas alınmıştır. Aşağıdaki ölçütler doğrultusunda çalışmanızı yeniden gözden geçiriniz.

- 1. Adım:** Şiirde belirlenen tema açık, tek ve tutarlı olmalıdır. Dizelerin tamamı bu temayı desteklemeli, temayla ilgisiz ifadeler bulunmamalıdır.
- 2. Adım:** Kullanılan imgeler temayla doğrudan ilişkili olmalı ve duyguyu güçlendirmelidir. İmgeler yalnızca süsleme amacıyla değil anlamı derinleştirmek için kullanılmalıdır.
- 3. Adım:** Şiirde duygu atmosferi baştan sona korunmalıdır. Başlangıçtaki duygu ile son bölüm arasında belirgin bir kopukluk olmamalıdır. Benzetme, çağrışım, söz sanatları yerinde ve ölçülü kullanılmalıdır. Anlamı zorlaştıran ya da gereksiz karmaşıklık oluşturan ifadelerden kaçınılmalıdır.
- 4. Adım:** Şiirin dili açık, özgün ve akıcı olmalıdır. Yazım ve noktalama kurallarına dikkat edilmelidir.

2. Soru**a. Olası cevaplarınız düşünülmüş örnek cevap oluşturulmuştur.**

Sunumumda *Bir Çocuk Aleko* hikâyesindeki Ali (Aleko) karakterini seçerdim. Çünkü Ali, küçük yaşına rağmen vatani için canını feda eden cesur ve fedakâr bir kahramandır.

Sunumumda *Forsa* hikâyesindeki Kara Memiş karakterini seçerdim. Çünkü Kara Memiş, esaret altında bile umudunu kaybetmeyen, vatan sevgisiyle öne çıkan güçlü bir kişidir.

Sunumumda *Kaç Yerinden* hikâyesindeki Ferhat Ali Bey karakterini seçerdim. Çünkü Ferhat Ali Bey, yaptığı fedakârlıkları ön plana çıkarmayan, gerçek kahramanlığın gösterişsiz olması gerektiğine inanan bir askerdir.

b. Olası cevaplarınız düşünülmüş örnek maddeler oluşturulmuştur.

1. Sunuma karakterin yer aldığı hikâyeyi ve yazarını kısaca tanıtarak başlarım.
2. Karakteri neden seçtiğimi açık ve mantıklı bir gerekçeyle açıklarım.
3. Karakterin temel kişilik özelliklerini belirlerim.
4. Bu özellikleri metinden örneklerle desteklerim.
5. Karakterin temsil ettiği değeri (örneğin cesaret, fedakârlık, vatan sevgisi vb.) vurgularım.
6. Konuşmamı giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine göre planlarım.
7. Gereksiz ayrıntılardan kaçınarak bilgileri düzenli aktarırım.
8. Dinleyicinin ilgisini çekecek bir ifade ya da vurgu kullanırım.
9. Anlatımımın açık, akıcı ve anlaşılır olmasına dikkat ederim.
10. Sunum süremi kontrol eder ve konuşmamı uygun bir biçimde tamamlarım.

c. Bu bölümde yer alan öz değerlendirme çalışması, bireysel sorumluluğunuz ve akademik dürüstlüğünüz çerçevesinde yürütülmektedir. Değerlendirme sürecinde kesin doğru–yanlış cevaplardan ziyade belirlenen ölçütlere ne ölçüde uyduğunuz esas alınmaktadır.

Kendinizi değerlendirirken maddeleri dikkatle inceleyiniz, güçlü yönlerinizi belirleyiniz, geliştirilmesi gereken alanlarınızı açıkça ortaya koyunuz. Bu süreç, yalnızca mevcut performansınızı ölçmek için değil bir sonraki çalışmanız için bilinçli hedefler oluşturmanız amacıyla hazırlanmıştır.

d. Bu bölümde yazacağınız gelişim notu, öz değerlendirme sonuçlarınıza dayalı olmalıdır. Belirttiğiniz yön; somut, ölçülebilir ve bir sonraki sunumunuzda uygulanabilir nitelikte olmalıdır.

Genel ifadeler (örneğin “daha iyi konuşmalıyım”) yerine geliştirmek istediğiniz beceriyi açıkça belirtmeniz beklenmektedir. Örneğin anlatımın akıcılığı, metne dayalı örnek kullanımı, planlama düzeni ya da dil kullanımına ilişkin bir alan seçerek buna yönelik hedefinizi net biçimde ifade edebilirsiniz.

Belirlediğiniz gelişim hedefi, sonraki çalışmanızda ilerlemenizi gözlemleyebilmeniz için rehber niteliği taşımaktadır.

ÖĞRENDİKLERİM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi özetlemenizi, günlük hayatta ve farklı derslerde kullanabileceğiniz bilgileri belirlemenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Verilen bilgileri dikkatle okuyunuz. Konunun temel kavramlarını, önemli noktalarını ve bağlantılarını gözden geçirerek öğrenmenizi pekiştiriniz.

★ Bir Şiir Nasıl Yazılır?

Şiir yazmak duyguların, düşüncelerin ve hayal gücünün estetik bir biçimde ifade edilmesidir. Bir şiir yazarken izlenecek adımlar şunlardır:

1. Tema netleştirilir: Şiirin teması (örneğin; sevgi, özlem, doğa, umut) açıkça belirlenir. Bu tema, şiirin her dizesine yön veren temel duyguyu oluşturur.
2. Tema ile uyumlu anahtar kelimeler seçilir: Temayla örtüşen çağrışımlı güçlü sözcüklere karar veririm. Örneğin “umut” temalı bir şiirde bekleyiş, ışık, yarın gibi kelimeleri tercih ederim.
3. Duygular imgelerle anlatılır: Duygular imgesel ifadelerle dönüştürülerek şiir dili inşa edilir.
4. Şiirde kullanılacak ahenk unsurlarına karar verilir: Şiir ritmi sağlayan unsurlarla zenginleştirilir.

★ Bir Karakteri Sunma Adımları

Karakterin Amacı ve Rolü

Karakterin hikâyedeki amacını ve rolünü belirleyerek işe başlanır.

Karakterin Geçmişi

Karakterin geçmişine dair ayrıntılar oluşturularak onun motivasyonları ve davranışları açıklanır. Geçmişte yaşadığı olaylar, başarılar, ilişkiler karakterin kim olduğunu belirler.

Karakterin Davranışları ve Diyalogları

Karakterlerin davranışları ve diyalogları aracılığıyla karakter tanıtılır. Bir karakterin nasıl konuştuğu, hangi kelimeleri kullandığı, tonlaması ve beden dili, onun kişiliği hakkında ipuçları verir. Örneğin, sabırsız bir karakter hızlı ve kesik cümlelerle konuşurken kendinden emin bir karakter daha yavaş ve güçlü bir ses tonuyla konuşabilir.

İç Ses ve Düşünceler

Karakterin iç sesine ve düşüncelerine yer verilerek onun iç dünyası, duygusal çatışmaları derinlemesine aktarılır.

Fiziksel ve Duygusal Özellikleri

Karakterin fiziksel ve duygusal özellikleri ayrıntılı bir şekilde tanımlanır.

Çatışma ve Gelişim

İyi bir olay örgüsü, karakterin gelişim süreci üzerine kuruludur. Yazarlar, karakterlerini farklı çatışmalarla yüzleştirir, bu çatışmalar aracılığıyla karakterin büyümesini ve değişmesini sağlarlar. Örneğin, başlarda bencil ve kibirli olan bir karakter hikâyenin sonunda fedakâr ve alçakgönüllü birine dönüşebilir. Bu dönüşüm, okuyucuya ilham verir ve karakterin hikâye-deki yolculuğunu anlamlı kılar.

✦ Sunum Hazırlama

SUNUM ÖNCESİ**Konu Belirleme ve Amaç Tespit Etme**

Sunumun konusu ve amacı netleştirilmelidir.

Hedef Kitleyi Tanıma

Hedef kitlenin bilgi düzeyi, ilgi alanları ve ihtiyaçları analiz edilir.

Araştırma ve Bilgi Toplama

Güvenilir kaynaklardan bilgi toplayarak konuyu derinlemesine öğrenilmelidir.

İçerik Düzenleme ve Planlama

Sunumun giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini mantıklı bir sıralama ile planlamalıdır.

Görsel Materyal Hazırlama

Sunum slaytları resimler, grafikler gibi destekleyici materyaller ile güçlendirilmelidir.

Prova Yapma

Sunum birkaç kez prova edilerek akıcılığı ve zamanlaması test edilmelidir.

SUNUM SIRASI**Dinleyicilerle Göz Teması Kurma**

Dinleyicilerle göz teması kurarak dinleyicilerin dikkatleri canlı tutulmalıdır.

Akıcı ve Net Konuşma

Akıcı ve net bir şekilde konuşulmalı, önemli noktalar vurgulanmalıdır.

Görselleri Etkili Kullanma

Slaytlar sadece okumamalı görselleri açıklayıcı bir şekilde kullanılmalıdır.

Dinleyici Sorularına Cevap Verme

Dinleyicilerin soruları sabırla dinlenmeli, açık ve tatmin edici yanıtlar verilmelidir.

SUNUM SONRASI**Soruları Yanıtlamaya Devam Etme**

Sunum sonrasında gelen sorular yanıtlanarak eksik noktalar tamamlanmalıdır.

Geri Bildirim Alma

Dinleyicilerden veya katılımcılardan sunum hakkında geri bildirim istenmelidir.

Değerlendirme Yapma

Sunum performansı gözden geçirilerek bir sonraki sunum için iyileştirmeler planlanmalıdır.

Daha fazlası için
karekodu okutunuz.

OKUMA

BAŞLARKEN

Bu bölümde yer alan etkinlikler, bireysel öğrenme yolculuğunuzda size rehberlik etmek ve öğrenme sürecinizi desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı yürütürken “Hazırlanıyorum”, “İlişkilendiriyorum”, “Uygulayarak Öğreniyorum”, “Değerlendiriyorum”, “Yansıtıcı Yazı” ve “Öğrendiklerim” etkinliklerini sırası ile takip etmeniz ve etkinliklerin sonunda yer alan geri bildirimleri inceleyerek bölümleri tamamlamanız beklenmektedir.

Bu çalışma kartında edebi (sanatsal) ve öğretici metinlerin yapı unsurlarını öğrenecek, düzyazı ile şiir arasındaki içerik ve anlam farklılıklarının yapı özelliklerine yansımaları keşfedeceksiniz.

HAZIRLANIYORUM

Amaç: Bu bölümde ön bilgilerinizi hatırlamanızı ve konuya hazırlıklı hâle gelmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Aşağıda verilen kavramları, uygun olduğunu düşündüğünüz kutuya yerleştiriniz.

- Kafiye
- Olay örgüsü
- Dize
- Düğüm
- Zaman
- Serim
- Redif
- Mekân
- Ölçü
- Şahıs kadrosu
- Dörtlük
- Çözüm
- Bent

HİKÂYE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ŞİİR

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Geri Bildirim

HİKÂYE: olay örgüsü, şahıs kadrosu, zaman, mekân, serim, düğüm, çözüm

ŞİİR: kafiye, redif, dize, dörtlük, ölçü, bent

İLİŞKİLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde yeni öğreneceğiniz konuyu; zihninizde var olan bilgileriniz, yaşantılarınız ve diğer derslerde öğrendiklerinizle ilişkilendirmenizi bekliyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruyu cevaplayınız.

(...)

Bir keresinde küçük pencereden işitmiştim: Kadın karşı tepenin eteğini göstererek “Orada bir evimiz olsa...” demişti. Bir ev ve hemen ardında iri gövdeli meşeleri, kestaneleri, toprağı örten eğreltileriyle yükselen tepe... Adam, “Biraz ürkütücü değil mi? Yani korkmaz mısın?” diye sormuştu. “Yoo. Neden korkayım? Ağaçlardan, karanlıktan, hayvandan, böcekten korkmam ben...” Adam gülerken “Ya neden korkarsın?” diye sormuştu. Öbürü cevap vermemişti. Ben bunları, küçük pencerenin dibinde konuştukları sırada işitmiştim. Orada bir evleri olsun istiyorlardı. Bomboştı oralar. Meşe palamutları pıtır pıtır düşer, gölgelerde kızıl, kahve mantarlar biterdi. Tabii zehirliydi bunlar ama görünüşte güzeldi. Kısacası yaz evlerinin gürültülerinden uzak bir yer.

Sevinç ÇOKUM, *Onlardan Kalan*

Aşağıdakilerden hangileri, bu metnin anlaşılmasında dikkate alınması gereken yapı unsurlarıdır? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

1. Metindeki konuyu oluşturan olaylar dizisi	
2. Metindeki kişilerin özellikleri	
3. Metindeki olayların gerçekleştiği zaman	
4. Metinde anlatılanların okuyucuyla ilişkisi	
5. Metindeki olayların geçtiği mekân	
6. Metnin okuyucuya nasıl aktarıldığı	

Geri Bildirim

- İşaretlenir** çünkü olayların birbirine nasıl bağlandığını gösterdiği için metnin anlaşılmasında öncelikle dikkate alınır.
- İşaretlenir** çünkü kişilerin özellikleri olayları anlamlandırmada etkilidir.
- İşaretlenir** çünkü olayların hangi zaman diliminde geçtiği, metnin bağlamını anlamaya yardımcı olur.
- İşaretlenmez** çünkü bu durum metnin okur üzerindeki etkisiyle ilgilidir, metni anlamada dikkate alınacak yapı unsurlarından değildir.
- İşaretlenir** çünkü olayların geçtiği yer, metnin ortamını belirleyerek anlamın tamamlanmasını sağlar.
- İşaretlenmez** çünkü metnin üslup özellikleri yapı unsurları arasında değildir.

UYGULAYARAK ÖĞRENİYORUM

Amaç: Bu bölümde bilgilerinizi etkinlikler ve uygulamalarla pekiştirmenizi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Metinlerin yapı unsurları ile ilgili verilen etkinlikleri sırayla yapınız.

1. Etkinlik

Hikâye, şiir ve gezi yazısı örnekleri üzerinden yapacağınız etkinliklere geçmeden önce aşağıda verilen okuma yöntemlerini, uygun metin türleriyle eşleştiriniz. Aynı metin türüyle birden fazla okuma yöntemini eşleştirebilirsiniz.

1. Olayların başlaması, gelişmesi ve sonuçlanması arasındaki bağlantıları takip ederek okuma	a. Hikâye
2. Metinde aktarılan duygu ve çağrışımlara odaklanarak okuma	b. Şiir
3. Metinde aktarılan düşüncelerin doğruluğunu sorgulayarak okuma	c. Gezi Yazısı
4. Kişilerin davranış ve tutumlarına dikkat ederek okuma	
5. Yeni yerler hakkında bilgi edinme amacıyla okuma	
6. Ritim özelliklerini, vurgu ve tonlamayı dikkate alarak okuma	
7. Yazarın gözlem ve izlenimlerini merkeze alarak okuma	

Aşağıdaki metni okuyunuz.

İHTİYAR ÇİLİNGİR

Koyunpazarı'nda bir ufacak dükkân; bir küçük ocak yanıyor, bir ufak çocuk körük çekiyor. İhtiyarlamış, küçülmüş, ak sakallı, küçük yüzlü bir adam, gözünde çifte gözlük, mini mini halkaları ateşte ısıtıp zincir bağlıyordu. Ne hoş manzara, gözüm ilişti. Dükkânın önünde kaldım. Bir çilingir dükkânı. Ufak kilitler, eski zaman kapı halkaları, rezeler (kapıyı içeriden ya da dışarıdan açmaya yarayan düzene), menteşeler, hayvân zincirleri. Böyle ufak tefek şeyler yapıyor. Bunlardan pek çok da yapmış, dükkânın ötesine berisine asmış.

— Kolay gelsin, usta.

— Kolayı başına gelsin!

Bir tarafa dayanıp durdum. Adamcık, benimle hiç meşgul olmuyor göründü. Birer tarafı açık, ufak halkalar hazırlamış, bir halka takip açık tarafını ateşe tutuyor, o hazır oluncaya kadar bir başkasını ateşten çekip ucunu, kemali dikkatle kapıyor, bir parça büküyor, onu tekrar ateşe verinceye kadar, evvelki hazır oluyor, böylece muntazam çalışıyordu. Emin olunuz ki gayet dürüst ve muntazam bir zincir vücuda geliyor, bir cilâsı noksan kalıyordu. Şüphesiz, eski binalarda gördüğümüz o müzeyyen edevat (süslü malzeme), böyle dükkânlarda, bu nezaketle, bu ihtimamla, bu kanaat ve feragatla işlenir, yapılırdı. Sanata böyle bir merbutiyyet-i dindârâne (dindarca bağlılık) vardı. Her şeyi inkâr eden küfür devresi gelmemiş olsaydı, şüphesiz bu güzel şeyler sönüp gitmeyecekti. Lânet olsun o zamana ki bütün mukaddesatı (kutsal şeyleri) inkâr etmiş, kanaatları öldürmüş, huzur ve rahatı söndürmüş, demiri kaldırmış, yerine tenekeyi doldürmüştür.

Ben oradayken, gençten bir adam geldi. Elinde bir değnek vardı. Demirciye uzattı. Bu değneğin ucuna beş on halka geçirilecek. Bu genç adam, onunla, her sabah akşam bağa giderken eşeği dürtecek. Demirci anladı, ses çıkarmadı, duvardan üç beş halka aldı, sanatına vakıf bir adam sükunetiyle değneğe taktı. Lâkin, genç adam, usûl hilafına (mevcut yöntemlere aykırı olarak) değneğin yan tarafına bir halka daha taktırmak istiyordu. Çilingirle aralarında mübahase (karşılıklı konuşma) başladı. Çilingir, "Olmaz, dedi, bunun usulü böyledir."

— Canım sen tak. Nene lazım...

— Takılmaz evladım... Ben kırk yıldır bu sanatı işlerim.

— Canım, parasıyla değil mi? Sen takiver, ötesine karışma!

İhtiyar, belki ısrar etmeyip takacaktı ancak “parasıyla” sözüne fena hâlde içerledi, daha ziyade bir şey demeyerek değneği genç adamın elinden aldı, eski taktıklarını da sökerek iade ettikten sonra,

— Biz para âşıklısı değiliz, var başka yerde yaptır, dedi.

Düşündüm kaldım. Para için işlemediğini iddia eden bu fakir ihtiyar, şüphesiz, sanatının âşığıydı. “Fılan usta gitti, bu sanatı da götürdü.” diyecekler diye, bu dükkânı bekliyordu. Onun nazarında filan şey filan şekilde yapılır, başka türlü sanata saygısızlık olurdu. Bunu yıllarca belki asırlarca ustalar böyle yapmışlar; öyle ya, onun arkasında bu yolda, bu erkanda gelmiş geçmiş ustalar, pirlere vardı. Dükkânlarını hâlîka (yaratıcıya) ibadet eder gibi açıp kapamışlardı. Sanat, onlara bahşolunmuş bir kerametti.

Evet, bu adam para âşıklısı değildi. O, ustalarının postunda oturur bir sanat halifesiydi.

(...)

Memduh Şevket Esendal

2. Etkinlik

Okuduğunuz hikâyenin temasını, konusunu ve ana düşüncesini yazınız.

Tema

Konu

Ana
Düşünce

3. Etkinlik

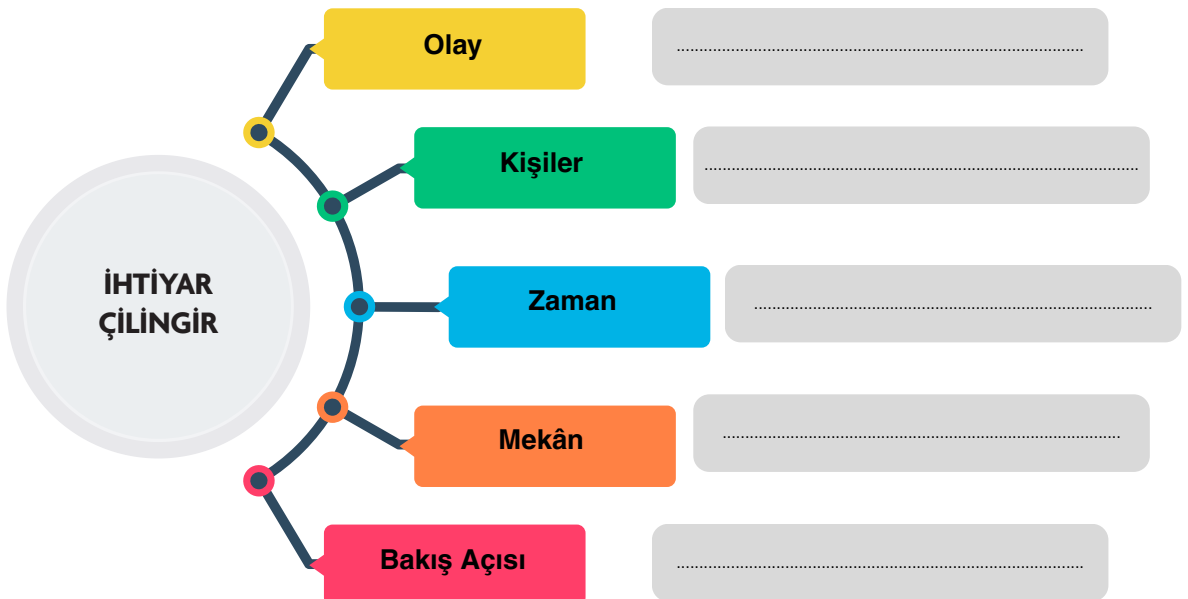
Okuduğunuz hikâyedeki çilingirin davranışları dikkate alındığında aşağıdaki özelliklerden hangilerine sahip olduğu söylenebilir? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz. Seçtiğiniz özellikleri, metinden cümlelerle gerekçelendiriniz.

1. Mesleğini sadece bir geçim kaynağı değil, manevi bir miras ve emanet olarak görür.	
2. Müşteri memnuniyetini sağlamak amacıyla işinde kuralları esnetebilir.	
3. Yaptığı işin her aşamasında doğruluktan ayrılmayan ve sanatsal titizliği ilke edinir.	
4. Modern çalışma yöntemlerine ve piyasa koşullarına hızlıca uyum sağlar.	
5. Mesleğini para kazanmanın önünde tutan ve işini maddi çıkar için yapmaz.	
6. İşinde hız ve pratikliği, özenli çalışmanın önünde tutar.	

GEREKÇELERİM

4. Etkinlik

Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki hikâye haritasını doldurunuz.

5. Etkinlik

Aşağıdaki metni okuyunuz.

CAN SIKINTISI

(…)

Dokumacı Sami paydostan yorgun argın çıkmış, evinin yolunu tutmuştu. Yemiş İskelesi'ne vururken, gözüne taze balık ilişti. Mübarekler gümüş pırıltılarla mavi mavi yatıyorlardı. Aklına karısı ve çocukları geldi. Yorgunluğunu filan unutarak iki kilo balık, yeşil salata, taze soğan, turp aldı. Eve geldiği sıra büyük oğlu arsada arkadaşlarıyla çift kale oynamaktaydı. Babasını görünce koştu:

“Vay, babacığım... Balık mı aldın?”

“Balık aldım oğlum.”

“Lazım mıyım? Geleyim mi?”

“Fena olmaz. Anneler gelmeden şunları kızartıp? Ha? Ne dersin?”

“Kıyak olur vallaha baba!”

“Haydi öyleyse!”

(…)

Yan yana iki oda, bir mutfaktan ibaret ev, derme çatma bir gecekonduydu ama pekâlâ da yetiyordu. (...) Babası kollarını çemirlemiş, işe girişmişti bile. Tepesine dikildi, elleri arkasında, bir müddet seyretti, öyle canlı, öyle yürekten çalışıyordu ki. Tersine tersine çaldığı bıçak balığın pullarını insafsızca söküp atıyordu.

Bir ara, “Ayhan!” dedi.

“Efendim?”

“Maltıza ateş koy!”

“Peki babacığım.”

Sami neşeli bir ıslıklı işine devam etti. Karısı gelince masayı hazır bulacaktı. Sokak kapısını gene kim bilir nasıl deli deli çalacaktı! Ya balık kokusunu duyunca? (...) “Sen,” diyecekti, “sen Sami, sen var ya, sen dünyanın en iyi, en akıllı kocası!”

Güldü. Elleri daha canlı, daha kudretli işlemeye başladı. Balıklar kızarmış, yeşil salata, kırmızı turpla işli salata tabağı masaya konmuş, taze ekmek dilimlenmişti.

(…)

Orhan Kemal

Aşağıda verilen cümleleri okuduğunuz *İhtiyar Çilingir* ve *Can Sıkıntısı* hikâyelerine göre değerlendirerek cümlelerin uygun olduğu hikâyeyi işaretleyiniz.

CÜMLELER	İHTİYAR ÇİLİNGİR	CAN SIKINTISI
1. Asıl amaç okuyucuya, anlatılan kişinin tutumunu göstermektir.		
2. Ana olay etrafında art arda gelişen olaylar yer almaktadır.		
3. Okuyucuda olayın nasıl sonuçlanacağına dair merak duygusu uyandırılmıştır.		
4. Ön planda bir olay yerine yaşamdan bir kesit vardır.		
5. Konuşmalar, olayların ilerlemesine hizmet etmektedir.		
6. Mekân ve kişi tasvirlerine belirgin şekilde yer verilmiştir.		

Aşağıdaki şiiri okuyunuz.

Bülbül ne yatarsın bahar erişti
Ulu sular göl olduğu zamandır
Kat kat oldu, gül yaprağa karıştı
Gene bülbül kul olduğu zamandır

Gene bahar oldu açıldı güller
Figâna başladı gene bülbüller
Başka bir hal olup açtı sümbüller
Âşıkların del'olduğu zamandır

Gene bülbül bilir gülün halinden
Yeter deli oldum yârin elinden
Aşıp aşip gelir yayla belinden
Yârdan bize gel olduğu zamandır

Gene geldi türlü baharlar, bağlar
Bülbül figân edip kamuyu dağlar
Türlü çiçeklerle bezenmiş dağlar
Ulu dağlar yol olduğu zamandır

Karac'oğlan der ki geçti çağlarım
Meyve vermez oldu gönül bağlarım
Aklıma geldikçe durmaz ağlarım
Gözüm yaşı sel olduğu zamandır

Karacaoğlan

6. Etkinlik

Şiirden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a

Şiirde dizeler nasıl kümelenmiştir?

.....

b

Şiirin dizleri kaç heceden oluşmaktadır?

.....

7. Etkinlik

a. Aşağıdaki dördlükte altı çizili kelimeleri ek ve köklerine ayırınız. Köklerin türünü, eklerin görevini yazdıktan sonra ortak sesleri ve aynı olan ekleri belirtiniz. Ardından dördlükle ilgili aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

DÖRTLÜK	KÖK VE KÖKÜN TÜRÜ	EK VE EKİN GÖREVİ
Bülbul ne yatarsın bahar <u>erişti</u> Ulu sular göl olduğu zamandır Kat kat oldu, gül yaprağa <u>karıştı</u> Gene bülbul kul olduğu zamandır		
	ortak ses:	aynı ek:

b

Dize sonlarında anlam ve görev bakımından aynı olan kelime /ekleri (redif) yazınız.

.....

c

Dize sonlarındaki benzer olan sesleri (kafiye) yazınız.

.....

d

Dördlükteki kafiye ve rediflere göre dizeleri aynı harflerle gösteriniz.

.....

.....

.....

.....

8. Etkinlik

Aşağıdaki metni okuyunuz.

(...)

Niğde'ye yaklaşıyorduk.

Yanımda oturan bir Niğdeli, şehrin eteğini saran ağaç kümeleri arasında pek iyi seçemediğim bir noktayı işaret etti:

— Faruk Nafiz'in hanı, dedi.

Büyük şairin han sahibi olduğu günleri de inşallah görürüz. Fakat yol arkadaşımın bana gösterdiği bina, sadece Faruk Nafiz'in unutulmaz *Han Duvarları* şiirinde tasvir ettiği han idi.

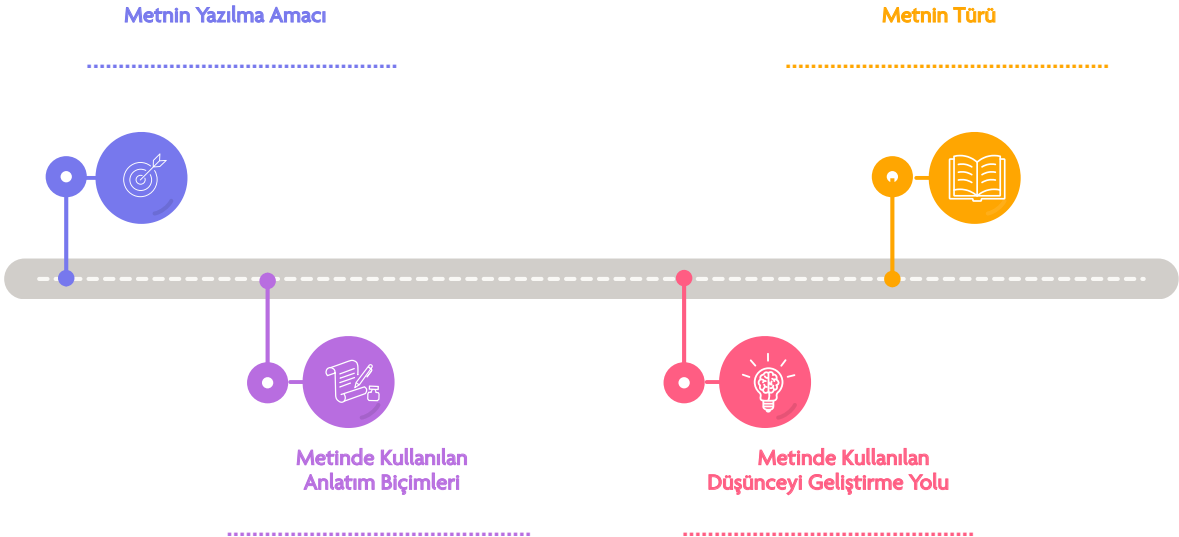
(...)

Niğde ile Kayseri arasındaki yolu, Faruk Nafiz'in İstiklâl Muharebesi senelerinde kona göçe üç günde aşdığı o uzun mesafeyi, ben, bugün otoray denen yeni icat bir alet içinde, âdeta uçarak geçiyorum. Akşamın beş buçuğunda daha Niğde istasyonunda kahve içiyordum. Sokak fenerleri yanarken Kayseri'de olacağım. Bisikletin ilk icadı zamanlarında ona verilen "şeytan arabası" ismini bu otoraya saklamak lazımmış! Fakat ikisi arasında adeta nalinli adam ile patenli adam farkı var. Otobüsün mütemadiyen taşla, toprakla boğuşmasına mukabil otoray, cilalı çelik raylar üstünde yağ gibi kayıyor.

(...)

Reşat Nuri Güntekin, *Anadolu Notları*

Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki şemayı doldurunuz.

Geri Bildirim**1. Etkinlik****Hikâye:** 1, 4**Şiir:** 2, 6**Gezi Yazısı:** 5, 7**2. Etkinlik****Tema:** Sanat ahlakı ve geleneğe bağlılık**Konu:** İhtiyar bir çilingirin, sanatını para için değil usta geleneğine ve meslek ahlakına bağlılıkla icra etmesi ve bu anlayışını genç bir adamla yaşadığı tartışma üzerinden ortaya koyması.**Ana Düşünce:** Gerçek sanatkar, işini para için değil sanatına, geleneğine ve meslek onuruna duyduğu saygı için yapar; maddi kazanç uğruna sanatın usulünü ve ruhunu bozan anlayış, sanatı yozlaştırır.**3. Etkinlik****1. İşaretlenir** çünkü metindeki “Bunu yıllarca belki asırlarca ustalar böyle yapmışlar; öyle ya, onun arkasında bu yolda, bu erkanda gelmiş geçmiş ustalar, pirlere vardı.” cümlesi, çilingirin mesleğini bir miras ve emanet olarak gördüğünü göstermektedir.**2. İşaretlenmez** çünkü metindeki “Olmaz, dedi, bunun usulü böyledir.” cümlesi, çilingirin müşteri isteğine rağmen kurallardan taviz vermediğini göstermektedir.**3. İşaretlenir** çünkü metindeki “Bir parça büküyor, onu tekrar ateşe verinceye kadar, evvelki hazır oluyor, böylece muntazam çalışıyordu.” cümlesi, çilingirin işini dikkatle ve titizlikle yaptığına örnektir.**4. İşaretlenmez** çünkü metindeki “Ben kırk yıldır bu sanatı işlerim.” cümlesi, çilingirin modern yöntemlerden çok geleneksel ustalık anlayışına bağlı olduğunu göstermektedir.**5. İşaretlenir** çünkü metindeki “Biz para âşıkısı değiliz, var başka yerde yaptır.” cümlesi çilingirin mesleğini, sanatını maddi çıkarın önünde tuttuğunu göstermektedir.**6. İşaretlenmez** çünkü metindeki “Şüphesiz, eski binalarda gördüğümüz o müzeyyen edevat (süslü malzeme), böyle dükkânlarda, bu nezaketle, bu ihtimamla, bu kanaat ve feragatla işlenir, yapılırdı.” cümlesi çilingirin özenli çalıştığını göstermektedir.**4. Etkinlik****Olay:** Her şeyin para karşılığında elde edilebileceğini zanneden bir delikanlı, gerçek bir çilingir ustasından, çilingirlik sanatının usulüne uymayan bir iş istiyor. İsteddiği parayı da vereceğini belirtiyor ancak çilingir işin yarısını yapmış olmasına rağmen işi geri çeviriyor.**Kişiler:** İhtiyar çilingir, ufak çocuk, delikanlı, anlatıcı.**Yer:** Koyunpazarı'nda bir çilingir dükkânı**Zaman:** Metinde net zaman ifadesi yoktur.**Bakış Açısı:** Gözlemci bakış açısı**5. Etkinlik****1.** İhtiyar Çilingir**2.** Can Sıkıntısı**3.** Can Sıkıntısı**4.** İhtiyar Çilingir**5.** Can Sıkıntısı**6.** İhtiyar Çilingir**6. Etkinlik****a.** Şiirde dizeler dörderli şekilde (dörtlüklerle) kümelenmiştir.**b.** Şiirin her dizesi 11 heceden oluşmaktadır.

7. Etkinlik

a.

DÖRTLÜK	KÖK VE KÖKÜN TÜRÜ	EK VE EKİN GÖREVİ
Bülbül ne yatarsın bahar erişti Ulu sular göl olduğu zamandır Kat kat oldu, gül yaprağa karıştı Gene bülbül kul olduğu zamandır	er- (fiil kök)	-iş (yapım eki) -ti (çekim eki)
	kar- (fiil kök)	-ış (yapım eki) -tı (çekim eki)
	ortak ses: "r"	aynı ek: "-ıştı, -işti"

b.

1 ve 3. dizede "-ıştı, -işti" aynı ekler,
2 ve 4. dizede "olduğu zamandır" aynı olan kelime grubudur.

c.

1 ve 3. dizede "-r"
2 ve 4. dizede "-l" sesleri benzerdir.

d.

a
b
a
b

8. Etkinlik

Metnin Yazılma Amacı: Yazarın, yaptığı yolculuk sırasında gördüğü yerleri ve yaşadığı izlenimleri okura aktarmak.

Metinde Kullanılan Anlatım Biçimleri: Betimleyici ve açıklayıcı anlatım (Yolun, ulaşım aracının ve çevrenin betimlenmesi ayrıca geçmiş-bugün karşılaştırmasıyla bilgilendirme yapılması.)

Metinde Kullanılan Düşünceyi Geliştirme Yolu: Karşılaştırma (Geçmişte üç günde aşılacak yol ile günümüzde kısa sürede kat edilen mesafenin karşılaştırılması.)

Metnin Türü: Gezi yazısı

DEĞERLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi gözden geçirmenizi, kendi öğrenme sürecinizi değerlendirmenizi ve eksiklerinizi fark etmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Soruları dikkatle yanıtlayınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları gözden geçiriniz.

1. Zeynep, Osman ve Betül metin türlerini tanımak için farklı türde eserler okur.

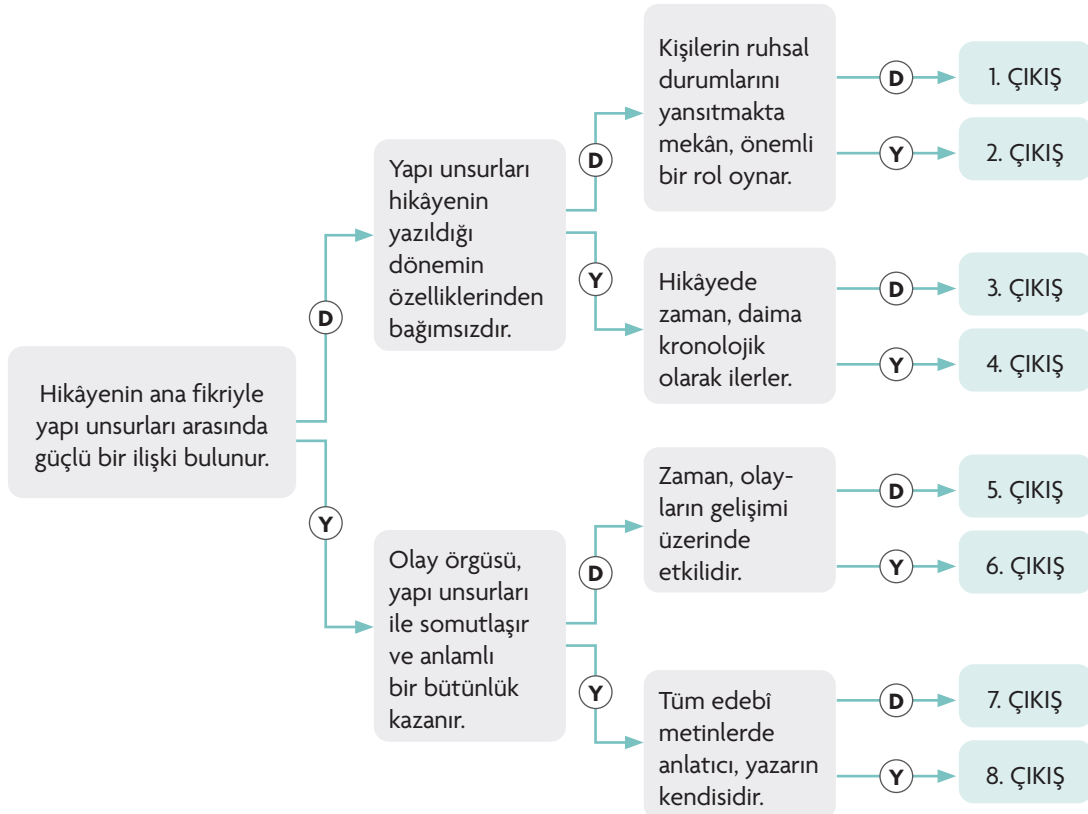
Öğrencilerin okudukları metinlere ilişkin bazı bilgiler şu şekildedir:

- Zeynep'in okuduğu metinde gezilip görülen yerler, okuyucuda merak uyandıracak şekilde anlatılmıştır.
- Osman'ın okuduğu metin, her okunuşta farklı bir anlam çıkarılabilecek niteliktedir.
- Betül'ün okuduğu metinde olay; yer, zaman ve kişilere bağlı olarak verilmiştir.
- Osman'ın okuduğu metinde çağrışım değeri yüksek sözcükler ve alışılmamış bağdaştırmalar yoğunluktadır.
- Betül'ün okuduğu metinde gerçeklik, yazarın zihin süzgecinden geçirilerek sunulmuştur.
- Zeynep'in okuduğu metin giriş, gelişme, sonuç planında kaleme alınmıştır.

Bu bilgilere göre öğrencilerin okudukları metin türlerini belirleyiniz.

ÖĞRENCİLER	METİN TÜRÜ
Zeynep	
Osman	
Betül	

2. Aşağıda Doğru (D) / Yanlış (Y) önermeleri içeren tanılayıcı dallanmış ağaç verilmiştir. Verilen önermenin doğru olduğunu düşünüyorsanız (D), yanlış olduğunu düşünüyorsanız (Y) seçeneğini işaretlemeniz gerekmektedir. İlk önermeden başlayarak yapacağınız seçimlerle ve oklar yönünde ilerleyerek bir çıkış noktasını belirleyiniz.

3. Aşağıdaki metinleri okuyunuz.

I. METİN

(...)

Meşhur demir köprü'nün yanındayız. Her biri yüzer metrelik sekiz gözden yapılmış, bizim Galata Köprü'sü'nün bir buçuk mislinden daha fazla uzunlukta, her gözün iki tarafından yükselen yarım daire şeklindeki çelik kavislerle sekiz tane beton ayak üstüne gerilmiş heybetli bir demir kütlesi. Üstü açık kalmış bir tünel, yanları parmaklıkla işlenmiş bir yarma hâlinde dümdüz uzamaktadır. Ortadaki raylar sonlara doğru birbirine bitişmiş gibi görünüyor. Yalnız Fırat üstünden trenleri geçirtmek için değil aynı zamanda Alman hendesesini övündürmek için yapılmış bir abide.

(...)

İsmail Habip Sevük, *Yurttan Yazılar*

II. METİN

(...)

İstanbul'a ilk, dört yıl önce bulutsuz, lekesiz, pırıl pırıl aydınlık bir yaz gününde, bir gün bir gece süren sabırsızlıklarla dolu bir tren yolculuğundan sonra inmişti. Ama o güne dek İstanbul'u, herhangi bir büyük kenti görmeden yüreğinde duymuş bir kimse gibi tanıyordu. Bir gazete resminden, bir kartpostal manzarasından, bir filmdeki görünüşten değil çocuk yaşlarından birinde içinde çekirdeğini bulup geçen her yıl da ötesine berisine bir şeyler eklediği bir düştan tanıyordu. İstanbul neler değildi? Bir kez liseyi bitirmek demekti. Ailesinden, çevresinden, onu o güne dek çocuk görmüş bir sürü gözden uzakta kendi kendine kalmak, yetişkin bir insan olduğunu anlamak demekti. Bunların ardından bir büyük kentin kalabalığında yeni arkadaşlıklar, ilgiler, umulmadık maceralar, bir belirsiz zamanda yaşanması kurulmuş aşklar geliyordu. Küçük suların bir ana suya dökülmesi gibi kendini bildiği yaşından beri düşlerinin, hareketlerinin, niyetlerinin tümü kafasında yaşattığı bir büyük kente dökülmüştü.

(...)

Sabahattin Kudret Aksal, *Giderayak*

Okuduğunuz metinlere ait bazı özellikler aşağıda verilmiştir. Numaralanmış cümlelerin hangi metinle ilişkili olduğunu düşünüyorsanız ilgili kutucuğu işaretleyiniz.

CÜMLELER	I. METİN	II. METİN
1. Anlatıcı, yazarın kurguladığı unsurlardandır.		
2. Kullanılan sözcükler genellikle gerçek anlamlıdır.		
3. Ağırlıklı olarak açıklayıcı anlatım kullanılmıştır.		
4. Dış dünyadaki gerçeklik değiştirilerek aktarılmıştır.		
5. Bilgi vermek amacıyla yazılmıştır.		
6. Özel bir yaklaşımla kaleme alınmıştır.		
7. Sözcüklere, kelime gruplarına, cümlelere farklı anlamlar yüklenmiştir.		

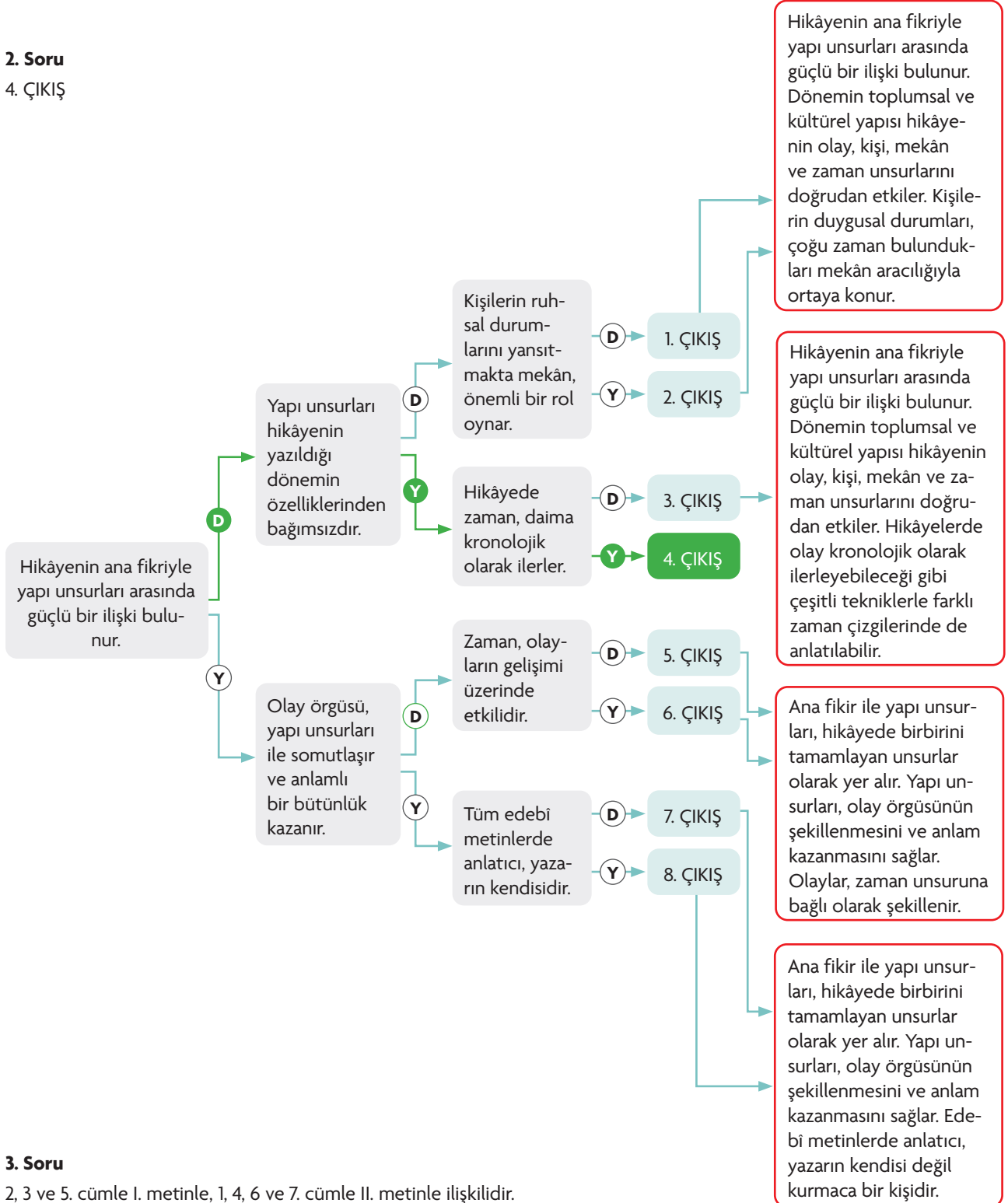
Geri Bildirim

1. Soru

Zeynep: Gezi yazısı, Osman: Şiir, Betül: Hikâye

2. Soru

4. ÇIKIŞ

3. Soru

2, 3 ve 5. cümle I. metinle, 1, 4, 6 ve 7. cümle II. metinle ilişkilidir.

Sevgili öğrencimiz, bu çalışma kartının öğrenme sürecinize katkısını düşünerek aşağıdaki “Yansıtıcı Yazı Kartı”nı doldurunuz.

YANSITICI YAZI KARTI

Kendime Notlar:

1. Bu etkinliklerde öğrendiklerim arasında en çok ilgimi çeken şu oldu: .....

.....

Çünkü .....

.....

2. Etkinliklerde yer alan konularla ilgili önceden .....

..... düşünüyordum.

Şimdi .....

..... düşünüyorum.

3. Etkinliklerdeki konular hakkında merak ettiğim ve araştırmak istediğim şu oldu: .....

.....

.....

ÖĞRENDİKLERİM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi özetlemenizi, günlük hayatta ve farklı derslerde kullanabileceğiniz bilgileri belirlemenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Verilen bilgileri dikkatle okuyunuz. Konunun temel kavramlarını, önemli noktalarını ve bağlantılarını gözden geçirerek öğrenmenizi pekiştiriniz.

ŞİİRİN YAPI UNSURLARI

1. NAZIM BİRİMİ

Şiirde en küçük anlam bütünlüğünü sağlayan ve kendi içinde bağımsız olan dize topluluğuna nazım birimi denir. Başka bir ifadeyle nazım birimi, şiirin bütünü oluşturarak dizelerin kümeleniş biçimidir.

2. AHENK UNSURLARI

A) ÖLÇÜ

Şiirde hecelerin sayısı ve niteliği bakımından birbirine denk olmasıdır.

Hece Ölçüsü: Dizelerdeki hece sayılarının eşitliğine dayanır. Her dizedeki hece sayısına göre çeşitleri vardır. Örneğin 14'lü hece ölçüsü.

Aruz Ölçüsü: Dizelerdeki hece sayısının eşit olmasının yanında hecelerin ses değerlerinin de aynı olmasına dayanır. Ünlü ile biten heceler açık veya kısa, ünsüzle biten heceler kapalı veya uzun olarak değerlendirilir. Şiirde kullanılan aruz kalıbını bulmak için açık heceler nokta, kapalı heceler çizgi ile gösterilir.

Bir şiirde bu iki ölçüden herhangi biri kullanılmamışsa o şiir serbest ölçüyle yazılmıştır. Serbest ölçüyle yazılmış şiirlerde dizelerin uzunlukları aynı değildir.

B) REDİF

Dize sonlarında kafiye oluşturarak seslerden sonra gelen aynı görev ve anlamdaki ekler, kelimeler ve kelime gruplarıdır.

C) KAFİYE

Dize sonlarındaki farklı anlam ve görevdeki seslerin, kelimelerin benzerliğidir. Benzeyen seslerin sayısına ve kelimelerin anlamına göre kafiye türlerine ayrılır.

Yarım Kafiye: Tek ses benzerliğine dayanan kafiye türüdür.

Tam Kafiye: İki ses benzerliğine dayanan kafiye türüdür.

Zengin Kafiye: İki'den fazla ses benzerliğine dayanan kafiye türüdür.

Cinaslı Kafiye: Sesteş (eş sesli) kelimelerle yapılan kafiye türüdür.

D) KAFİYE DÜZENİ (UYAK ŞEMASI)

Kafiye düzeni, bir şiirde kafiyelerin sıralanış biçimidir. Kafiye düzeni gösterilirken dize sonlarındaki benzer sesler aynı harfle gruplanır. Bu gruplandırma sonucunda ortaya çıkan şema, kafiye örgüsünü oluşturur.

Beş çeşit kafiye örgüsü vardır:

Düz uyak: aaaa(b)

Sarmal uyak: abba

Çapraz uyak: abab

Mâni tipi uyak: aaba

Örüşük uyak: abab cbc

HİKÂYENİN YAPI UNSURLARI

1. OLAY ÖRGÜSÜ

Hikâyede kurgulanan olayların birbirine neden-sonuç ilişkisiyle bağlanarak sıralanmasıyla ortaya çıkan düzendir.

2. KİŞİLER

Hikâyede yer alan kişilerdir. Olayın merkezinde bulunan kişiye başkarakter, onun yanında olayların gelişmesine etki eden kişi veya kişilere de yardımcı karakter denir. Hikâyede kişiler anlatılan olay ya da durumla ilgili özellikleriyle öne çıkarılır.

3. MEKÂN

Hikâyede olayın geçtiği yerdir. Mekân olayların gelişimini etkiler, kişilerin ruhsal durumu üzerinde rol oynar.

4. ZAMAN

Hikâyede olaylar belirli bir zaman diliminde gerçekleşir. Hikâyenin konusuna ve yapısına göre zaman uzun da kısa da olabilir.

HİKÂYENİN PLANI

Hikâyelerin planı serim, düğüm, çözüm bölümlerinden oluşur.

Serim, hikâyenin giriş bölümüdür. Bu bölümde olayın geçtiği çevre, kişiler tanıtılarak ana olaya giriş yapılır.

Düğüm, hikâyenin en geniş bölümüdür. Bu bölümde olay veya durum bütün yönleriyle anlatılır, kahramanların fiziksel veya ruhsal özellikleri verilir. Okuyucuda olayların gidişatına yönelik merak uyandırılır.

Çözüm, hikâyenin sonuç bölümüdür. Bu bölümde düğüm bölümünde oluşturulan merak giderilir, olaylar sonuca bağlanır.

HİKÂYE TÜRLERİ

Hikâyeler genel olarak olay hikâyesi ve durum hikâyesi olmak üzere ikiye ayrılır:

Olay Hikâyesi: Bir bölümünü okuduğunuz *Can Sıkıntısı* adlı hikâyedeki gibi olayın serim, düğüm ve çözüm bölümlerine uygun olarak mantıksal bir sıralamayla sonuca bağlandığı hikâye türüdür. Bu tarz hikâyenin temeli bir olay anlatımına dayanır. Olay hikâyesinde kahramanların karşılıklı konuşmaları olayın gidişatına etki eder, okuyucuda merak ve heyecan duygusu uyandırılır. Fransız yazar Guy de Maupassant tarafından geliştirilen bu hikâye türüne Maupassant tarzı hikâye de denir.

Olay hikâyesinin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileri Ömer Seyfettin, Refik Halid Karay ve Reşat Nuri Güntekin'dir.

Durum Hikâyesi: Okuduğunuz *İhtiyar Çilingir* adlı hikâyede olduğu gibi olaylardan çok, günlük yaşamın bir kesitini ele alıp anlatan hikâye türüdür. Durum hikâyesinde ruhsal çözümlemelere, mekân betimlemelerine ağırlık verilir, olay ikinci planda kalır. Bu tarz hikâyede serim, düğüm, çözüm bulunmaz; okuyucunun merak duygusuna seslenilmez. Rus yazar Anton Çehov tarafından geliştirilen bu hikâye türüne Çehov tarzı hikâye de denir.

Durum hikâyesinin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileri Memduh Şevket Esendal ve Sait Faik Abasıyanık'tır.

GEZİ YAZISI

Gezi yazısı diğer adıyla seyahatname; insanın yeni yerleri görüp tanıma ihtiyacını gideren, gezilip görülen yerlerin anlatıldığı öğretici metin türüdür.

GEZİ YAZISININ PLANI

Gezi yazılarında çoğunlukla kronolojik zamanlı plan uygulanır. Bu plan giriş, gelişme, sonuç bölümlerinden oluşur.

Giriş bölümünde yazar yolculuk için yaptığı hazırlıkları anlatır ve yolculuğunun başlamasından bahseder.

Gelişme bölümünde yazar yolculuk sırasında dikkatini çeken olayları ve durumları anlatır. Gezilecek yere varışını ve yerin özelliklerini, yerle ilgili gözlemlerini, izlenimlerini aktarır.

Sonuç bölümünde ise artık yazar dönüş yolculuğuna hazırlanır ve gezdiği yerle ilgili genel düşüncelerini aktarır.

Daha fazlası için
karekodu okutunuz.

DİNLEME

BAŞLARKEN

Bu bölümde yer alan etkinlikler, bireysel öğrenme yolculuğunuzda size rehberlik etmek ve öğrenme sürecinizi desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı yürütürken “Hazırlanıyorum”, “İlişkilendiriyorum”, “Uygulayarak Öğreniyorum”, “Değerlendiriyorum”, “Yansıtıcı Yazı” ve “Öğrendiklerim” etkinliklerini sırası ile takip etmeniz ve etkinliklerin sonunda yer alan geri bildirimleri inceleyerek bölümleri tamamlamanız beklenmektedir.

Bu çalışma kartında belgesel filmin ne olduğunu, özelliklerini ve kurmaca filminden ayrılan yönlerini keşfedeceksiniz.

HAZIRLANIYORUM

Amaç: Bu bölümde ön bilgilerinizi hatırlamanızı ve konuya hazırlıklı hâle gelmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki listede okuduğunuz ifadelerle katılıyorsanız “EVET”, katılmıyorsanız “HAYIR” seçeneğine (X) işareti koyunuz.

Tablodaki ifadelerde cevabınızın “HAYIR” olduğu maddeler için geri bildirimdeki açıklamalardan yararlanınız.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Belgesel ile kurmaca film türünü birbirinden ayırabilirim.		
2. Görsel öğelerin belgesellerde önemli olduğunu bilirim.		
3. İşitsel öğelerin belgesellerde önemli olduğunu bilirim.		
4. Belgesellerin bilgi vermek ve düşündürmek amacı taşıdığının farkındayım.		
5. Belgesellerdeki nesnel bilgileri tespit edebilirim.		
6. Belgesellerin belirli bir plana bağlı olarak oluşturulduğunun farkındayım.		

Geri Bildirim

- Belgesel, kurmaca filminden farklı olarak hayali olayları değil **gerçek** yaşamdan alınan olayları, kişileri, olguları ya da doğal süreçleri **gözlemleyerek, araştırarak** izleyiciye aktaran film türüdür.
- Kamera kayıtları, arşiv görüntüleri, grafikler gibi **görsel unsurlar**; anlatıcı sesleri, röportajlar ve müzik gibi **işitsel öğeler** belgesellerde önemli bir yer tutar.
- Belgesellerin temel amacı **bilgi vermek, farkındalık oluşturmak** ve izleyiciyi **düşünmeye yönlendirmektir**.
- Belgesellerin temelinde **nesnel bilgiler** vardır; olaylar, belgeler, tanıklıklar veya görüntüler gerçek yaşama dayanır.
- Belgeseller; **giriş, gelişme** ve **sonuç** bölümlerinden oluşan bir yapıya sahiptir.

İLİŞKİLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde yeni öğreneceğiniz konuyu; zihninizde var olan bilgileriniz, yaşantılarınız ve diğer derslerde öğrendiklerinizle ilişkilendirmenizi bekliyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki metni okuyarak metinle ilgili soruları cevaplayınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları gözden geçirin.

Edebiyat öğretmeni, Özlem'den yarıyıl tatilinde memleketine gidip kültürel bir unsuru araştırmasını, kaynak kişilerle görüşmeler yapmasını ve tüm süreci kameraya kaydederek bir sunum hazırlamasını ister.

Okul açıldığında Özlem tahtaya kalkar ve hazırladığı videoyu başlatır. Ekranda Özlem'in köyü görünür. Fonda Özlem'in sesi duyulur: "Burası yüzyıllardır geleneklerini koruyan baba ocağım..." Kamera, köy meydanında toplanmış insanlara döner. Köylüler o an gerçekten yapılmakta olan bir düğün yemeği için kazanları karıştırılmaktadır.

Özlem, elinde mikrofonla 80 yaşındaki Fatma Nine'nin yanına gider ve ona "Eskiden gelin alma törenleri nasıl yapılırdı?" diye sorar. Fatma Nine, kendi gençliğinde yaşadıklarını ve "gelin atı" geleneğini anlatır. Video boyunca Özlem bazen olayları dış ses olarak anlatır, bazen de kameranin karşısına geçip o an gördüklerini yorumlar. Video bittiğinde sınıftaki arkadaşlarından biri "Sanki bir sinema filmi gibiydi ama herkes kendisiydi." der.

1. Özlem'in izlettiği bu videodaki kişiler ile sinemadaki filmlerde izlediğimiz oyuncular arasında "gerçeklik" açısından nasıl bir fark vardır?

.....

.....

2. Videoda olayı yaşayan kişilere sorular sorulmakta ve soruların cevapları olduğu gibi aktarılmaktadır. Bu durumun sağladığı katkılar nelerdir?

.....

.....

3. Bu videoda olaylar, önceden yazılmış bir metne göre mi ilerlemektedir yoksa olaylar yaşamın doğal akışı içinde mi aktarılmaktadır? Gerçekçesiyle açıklayınız.

.....

.....

Geri Bildirim

1. Sinemadaki filmlerde izlediğimiz oyuncular profesyonel oyunculardır ve kurmaca bir kişiliği canlandırır. Özlem'in projesinde ise kişiler yaşamın içindeki kişilerdir ve gerçek kişiliklerini yansıtır.

2. Bir olayı, yaşayan veya bilen kişilerin ağzından aktarmak, anlatılanların doğruluğunu ve inandırıcılığını artırır.

3. Videodaki olaylar; arka planda gerçek bir düğün hazırlığının yapılması, Fatma Nine'nin ezberlenmiş replikler yerine kendi anılarını anlatması ve bir öğrencinin "herkes kendisiydi" ifadesinden de anlaşıldığı üzere önceden yazılmış bir metne göre değil yaşamın tamamen doğal akışı içinde aktarılmaktadır.

UYGULAYARAK ÖĞRENİYORUM

Amaç: Bu bölümde bilgilerinizi etkinlikler ve uygulamalarla pekiştirmenizi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Çok modlu metnin ilgili verilen etkinlikleri sırayla yapınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları gözden geçiriniz.

1. Etkinlik

İzleyeceğiniz *Dış Kirası* adlı belgeselin başlığından hareketle içeriğini tahmin ediniz.

.....

.....

DİŞ KİRASI

Yandaki karekodu okutarak belgeseli izleyiniz. İzleme sırasında önemli gördüğünüz yerleri not alınız.

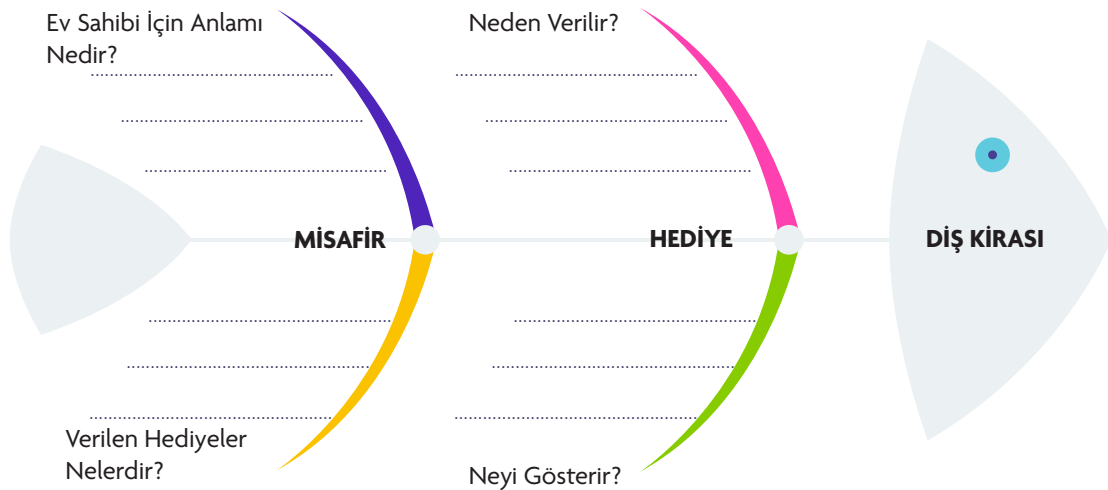
2. Etkinlik

İzlediğiniz belgeselle ilgili tabloda verilen yargılar doğru ise “DOĞRU”, yanlış ise “YANLIŞ” sütununa (X) işareti koyunuz.

	DOĞRU	YANLIŞ
a. Anlatılan olaylar gerçek yaşamdan alınmıştır.		
b. Ele alınan konu belli bir plana uyularak aktarılmıştır.		
c. İzleyiciyi bilgilendirmek temel amaçtır.		
d. Anlatıcı, kişisel yorumlardan uzak durmuştur.		
e. Görsel ve işitsel öğelerle anlatım güçlendirilmiştir.		

3. Etkinlik

İzlediğiniz belgeselden yola çıkarak aşağıda verilen balık kılıcı diyagramını doldurunuz.

4. Etkinlik

İzleme sırasında gerçekleştirdiğiniz dinleme kurallarını işaretleyiniz.

1. İzlemeye başlamadan önce izleme amacımı belirledim.

2. Fiziksel ve zihinsel dikkat dağıtıcı tüm unsurları ortadan kaldırdım.

3. İzleme sırasında önemli gördüğüm cümleleri not ettim.

4. Eleştirel sorular sorarak aktif bir izleme gerçekleştirdim.

5. Konuşmacının ses tonuna ve vurgularına dikkat ettim.

5. Etkinlik

İzlediğiniz belgeselde, Osmanlı Dönemi'nde "diş kirası" adı verilen bir gelenekten söz edilmiştir. Aşağıda bu kavramla ilişkilendirilebilecek sözcükler verilmiştir. Ancak bu kavramı açıklarken bazı sözcükleri kullanmanız yasaktır. Belgeseldeki anlamından hareketle "diş kirası" kavramını yasaklı sözcükleri kullanmadan anlatmak için düzenlenen kartta aşağıdaki sözcüklerden hangileri yer alabilir? Uygun sözcüklerin altındaki kutucukları işaretleyiniz.

DİŞ KIRASI

EV

İFTAR

AYLIK

AĞIZ

HEDİYE

☐☐☐☐☐

RAMAZAN

ÇİĞNEMEK

OSMANLI

MÜLK

MİSAFİR

☐☐☐☐☐

6. Etkinlik

İzlediğiniz belgeselin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Belgeselin Konusu:

Belgeselin Ana Fikri:

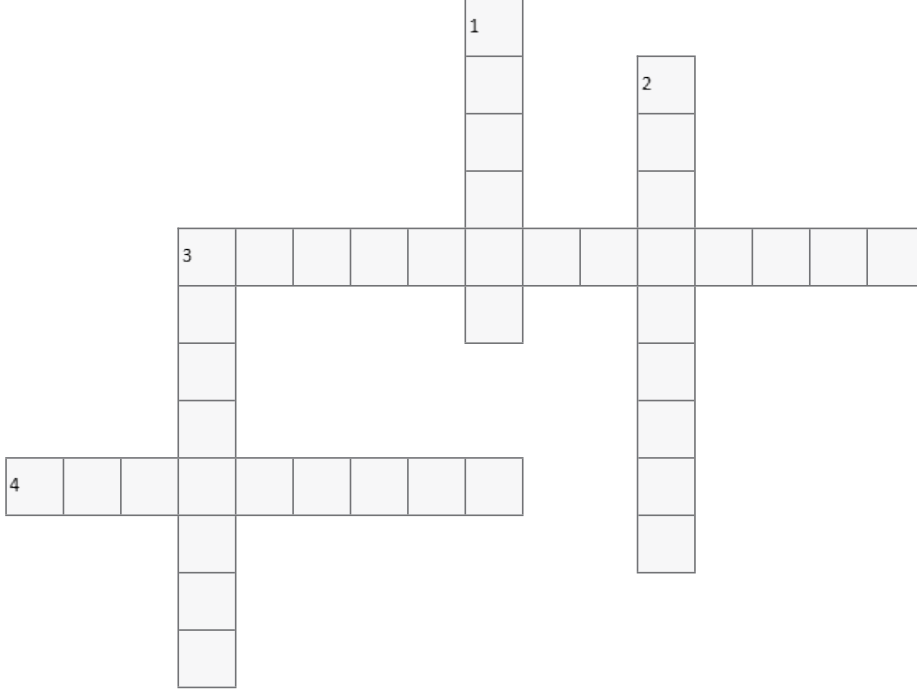

---

7. Etkinlik

“Diş kirası” geleneğiyle ilgili çeşitli bireysel ve sosyal değerlerin anlamları verilmiştir. Verilen anlamlardan hareketle boşluklara uygun sözcükleri yerleştiriniz.

Soldan sağa

3. Konuklarına iyi davranan, onları iyi ağırlayan kişi.
4. Düşünce ve çıkar birliği göstermek, birbirini kollamak.

Yukarıdan aşağıya

1. Karşılık beklenilmeden yapılan yardım.
2. Açık ellilik.
3. Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü.

Geri Bildirim

2. Etkinlik

- a. Belgeselde ele alınan konu, toplumda var olan ve yaşatılan bir kültürel uygulamaya dayandığı için bu yargı doğrudur.
- b. Anlatım giriş, gelişme ve sonuç bölümleri olacak şekilde düzenlendiği için bu yargı doğrudur.
- c. Belgesel, izleyiciye “diş kirası” geleneğinin ne olduğu ve nasıl uygulandığı hakkında bilgi verdiği için bu yargı doğrudur.
- d. Belgeselde anlatıcı konuyla ilgili zaman zaman kendi ifadelerine ve bakış açısına yer verdiği için bu yargı yanlıştır.
- e. Belgeselde görüntü ve müzik kullanıldığı için doğrudur.

3. Etkinlik

Hediye Neden Verilir? Misafir; davete icabet ederek kibarlık gösterir, ev ahalisini onurlandırır. Buna karşılık ev sahibi, ona hediye ile teşekkür eder.

Hediye Neyi Gösterir? Türk milletinin ince ruhunu, zarafetini ve cömertliğini gösterir.

Misafirin Ev Sahibi İçin Anlamı Nedir? Misafir, Allah tarafından gönderilen bir nimet olarak kabul görür; bereket elçisi olarak değerlendirilir.

Misafire Verilen Hediyeler Nelerdir? Misafire, ev sahibinin maddi durumuna göre para veya kıymetli bir eşya verilir.

5. Etkinlik

İFTAR, HEDİYE, RAMAZAN, OSMANLI, MİSAFİR

6. Etkinlik

Belgeselin Konusu: Belgesel, Osmanlı Dönemi'nde bir ramazan geleneği olan diş kirası uygulamasını tarihsel, kültürel ve toplumsal yönleriyle ele almaktadır.

Belgeselin Ana Fikri: Diş kirası, Türk toplumunun misafirperverlik ve yardımlaşma özelliğini gösteren kültürel bir gelenektir.

7. Etkinlik

Soldan sağa: 3. MİSAFİRPERVER, 4. DAYANIŞMA

Yukarıdan aşağıya: 1. İYİLİK, 2. CÖMERTLİK, 3. MERHAMET

DEĞERLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi gözden geçirmenizi, kendi öğrenme sürecinizi değerlendirmenizi ve eksiklerinizi fark etmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki soruları cevaplayınız. Sorulara verdiğiniz cevaplardan faydalanarak Kontrol Listesi'nde belgesellerle ilgili öğrenmelerinize yönelik ölçütleri değerlendiriniz.

1. Belgeselin inandırıcılığını sağlamak ve ele alınan konuyu kanıtlamak amacıyla hangi materyallere ve kimlerin görüşlerine başvurulur?

.....

.....

2. Belgesellerde olayların akışını sağlamak ve izleyiciyi bilgilendirmek için anlatıcının üstlendiği rol nedir?

.....

.....

3. Belgesel filmlerde kullanılan dil ve anlatım özellikleri nasıl olmalıdır?

.....

.....

4. Belgesel filmlerde görsel ve işitsel unsurların kullanımı nasıldır?

.....

.....

Sevgili öğrenciler, belgesel filmler ile ilgili öğrendiğiniz bilgileri değerlendirmek için aşağıdaki formu doldurunuz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
1. Belgesel filmlerde röportajlara ve uzman görüşlerine yer verildiğini kavradım.			
2. Belgesel filmlerde arşiv görüntülerinin, fotoğrafların ve çeşitli belgelerin kullanılabileceğini öğrendim.			
3. Belgesel filmlerde olay ve durumların bir anlatıcı tarafından açıklanabildiğini gözlemledim.			
4. Belgesel filmlerde açık ve yalın bir dil kullanıldığını fark ettim.			
5. Belgesel filmlerde doğal seslere ve gerçek görüntülere yer verildiğini öğrendim.			

Geri Bildirim

1. Belgesel filmlerde ele alınan konunun gerçekliğini ve güvenilirliğini artırmak amacıyla uzman kişilerin görüşlerine ve olayın tanıklarıyla yapılan röportajlara sıkça yer verilir. Ayrıca anlatılanları kanıtlamak için geçmişe ait arşiv görüntüleri, fotoğraflar ve yazılı belgeler birer dayanak olarak kullanılır.

2. Anlatıcı görüntülerdeki olayları veya durumları açıklar, yorumlar ve bölümler arasında bir bağ kurarak izleyiciyi bilgilendirir.

3. Belgesel filmlerin temel amacı izleyiciyi bilgilendirmek ve bir konuda farkındalık yaratmak olduğu için kullanılan dilin açık ve yalın olması gerekir. Sanatsal kaygılarla yapılan süslü ve kapalı anlatımlar yerine, nesnel ve doğrudan bilgi veren bir anlatım tercih edilmelidir.

4. Kurmaca filmlerin aksine belgesellerde, yapay setler veya oyuncular yerine gerçek mekânlar ve olayı yaşayan gerçek kişiler kullanılır. İşitsel olarak da stüdyo ortamında üretilen efektler yerine, yaşamın doğal akışı içindeki doğal seslere ve gerçek görüntülere yer verilir.

ÖĞRENDİKLERİM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi özetlemenizi, günlük hayatta ve farklı derslerde kullanabileceğiniz bilgileri belirlemenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Verilen bilgileri dikkatle okuyunuz. Konunun temel kavramlarını, önemli noktalarını ve bağlantılarını gözden geçirerek öğrenmenizi pekiştiriniz.

BELGESEL: Hayattan alınan herhangi bir olguyu kendi doğal çevresi ve akışı içinde işleyen ve belirli bir amacı yansıtan film türüdür.

Daha fazlası için
karekodu okutunuz.

EDEBİYAT ATÖLYESİ (YAZMA-KONUŞMA)

BAŞLARKEN

Bu bölümde yer alan etkinlikler, bireysel öğrenme yolculuğunuzda size rehberlik etmek ve öğrenme sürecinizi desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı yürütürken “Hazırlanıyorum”, “İlişkilendiriyorum”, “Uygulayarak Öğreniyorum”, “Değerlendiriyorum”, “Yansıtıcı Yazı” ve “Öğrendiklerim” etkinliklerini sırası ile takip etmeniz ve etkinliklerin sonunda yer alan geri bildirimleri inceleyerek bölümleri tamamlamanız beklenmektedir.

Bu çalışma kartında, bir konuyu görsel ve yazılı olarak etkili biçimde ifade etmeyi öğreneceksiniz. Hazırlayacağınız infografik metinle bilgileri düzenli, anlaşılır ve dikkat çekici biçimde sunacak; görsel betimlemeyle anlatımlarınıza estetik bir boyut katacaksınız. Böylece hem bilgilendirici hem de görsel olarak ilgi uyandıran bir içerik ortaya koyabileceksiniz.

HAZIRLANIYORUM

Amaç: Bu bölümde ön bilgilerinizi hatırlamanızı ve konuya hazırlıklı hâle gelmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Listede okuduğunuz ifadelerle katılıyorsanız “**EVET**”, katılmıyorsanız “**HAYIR**” seçeneğine (X) işareti koyunuz ve tablodaki ifadelerde cevabınızın “**HAYIR**” olduğu maddeler için geri bildirimden yararlanınız.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Metni oluşturan parçaları belirleyebilirim.		
2. Metin türlerini birbirinden ayırabilirim.		
3. Yazdığım bir metinde yazım kurallarını uygulayabilirim.		
4. Yazdığım bir metinde noktalama işaretlerini doğru kullanabilirim.		
5. Yazdığım metinlerde Türkçe dil bilgisi kurallarını uygulayabilirim.		

Geri Bildirim

Bir metin, duygu, düşünce veya bilgilerin bir düzen içinde yazıya dökülmüş hâlidir. Bir metnin planı şu bölümlerden oluşur:

1. Giriş: Konunun tanıtıldığı, okuyucunun dikkatinin çekildiği bölümdür.
  - Gelişme: Ana düşüncenin açıldığı, örneklerin verildiği, olayların anlatıldığı kısımdır.
  - Sonuç: Metnin toparlandığı, düşüncelerin tamamlandığı, mesajın verildiği bölümdür.

2. Metinler; öğretici (makale, deneme vb.), edebî metin (şiir, öykü vb.) ve gazete çevresinde gelişen (haber, röportaj vb.) türler olarak sınıflandırılır. Her türün amacı, dili ve yapısı farklıdır.
3. Yazım kurallarına uymak düşüncelerin açık ve anlaşılır bir şekilde aktarılmasını sağlar ve metnin ciddiyetini artırır.
4. Nokta, virgöl, soru işareti, ünlem, iki nokta ve tırnak işareti gibi ögeler metnin anlamını destekler. Her noktalama işaretinin belirli bir kullanım yeri vardır. Noktalama kurallarına uymak, metnin anlamını doğru iletmeye yardımcı olur ve okurun ifadeyi kolayca kavramasını sağlar.
5. Cümlede gereksiz sözcük kullanımı, özne-yüklem uyumsuzluğu, mantık hatası ya da yanlış sözcük seçimi vb. kullanımlar anlatım bozukluğuna neden olur. Bu tür hatalar cümlelerin anlaşılmasını zorlaştırır.

İLİŞKİLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde yeni öğreneceğiniz konuyu; zihninizde var olan bilgileriniz, yaşantılarınız ve diğer derslerde öğrendiklerinizle ilişkilendirmenizi bekliyoruz.

Yönerge: Aşağıda 3 adımdan oluşan bir etkinlik verilmiştir. Adımları takip ederek etkinliği tamamlayınız. Yanlış cevapladığınız ya da cevaplayamadığınız adımlar için geri bildirimden yararlanınız.

1. ADIM

Aşağıdaki hikâyeyi okuyunuz.

Kimi insan para pul budalası olur; kimisi keşif ve icat meraklısı, bazıları da müzik âşığı... Deli Davut ise adalar kara-sevdaşısıydı. Denizin bu deli divanesinin gözünde hep adalar tüter, adalar titrerdi. Tan yeri ağarırken, “Adalarla birlikte uyanacağım.” diye çok geceler göz yummazdı. Gecenin loşluğuyla örtülü duran deniz, hâlâ rüyasına dalgın, derin derin uyurken; tan ışığını yüksekten kapalı adalar, Arşipel'in o kopkoyu çelik mavisinde sanki şafak parçaları imişler gibi parlarken ve Deli Davut'a ta uzaktan göz kırparak koyunlarında bir yeni gün daha yaşayacağını ona gün doğmadan müjdelilerdi. Bunu gören Davut, dünyaya yeni gelmişe dönerdi. Kuş uçmaz, kervan geçmez dağ başlarında gerili duran telgraf tellerine rüzgâr değince tellerin uzun uzun inlemesi gibi Davut'un da gönlü titreye titreye ışığa ve açıklıklara uyanır; gözleri, yüreğini buran sevinçle harlardı. İşte o zaman artık içi içine sığmayan Davut, limanda uyuyan kayığın demirini hırçın hırçın koparıp fırlatır ve adından da sanından da özel kişiliğinden de -kopup gitmekte olan- kayığı kadar özgür, Neptün'ün Anfritrit'e bağırın sesinin hızıyla adalara doğru atılır ve Arşipel'in cam mavisini dalgalarının uçuşan yelelerine, uzun bir bayrak, bir fors gibi yapraklanan gülüşünü katardı.

Halikarnas Balıkcısı, *Ege'den Denize Bırakılmış Bir Çiçek*

2. ADIM

Hikâyeden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Hikâyede deniz ve adaların Deli Davut üzerinde oluşturduğu etkiyi göz önünde bulundurarak “deniz” ve “ada” kavramlarının sizde uyandırdığı duyguları açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Bir insanın bir yere ya da bir şeye tutkuyla bağlanması ne anlama gelir?

.....

.....

.....

3. ADIM

Aşağıdaki soruları cevaplayarak hikâyeyi çözümleyiniz.

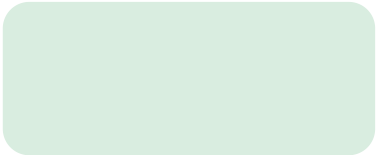
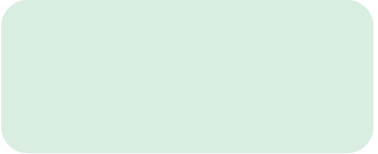
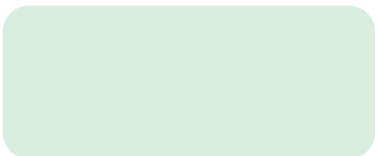
1. Hikâyede anlatılanları üç cümle ile özetleyiniz.

1. ....

2. ....

3. ....

2. Hikâyenin ana kahramanı Deli Davut ile ilgili verilen tabloyu hikâyeden yola çıkarak doldurunuz.

	Ruh Hâli	
	Hayata Bakışı	
	Denizle İlişkisi	

3. Hikâyenin mekânını bulunuz ve mekânın kahraman üzerindeki etkisini yazınız.

.....

.....

.....

4.

a. Aşağıdaki temalardan metne en uygun olanı işaretleyiniz.

- ☐ Kaçış
- ☐ Özgürlük tutkusu
- ☐ Yalnızlık

b. Seçtiğiniz temayı metinden bir cümleyle açıklayınız.

.....

.....

.....

5.

a. Davut'un denize açılma isteğini, onun iç dünyası ve adalara karşı beslediği duygular doğrultusunda yorumlayınız.

.....

.....

.....

b. Yazar denizi neden bu kadar canlı ve duygulu bir varlık gibi anlatmıştır?

.....

.....

.....

6. Davut'un denize bakarken düşündüklerini içeren 3-4 cümlelik kısa bir iç monolog yazınız.

.....

.....

.....

Geri Bildirim

Açık uçlu sorularda olası cevaplarınız düşünülerek örnek cevaplar hazırlanmıştır.

2. ADIM

1. Parçada deniz ve adaların Deli Davut üzerinde oluşturduğu etkiyi göz önünde bulundurarak “deniz” ve “ada” kavramlarının sizde uyandırdığı duyguları açıklayınız.

Parçada deniz ve adalar; Davut'ta özgürlük, coşku ve yeniden doğma hissi uyandırır. Bende ise deniz sonsuzluk ve dinginlik duygusu oluştururken ada kavramı hem yalnızlık hem de huzurlu bir sığınma düşüncesini çağrıştırmaktadır.

2. Bir insanın bir yere ya da bir şeye tutkuyla bağlanması ne anlama gelir?

Ö şeyin kişinin hayatında vazgeçilmez hâle gelmesi, yaşamını anlamlandırması.

3. ADIM

1. Hikâyede anlatılanlar:

1. Deli Davut'un adalara olan tutkusu
2. Sabahın doğuşuyla deniz ve adaların betimlenmesi
3. Davut'un kayığını çözerek adalara doğru açılması.

2.

Ruh hâli: Coşkulu, heyecanlı, tutkulu. (*“İç i içine sığmayan”, “gönlü titreye titreye” gibi ifadelerle bu hâl doğrudan verilmiştir.*)

Hayata bakışı: Özgürlüğü ve doğayı merkeze alan. (*Toplumsal bağlardan koparak kayığıyla adalara yönelmesi bunu gösterir.*)

Denizle ilişkisi: Denizle duygusal ve ruhsal bağ kurmuştur. (*Deniz, Davut için bir mekân değil, canlı ve anlamlı bir varlıktır.*)

3. Hikâyenin mekânı deniz, liman ve özellikle Arşipel'deki adalardır. Bu mekân, Deli Davut üzerinde son derece güçlü ve belirleyici bir etki oluşturur. Adalar onun için yalnızca bir yer değil hayatının anlamı ve tutkusudur. Tan ışığında parlayan adaları gördüğünde dünyaya yeniden gelmiş gibi hisseder, içi sevinçle dolar ve özgürlük duygusuyla kayığına atılarak onlara doğru koşar. Deniz ve adalar, Davut'un ruhunu besleyen, ona yaşama coşkusu veren ve karakterini şekillendiren temel unsurdur.

4. Özgürlük tutkusu (*Davut'un denize açılması, doğaya sığınarak özgürleşme isteğini yansıtır.*)

Tema: Davut'un adalara doğru açılması, onun özgürlük arayışını gösterir.

5.

a. Davut'un denize açılması bir kaçış değil tutkusu ve özgürlük arzusunun doğal bir sonucudur. Adaları gördüğünde dünyaya yeniden gelmiş gibi hisseder. Bu da denize yönelişinin sıkıntıdan uzaklaşma değil de yaşama sevincine doğru bir atılış olduğunu gösterir.

b. Denizi insanlaştıran Davut'un iç dünyasını yansıtmak ve insan-doğa bağına güçlendirmek için yazar canlı ve duygulu anlatmıştır.

6. Denizle birlikte uyanıyorum. Adalara açıldıkça içimdeki ağırlıklar dağılıyor. Özgürlük sensin.

UYGULAYARAK ÖĞRENİYORUM

Amaç: Bu bölümde bilgilerinizi etkinlikler ve uygulamalarla pekiştirmenizi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki karekoddan belgeseli izleyiniz. Her belgeselin kendi içerisinde bir hikâye anlattığını ve belirli bir plana göre şekillendirildiğini unutmayınız. Belgeselden hareketle etkinliği yapınız. Etkinlik 5 adımdan oluşmaktadır. Bazı adımlarda görevler bulunmaktadır. Yönergelere göre adımları ve görevleri tamamlayınız. Yanlış yaptığınız ya da cevap veremediğiniz adım ve görevler için geri bildirimden yararlanınız.

1. Etkinlik

**Modern Zaman İşleri/Robotik ve Otonom Araçlar
(3. Bölüm) – TRT Belgesel**

Bu çalışma boyunca izlediğiniz belgeselden yararlanınız.

1. ADIM – BELGESELİ TEK CÜMLEYE SİĞDİR

Belgeselden hareketle robotik ve otonom teknolojilerinin hayatımıza katkılarını düşünerek aşağıdaki cümleyi tamamlayınız.

“Bu belgesel, robotik ve otonom teknolojilerin .....”

2. ADIM – INFOGRAFIĞE GİRECEK BİLGİLERİ SEÇ

Görev 1

İnfoğrafik metnin içeriğini oluşturacak olan aşağıdaki başlıklardan 4 tanesini işaretleyiniz.

- ☐ Robotların çalışma mantığı
- ☐ Otonom araçların günlük hayattaki kullanımı
- ☐ İnsan-makine iş birliği
- ☐ Güvenlik ve sensör sistemleri
- ☐ Gelecekteki olası kullanım alanları
- ☐ Teknolojinin çalışma hayatına etkisi

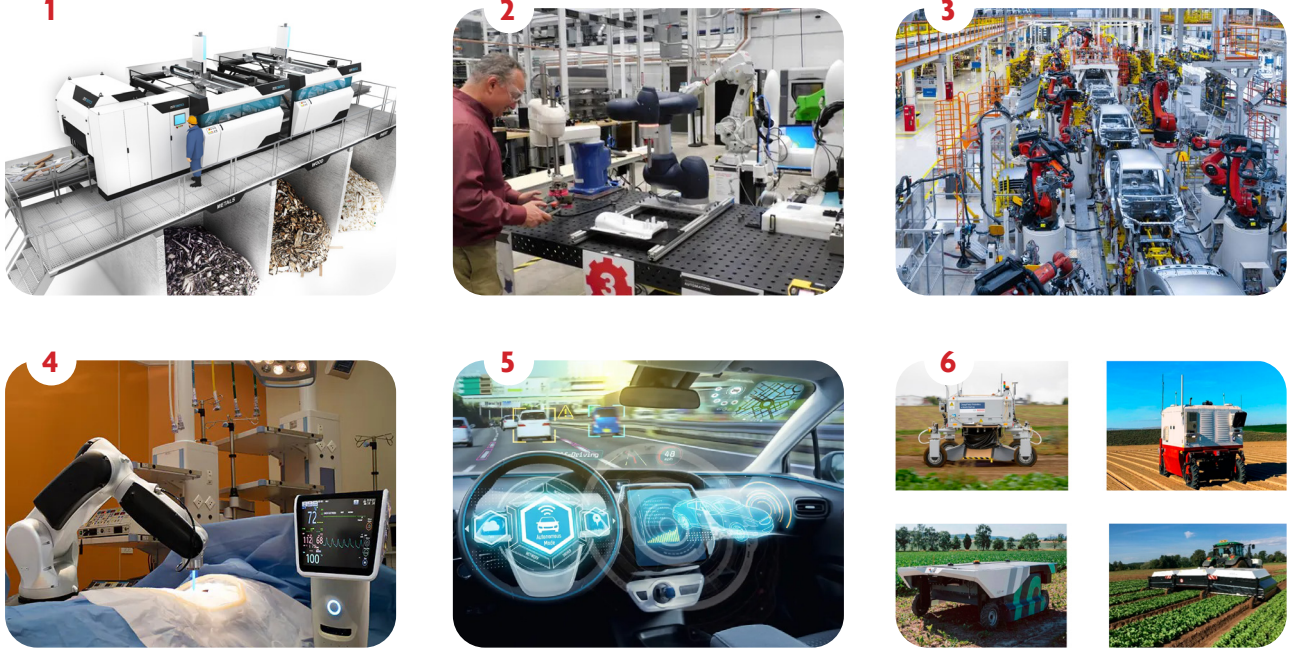
Görev 2

Seçtiğiniz başlıkların neden infografik metinde yer alması gerektiğini yazınız.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

3. ADIM – GÖRSEL HAVUZU

Belgeselde anlatanları yansıtan görseller aşağıda verilmiştir. Görselleri inceleyiniz.

Görev 3 – Görsel Seçimi

Seçtiğiniz başlıklar için kullanabileceğiniz görsellerin numaralarını aşağıya yazınız.

Seçtiğim görseller: .....

Görev 4 – Görsel–Metin ilişkisi

Seçtiğiniz başlık ve görsellere uygun bir tane bilgi cümlesi yazarak infografik metni tamamlayınız.

GELECEĞİN DÜNYASINA BİR BAKIŞ

1

.....
.....
.....
.....

2

.....
.....
.....
.....

3

.....
.....
.....
.....

4

.....
.....
.....
.....

4. ADIM – ANA İLETİYİ NETLEŞTİR

Görev 5 – Tek İleti

Hazırladığınız infografik metnin okuyucuya vermek istediği iletiyi yazınız.

İleti: .....

5. ADIM – KENDİNİ KONTROL ET

Tablodaki ölçütlerden infografik metninizde bulunanlara (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

ÖLÇÜTLER	X
1. Ana iletiyi açık ve anlaşılır biçimde yansıttım.	
2. Görsellerin ve metinlerin tutarlı olmasına dikkat ettim.	
3. Anlatımı güçlendirmek amacıyla benzetmelerden yararlandım.	
4. Anlatımı güçlendirmek amacıyla deyimlere yer verdim.	
5. Türkçe dil kurallarını uyguladım.	

2. Etkinlik

Modern Zaman İşleri/Robotik ve Otonom Araçlar belgeseli için hazırladığınız infografik metni sınıfta sunacaksınız.

Yapacağınız konuşmayı içeren 150-200 sözcükten oluşan metninizi aşağıya yazınız.

Handwriting practice area with lined paper and a spiral binding on the left.

Geri Bildirim**1. Etkinlik**

Olası cevaplarınız düşünülmüş örnek cevaplar oluşturulmuştur.

1. ADIM

Bu belgesel, robotik ve otonom teknolojilerinin sensörler, yazılımlar sayesinde insanın yaptığı işleri devralarak çalışma hayatını ve ulaşımı dönüştürdüğünü anlatmaktadır.

2. ADIM**Görev 1**

Başlıklardan herhangi dört tanesi doğru kabul edilir.

Görev 2

Robotların çalışma mantığı: Robotların belirli komutlara göre nasıl çalıştığını göstermek, infografikte temel bilginin verilmesini sağlar.

Otonom araçların günlük hayattaki kullanımı: Otonom teknolojilerin yalnızca teorik değil günlük yaşamda da kullanıldığını göstermek için infografikte yer almalıdır.

İnsan-makine iş birliği: İnsan ve makinenin üretim sürecindeki rollerini karşılaştırmalı biçimde sunmak infografik için gereklidir.

Güvenlik ve sensör sistemleri: Otonom sistemlerin güvenli çalışmasının sensör ve veri toplama süreçlerine dayandığını açıklamak infografikte önemlidir.

Gelecekteki olası kullanım alanları: Teknolojinin ileride hangi alanlarda yaygınlaşabileceğine dair öngörü sunmak infografik metni tamamlar.

Teknolojinin çalışma hayatına etkisi: Teknolojinin iş yapma biçimini ve insan gücünün rolünü nasıl değiştirdiğini göstermek infografik metnin iletisini ortaya koyar.

3. ADIM**Görev 3**

Seçilen başlıklara göre uygun görseller seçilir.

Görev 4**Robotların çalışma mantığı – Görsel 1**

Robotlar, önceden programlanmış komutlar doğrultusunda belirli hareketleri tekrar ederek üretim süreçlerini hızlı ve hatasız biçimde gerçekleştirir.

Otonom araçların günlük hayattaki kullanımı – Görsel 5

Otonom araçlar, sensör ve yazılım sistemleri sayesinde insan müdahalesi olmadan şehir içi ulaşımında aktif olarak kullanılabilmektedir.

İnsan-makine iş birliği – Görsel 2

Belgeselde, üretim sürecinde insanın yönlendirdiği ve denetlediği makinelerin birlikte çalıştığı bir iş modeli sunulmaktadır.

Güvenlik ve sensör sistemleri – Görsel 6

Sensörler, araçların ve makinelerin çevresini algılayarak güvenli hareket edebilmesini sağlayan temel teknolojik bileşenlerdir.

Gelecekteki olası kullanım alanları – Görsel 4

Belgeselde robotik ve otonom sistemlerin ilerleyen yıllarda tarım, sağlık ve lojistik gibi alanlarda yaygınlaşabileceği vurgulanmaktadır.

Teknolojinin çalışma hayatına etkisi – Görsel 3

Otomasyonun artmasıyla birlikte çalışma hayatında insanın rolü fiziksel üretimden çok kontrol ve karar verme süreçlerine kaymaktadır.

4. ADIM

Robotik ve otonom teknolojiler, üretim, ulaşım süreçlerinde insanın rolünü azaltarak iş yapma biçimini köklü biçimde değiştirmektedir.

2. Etkinlik

Olası cevaplarınız düşünülmüş örnek cevap oluşturulmuştur.

Bugün sizlere “Modern Zaman İşleri/Robotik ve Otonom Araçlar” belgeselinden hareketle hazırladığım infografik metin çalışmasını sunacağım. Bu belgesel yalnızca gelişen bir teknolojiyi anlatmakla kalmıyor, insanın emekle kurduğu ilişkinin nasıl değiştiğini de düşündürüyor. Robotlar artık sadece fabrikaların arka planında çalışan makineler değil karar verebilen, çevresini algılayabilen sistemler hâline gelmiş durumda. Otonom araçlar ise bir direksiyonun arkasında insan olmadan da yol almanın mümkün olduğunu gösteriyor.

Infografik metnimi hazırlarken özellikle teknolojinin çalışma hayatına etkisine odaklandım. Çünkü belgeselde, makinelerin insanın yerini almaktan çok insanın rolünü dönüştürdüğünü görüyoruz. Üreten el geri çekilirken düşünen ve yöneten akıl öne çıkıyor. Sensörler, yazılımlar ve yapay zekâ sayesinde işler daha hızlı, daha kontrollü ve daha az insan gücüyle yapılabiliyor.

Bu değişim, geleceğe dair sorular da doğuruyor: Hangi meslekler dönüşecek, hangileri yok olacak? Belgesel bize kesin cevaplar vermiyor fakat şunu açıkça söylüyor: Gelecek, insan ile makinenin birlikte yazdığı bir hikâye olacak. Bu infografik de o hikâyenin kısa bir özeti niteliğindedir.

DEĞERLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi gözden geçirmenizi, kendi öğrenme sürecinizi değerlendirmenizi ve eksiklerinizi fark etmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Soruları dikkatle yanıtlayınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları tekrar ediniz.

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

Sokağa adımımı attığımda beni ilk karşılayan şey, eski evlerin yüzünden sarkan sarmaşıkların gölgesi oldu. Bazı evlerin ahşap panjurları aralıktı; içeriden yayılan hafif yemek kokusu, yıllar öncesine ait bir akşamüstünü hatırlatır gibiydi. Önümde uzanan yolun taşları yer yer yerinden oynamıştı fakat bu düzensizlik bile hayatın olağan akışına ait, yadırganmayan bir ayrıntıydı. Duvar diplerinde kırmızı sardunyalar açmış, pencere önlerinde demir parmaklıkların arkasına iliştirilmiş kuş kafesleri sessizce duruyordu.

Bir evin önünde, güneşi tam karşısına almış yaşlı bir teyze, küçük taburesine oturmuş, örgüsüne dalmıştı; zaman onun için ağır ağır ilerliyor gibiydi. Mahallede herkes konuşmuyor, hatta çoğu şey dile gelmiyordu ama bu sessizlik bile insana tanıdık bir sıcaklık veriyordu. Yürüdükçe, adımlarım beni sadece bir sokakta değil, geçmişle bugün arasında kurulmuş görünmez bir köprüde ilerletiyormuş hissine kapılıyordum; sanki sokak, hatıralarımı çağıran bir sesle kulağıma fısıldıyordu.

Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangileri söylenemez?

- Metinde betimleyici anlatım türü kullanılmıştır.
- Görme ve koku duyularına yer verilmiştir.
- Hâl eklerinin yazımı doğrudur.
- Noktalama kurallarına eksiksiz biçimde uyulmuştur.
- Metinde yazım yanlışı bulunmaktadır.
- Anlatımda kişileştirme sanatına yer verilmiştir.

Sevgili öğrenciler,

Dolduracağınız bu formun amacı, çalışma kartından öğrendiğiniz bilgileri fark etmenizi sağlamaktır. Aşağıdaki listede okuduğunuz ifadelere katıldıklarınıza (X) işareti koyunuz.

İFADELER	X
Bir belgeseli infografiğe dönüştürürken belgeselin içerdiği her bilginin infografikte de yer alması metnin anlaşılabilirliğini artırır.	
İnfoğrafik metinler, temel olarak görsel öğelerle değil yazılı metinlerle bilgi aktarmayı amaçlar.	
İnfoğrafik metinlerde, bilgiyi hızlı ve öz vermek amacıyla eksiltile cümleler kullanılabilir.	
İnfoğrafik hazırlarken dinlenen/izlenen belgeseldeki üslup ve iletilerin korunması zorunlu değildir.	
İnfoğrafik metinlerde kişi, kendi çizimlerini kullanmak yerine sadece hazır görselleri kullanmak zorundadır.	
İnfoğrafik metinlerde bilgi aktarımının yanı sıra, konunun öğrencinin duygu ve düşünceleri doğrultusunda yeniden yorumlanması infografik metnin özgünlüğünü artırır.	
Bir infografiğin etkililiğini artırmak için benzetme, karşılaştırma gibi düşünceyi geliştirme yollarından yararlanılabilir.	
Bir belgeseldeki neden-sonuç ilişkisinin infografik metne aktarılırken bozulması, bilginin yanlış anlaşılmasına yol açmaz.	
İnfoğrafik hazırlarken dijital araçlar kullanmak, öğrencinin teknolojik becerilerini geliştirdiği için tercih edilebilir.	
İnfoğrafik, sunacağı bilgileri belirli bir sıraya koymadan rastgele bir düzende aktarabilir.	

Geri Bildirim**1. Soru**

b-c

b: “Görme, koku ve dokunma duyularına yer verilmiştir.” ifadesi söylenemez çünkü metinde dokunma duyusuna ilişkin bir ayrıntı yer almaz. Görme (“sarmaşıkların gölgesi”), koku (“yemek kokusu”) duyuları vardır ama dokunma duyusu yoktur.

c: “Hâl eklerinin yazımı doğrudur.” ifadesi söylenemez çünkü “önümde uzanan yol da” ifadesinde bağlaç olan “da” bitişik yazılmıştır. Bu kullanım yazım kılavuzuna göre yanlıştır. Hâl eki değil, bağlaç görevindedir ve ayrı yazılmalıdır.

a: “Metinde betimleyici anlatım türü kullanılmıştır.” ifadesi doğrudur çünkü parça baştan sona betimleme ayrıntılarıyla ilerler: “sarmaşıkların gölgesi”, “ahşap panjurlar”, “kırmızı sardunyalı”, “demir parmaklıklar” gibi görsel ayrıntılar verilir.

d: “Noktalama kurallarına eksiksiz biçimde uyulmuştur.” ifadesi doğrudur çünkü noktalama anlamı destekleyecek şekilde kullanılmıştır: Örneğin açıklayıcı virgül (“...şey, eski evlerin...”) ve noktalı virgül (“...tabure koymuş; güneşi...”) gibi işaretler metni doğru bölümlendirir.

e: “Metinde yazım yanlışı bulunmaktadır.” ifadesi doğrudur çünkü metinde yazım yanlışı bulunduğu geri bildirimde de gösterilmiştir: Örneğin “kuşkafesleri” doğru yazım değildir, “kuş kafesleri” biçiminde ayrı yazılmalıdır.

f: “Anlatımda kişileştirme sanatına yer verilmiştir.” ifadesi doğrudur çünkü kişileştirme açık delille vardır: “Mahallede her şey konuşmuyordu belki ama suskunluğu bile tanıdık bir sıcaklıktaydı.” ifadesinde “mahalle/suskunluk” insana özgü niteliklerle anlatılır.

ÖĞRENDİKLERİM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi özetlemenizi, günlük hayatta ve farklı derslerde kullanabileceğiniz bilgileri belirlemenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Verilen bilgileri dikkatle okuyunuz. Konunun temel kavramlarını, önemli noktalarını ve bağlantılarını gözden geçirerek öğrenmenizi pekiştiriniz.

İnfoğrafik metinler; veri, bilgi ya da kavramların grafiksel düzen içinde sunulduğu hem görsel hem yazılı öğelerle oluşturulan metinlerdir.

✦ İnfoğrafik Metin Hazırlama Adımları

1. Konu ve iletilecek temel mesaj belirlenir.
2. Ana bilgiler seçilerek öncelik sıralaması yapılır.
3. Bilgileri destekleyecek görsel öğeler tasarlanır veya seçilir.
4. Yazılı metinler kısa, açık ve anlaşılır şekilde hazırlanır.
5. Metin ve görsel öğeler düzenli ve dengeli biçimde yerleştirilir.
6. Renk ve yazı tipi seçimi ile okunabilirlik sağlanır.
7. Tasarım gözden geçirilerek anlam bütünlüğü kontrol edilir.
8. Gerekli görülmesi hâlinde geri bildirim alınarak son düzenlemeler yapılır.

Daha fazlası için
karekodu okutunuz.

OKUMA

BAŞLARKEN

Bu bölümde yer alan etkinlikler, bireysel öğrenme yolculuğunuzda size rehberlik etmek ve öğrenme sürecinizi desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı yürütürken “Hazırlanıyorum”, “İlişkilendiriyorum”, “Uygulayarak Öğreniyorum”, “Değerlendiriyorum”, “Yansıtıcı Yazı” ve “Öğrendiklerim” etkinliklerini sırası ile takip etmeniz ve etkinliklerin sonunda yer alan geri bildirimleri inceleyerek bölümleri tamamlamanız beklenmektedir.

Bu çalışma kartında Türkçenin zengin söz varlığını; duygu, düşünce ve bilgiyi ifade edebilme gücünü metinler aracılığıyla keşfedeceksiniz.

HAZIRLANIYORUM

Amaç: Bu bölümde ön bilgilerinizi hatırlamanızı ve konuya hazırlıklı hâle gelmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz ve ardından gelen soruyu cevaplayınız.

Hava bugün çok soğuk.

Soğuk, insanın
iliğine işliyor.

Bugün hava sıcaklığı
düşük seviyededir.

Ayaz, sokakları sessizliğe
gömmüş.

Bu cümlelerde anlatılan durum aynı olmasına rağmen anlatımda farklı bir etki oluşmasının nedenleri aşağıdakilerden hangileridir? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

1. Kelimelerin çağrışım gücünün farklı olması

2. Cümlelerin uzunluklarının farklı olması

3. Dilin kullanım amacının değişmesi

4. Cümlelerin farklı zaman kipleriyle kurulmuş olması

5. Kelime seçiminin anlatımın etkisini değiştirmesi

☐
☐
☐
☐
☐

Geri Bildirim

Bu cümlelerde anlatılan durum aynıdır ancak kullanılan kelimeler, kelimelerin çağrışımları ve dilin kullanım amacı değiştiği için anlatımda farklı bir etki oluşmuştur. Anlatımın gücü, cümlenin uzunluğundan ya da zaman kipinden değil dilin nasıl kullanıldığından kaynaklanır. Dolayısıyla cümlelerin anlatımında farklı etki oluşmasının nedenleri 1, 3 ve 5. cümledir.

İLİŞKİLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde yeni öğreneceğiniz konuyu; zihninizde var olan bilgileriniz, yaşantılarınız ve diğer derslerde öğrendik-
lerinizle ilişkilendirmenizi bekliyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki metni okuyunuz. Bu metinde bulunan özellikleri tabloda örnekteki gibi işaretleyiniz.

(...)

Üsküdar gezintileri Nuran'a İstanbul'u tanımak hevesini vermişti. Ezici sıcağa rağmen birkaç gün üst
üste İstanbul'a indiler. Eski saraydan başlayarak camileri, medreseleri, semt semt gezdiler. Akşamüstü
Beyoğlu'nda bir kahvede dinleniyorlar yahut herkes işini görmek için ayrılıyor, sonra vapurda bulu-
şuyorlardı.

Nuran'ı iskelede beklemek, gecikince gözü saatte kalmak, kahramanımız için ayrı hazlar oluyordu.
Mizah edebiyatlarının belli başlı mevzusu olan kadınların bekletmek huyundan erkeklerin bu kadar
şikâyetçi olmasına şaşıyordu. Nuran'ı beklemek ona çok lezzetli geliyordu. Her şey lezzetliydi, ucunda
Nuran bulunmak şartıyla.

(...)

Ahmet Hamdi Tanpınar, *Huzur*

1. Kişiler, olayların gelişiminde belirleyici bir role sahiptir.	✓
2. Kişiler, mekânları tanıtmak amacıyla kurgulanmıştır.	
3. Olaylar hayali bir şehirde geçmektedir.	
4. Olay örgüsü kahramanın şehri tanıma hevesiyle başlar.	
5. Olaylar yalnızca iç mekânda geçmektedir, dış mekân tasviri yoktur.	
6. Yapı unsurlarından zaman, mekâna göre ön plandadır.	
7. Olaylar geçmiş zaman kipiyle anlatılmaktadır.	
8. Hâkim bakış açısı kullanılmıştır.	

Geri Bildirim

Metin için doğru olan cümleler 1, 4, 7 ve 8. cümledir.

1. cümle: İstanbul gezileri Nuran'ın İstanbul'u tanıma hevesi üzerinden şekillendiği için bu yargı doğrudur.
2. cümle: Metinde mekânlar kişilerin yaşantılarını ve ruh hâllerini yansıtmak için kullanıldığından bu yargı yanlıştır.
3. cümle: Metinde İstanbul, Üsküdar ve Beyoğlu gibi gerçek mekânlar yer aldığı için bu yargı yanlıştır.
4. cümle: Metin, Nuran'ın İstanbul'u tanıma isteğiyle başladığı için bu yargı doğrudur.
5. cümle: Metinde semtler, sokaklar ve şehir gezintileri gibi dış mekân betimlemeleri bulunduğu için bu yargı yanlıştır.
6. cümle: Metinde mekân unsuru zamana göre daha belirgin şekilde öne çıktığı için bu yargı yanlıştır.
7. cümle: Metinde “vermişti, indiler, gezdiler” gibi geçmiş zaman çekimleri kullanıldığı için bu yargı doğrudur.
8. cümle: Anlatıcı kahramanların iç dünyalarına ve düşüncelerine yer verdiği için bu yargı doğrudur.

UYGULAYARAK ÖĞRENİYORUM

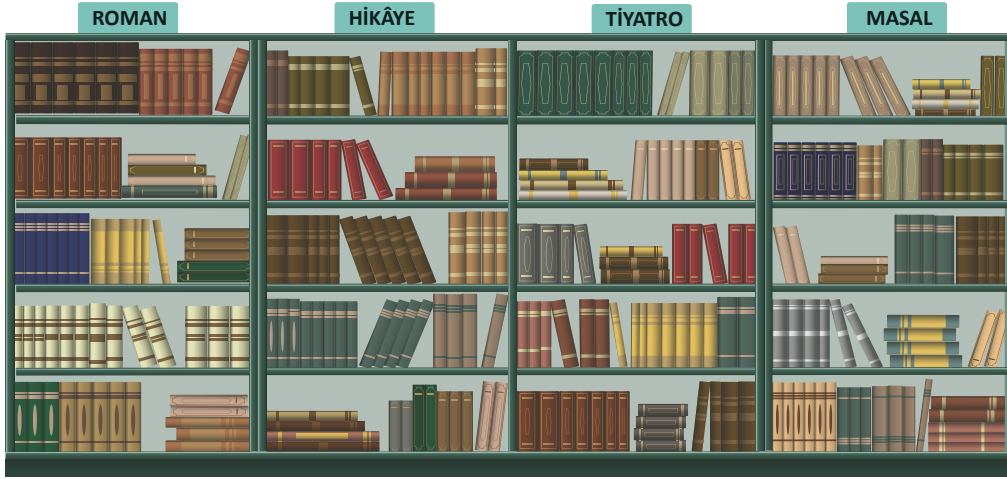
Amaç: Bu bölümde bilgilerinizi etkinlikler ve uygulamalarla pekiştirmenizi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Aşağıda verilen etkinlikleri sırayla yapınız.

1. Etkinlik

Enes, yeni bir kitap seçmek için kütüphaneye gittiğinde görevliye şunları söyler: “Uzun soluklu, olayların ve karakterlerin ayrıntılı bir şekilde anlatıldığı bir kitap arıyorum. İçinde birden fazla olay olabilir ama bu olayların birbiriyle bağlantılı olmasını istiyorum. Kahramanların düşüncelerini, duygularını ve değişimlerini yakından tanımak istiyorum. Olaylar belirli bir zaman ve mekânda geçsin, her şey bir bütünlük içinde olsun. Okurken karakterlerle birlikte yaşayabileyim, olayları onların gözünden görebileyim. Ayrıca anlatılanlar tamamen gerçek olmak zorunda değil, yazarın hayal gücüyle oluşturulan kurgusal bir dünyada da geçebilir. Önemli olan, beni içine çeken bir yaşam sunması.”

Enes’in aradığı kitap türünü tahmin ederek kütüphane görevlisinin onu yönlendirdiği bölümü işaretleyiniz.

2. Etkinlik

Roman, geleneksel aile yapısının modernite karşısında değerlerinden kopma sürecini aile fertleri bağlamında ele alır.	Yazar, halkın rahatlıkla anlayabileceği bir dil kullanarak romanın geniş kitlelere hitap etmesini sağlamıştır.	Romanda mekân ve karakter tasvirlerini güçlendirmek için doğa betimlemeleri, kişilik özelliklerini yansıtan sıfatlar ve imgeler sıkça kullanılmıştır.
Eserin merkezinde, karakterlerin kişisel değişimi ile toplumsal koşullar arasındaki etkileşim vurgulanmaktadır.	Roman boyunca aile içindeki çatışmalar, ekonomik sıkıntılar, toplumsal baskılar ve kişisel hırslar ön plana çıkar.	Karakterlerin konuşmaları, dönemin doğal konuşma tarzına uygun olarak şekillendirilmiş; anlatıcı bölümlerinde ise edebi bir dil kullanılmıştır.

Tabloda verilen cümlelerden üslup ile ilgili olanları işaretlediğinizde aşağıdaki tablolardan hangisi oluşur? İşaretleyiniz.

○

○

○

○

○

○

3. Etkinlik

Aşağıdaki kitap tanıtım yazılarının hangi roman türüne ait olduğunu belirleyerek uygun türle eşleştiriniz.

1

Büyük bir savaşın gölgesinde cesur bir komutanın imkânsız gibi görünen bir kuşatma için verdiği mücadeleyi okuyacaksınız. Dönemin atmosferinin ustaca yansıtıldığı bu eserde akıcı ve etkileyici anlatımıyla yazar, sizi geçmişin derinliklerine götürecektir.

2

Bu romanda genç bir adamın toplumun ekonomik ve sosyal sorunlarıyla yüzleşmesine tanık olacaksınız. Eserde toplumsal adaletsizlikler, yer yer ironi ve hiciv unsurlarıyla gözler önüne seriliyor. Yazarın gerçekçi anlatımı okuru doğrudan olayların içine çekiyor.

3

Zengin betimlemeler ve alegorik anlatımla süslenen bu romanda ormanın derinliklerinde gizemli yaratıklarla karşılaşacak, paralel evrenlerin kapılarını aralayacaksınız. Gerçekliğin sınırlarını aşacağınız bir yolculuk sizi bekliyor.

4

Yazar bu romanında çocukluğuna, ailesiyle ilişkilerine ve hayatının dönüm noktalarına sık sık geri dönüşler yaparak bir iç dökme havasında değiniyor.

a) Psikolojik roman

b) Macera romanı

c) Tarihî roman

d) Sosyal roman

e) Fantastik roman

f) Otobiyografik roman

4. Etkinlik

Çeşitli romanlardan alınan aşağıdaki bölümleri okuyunuz.

I. METİN

(...)

Mart 1319

Refik Cemal'den Server'e

Neriman bu meseleyi izah etmek için benden on beş gün müsaade istedi. Hissettim ki kendi sırrı değil. Belki Handan'dan müsaade isteyecek. Ben bunu Handan'a ait diye düşünmekten o kadar bahtiyardım ki:

— İstersen bir şey söyleme Neriman'cığım, beni affet. Artık sormayacağım, dedim. Ve belki on beş gün sonra İstanbul'dan uzaklaşmış olacağımı, gündüzki meseleyi anlattım. Ben gözyaşları beklerken o bilakis memnun. Ellerini çırpı:

— Avrupa'yı görmek ne kadar isterdim, Refik. Ne iyi! Hele Londra olursa ne iyi, ne iyi!

(...)

Halide Edip Adıvar, *Handan*

III. METİN

(...)

Akşam hızlı indi. O evde yaşanan yıllar boyunca, akşamın en önce bu eve girdiğini, güneşin ise hiç uğramadığını, yapılan türlü savaşımına karşın farelerin bitmediğini, hatta zaman zaman, kedilerimizin en güzel yavrularının onlara yem olmasını olağan karşılamayı, öte yandan bu evi sevmeyi, günü geldiğinde kapalı kapılarının, indirilmiş perdelerinin güvenlik getirdiğini, açık kapısının ardından sızan ışığın ardında iyi şeyler olduğunu düşünmeyi öğrendik. Büyüdük o evde. Herkes bir kapıyı açıyor ve yeni koşulların ortasına atılıyordu. Zorunlu bir şeydi bu.

Ayla Kutlu, *Islak Güneş*

V. METİN

(...)

"Vallahi yüreğim parçalanıyor şu Memede"

"Geldi yabanın köylüsü de elinden aldı."

"Dün gördüm Memedi..."

"Vay fıkara!"

"Evlerinin arkasında gördüm. Yüzü sapsarı. Zehir sarısına kesmiş. Yeşil sarı."

"Ben de gözlerinden korktum. Bir hoş ışıklı gözleri var."

"Fıkara, nişan yapıldı yapılabi evden çıkmıyormuş..."

"Karanlık bir köşede..."

"Akşamadek... Düşünürmüş..."

(...)

Yaşar Kemal, *İnce Memed*

II. METİN

(...)

Gazete dediniz de aklıma geldi: Nermin yemeğe bekler beni... Müsaadenizle. Espri yaparak kurtulamazsın, koltukta söz verdin. Vazgeçiyorum; bütün insanlığın önünde eğilerek özür diliyorum: beni yanlışlıkla çıkardılar sahneye. Ben yoldan geçen... Bütün sorumluluk sende. Hayır değil. Benden paso; çocuk da daha altı yasını doldurmadı biletçi amcası. Evet çocuklar da bekliyor. Paramı geri istiyorum; yanlış filme gelmişim. Görüyorsun, benim gibi bir insandan hayır gelmez. Ölül evinde oturmuş... Yataktan fırlayarak kalktı, pencerenin önüne gitti.

Oğuz Atay, *Tutunamayanlar*

IV. METİN

(...)

Odasına girince kapıyı kapadı. Boğazı düğümleniyordu. Kendini tuttu ve ağlamadı. Belki son defa gördüğü odasının her tarafına baktı. Yutkundü. Ağzında yine bir kuruluk vardı. Çok mu heyecanlıyım?" diye sordu kendi kendine. Evet, bir isyan var içinde. Babasına karşı değil. Kime karşı olduğunu anlamıyor. Evden hemen çıkıp gitmeyi düşündü. Evden ve memleketten. Sabahleyin pasaport için teşebbüs etmek. Feriha ile beraber, on gün sonra, Paris. Artık tereddüde lüzum var mıydı?

(...)

Peyami Safa, *Yalnızız*

VI. METİN

(...)

Nuran, Mümtaz'ı tanıdığı günden beri bütün ömrünce Emirgan'da oturacak gibi hülyalar kurardı. Mümtaz onun bu heveslerini gördükçe evi satın almak çarelerini düşünüyordu fakat evin asıl sahibi olan kadını konuşmak için bir türlü ele geçiremiyordu. Mal sahibi Emirgan'a uğramıyordu. Kira aşağıda kahveciye bırakılır, oradan Rumelihisarı'nda oturan eski bir emektar gelir alır, adaya yollardı.

Akşamüstü Büyükdere'ye geçtiler. Orada küçük bir lokantada yemek yediler. O gece ayın on üçü idi. Onun için ağustos mehtabında dolaşacaklardı. Ay doğar doğmaz Mehmet geldi.

(...)

Ahmet Hamdi Tanpınar, *Huzur*

Tabloda verilen özelliği taşıyan bölümlerin numarasını ilgili alana yazınız.

ÖZELLİKLER	METİN
1. Anlatıcı, okuyucu ile eser arasına girmeden olayları okuyucuya karşılıklı konuşmalar şeklinde sunmuştur.	
2. Sayfalarca anlatılacak olay, kısa bir şekilde verilerek anlatıcıya daha çok şeyi anlatma olanağı sağlamıştır.	
3. Karakterin duygu ve düşünceleri, başkasıyla yazışması şeklinde verilmiştir.	
4. Kahramanın duygu ve düşünceleri, zihninden geçenler anlatıcı tarafından aktarılmıştır.	
5. Karakterin aklından geçen düşünceler bütün karmaşıklığıyla ve herhangi bir sıra olmadan verilmiştir.	

5. Etkinlik

Aşağıdaki metni okuyunuz.

VİCDANİ — Ben kapağı pırlantalı altın bir saat buldum.
POLİS — (İyice uyanmıştır.) Ne dedin? Ne dedin? Bu saati nerden buldun? (Zabıt tutmaya başlamıştır.)
VİCDANİ — Gülhane Parkı'nda buldum.
POLİS — Nasıl buldun?
VİCDANİ — Yürürken ayağıma takıldı, buldum.
POLİS — Ne vakit buldun?
VİCDANİ — Akşamüzeri ezan vakti buldum.
POLİS — Nasıl bir saat buldun?
VİCDANİ — Kapağı pırlantalı altın bir saat buldum. (...)
POLİS — Nerde?
VİCDANİ — Gülhane'de.
POLİS — Ne vakit?
VİCDANİ — Akşamüzeri.
POLİS — Nasıl?
VİCDANİ — Gözüme takıldı.
POLİS — Tamam! Yakaladım. İfadende mübayenet (çelişki) var.
VİCDANİ — Şey, ayağıma takıldı diyecekken gözüme demişim.
POLİS — Göz nerde, ayak nerde. Sen onu benim kalpağıma anlat.

Haldun Taner, *Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım*

a. Okuduğunuz tiyatro metnini, bir roman bölümüne dönüştürerek yazınız.

b. Tiyatro metnini roman paragrafına dönüştürürken hangi değişiklikleri yaptığınızı açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Etkinlik

KUYUCAKLI YUSUF

Sabahattin Ali, *Kuyucaklı Yusuf*'ta, bir Anadolu kasabasını, bütün insani ve toplumsal gerçekliğiyle veriyor: Soylu insanlarıyla, bayağı insanlarıyla; sevinçlerle, üzüntülerle; sevgilerle, nefretlerle; fakirlikle, zenginlikle; umutla, umutsuzlukla... Yarattığı insanlar, o çağın, o çevrenin insanları; birbirleriyle ilişkileri, belirli şartların biçim verdiği ilişkiler. Sabahattin Ali'nin kişilerine karşı davranışı ilginçtir: Gerçekten kendi dışında, gerçekten kendinden bağımsız kişiler gibi görür onları. Davranışlarına müdahale edemediği bu insanlara kimi zaman kızar, kimi zaman onların yardımına koşmak için çırpınır. Ama karışmaz -sanki- onların davranışına.

(...)

Kuyucaklı Yusuf, okuduğum Türk romanları içinde ayrıntıların en mükemmel, en ustaca kullanıldığı romanlardan biri. Sabahattin Ali'de inanılmaz bir gözlem gücü, inanılmaz bir bellek var; *Kuyucaklı Yusuf*'ta çizdiği dünyanın böylesine renkli, sıcak ve inandırıcı olması, bence, büyük ölçüde yaşantısından gelen gözlemlere, ayrıntılara bağlı. O pek önemsizmiş gibi görünen küçük küçük ayrıntılar, romana tam bir somutluk kazandırıyor; birdenbire kendinizi anlatılan kasabada, olayların ve insanların arasında buluveriyorsunuz; romandaki dünya, sanki romanın çerçevesini kırıp dışarıya fırlıyor, sizin dünyanıza karışıyor.

(...)

Romanın 4. sayfasında Yusuf'un sağ elinin baş parmağı mı kesildi, bu parmak, Yusuf'un askerliğiyle ilgili olarak 164. sayfada karşımıza çıkar. Sabahattin Ali, *Kuyucaklı Yusuf*'ta, âdeta, "Bir romanda ayrıntılar nasıl kullanılır?" sorusunun eksiksiz cevabını vermektedir. Sözelimi, "O zaman mindere oturup yemeğe başlıyorlardı." demez, "O zaman mindere yan oturup ayaklarını aşağı sallayarak karşılıklı yemeğe başlıyorlardı" der.

(...)

Romanın başarısını sağlayan bir başka önemli öge de Sabahattin Ali'nin olay kurmakta, birbirleriyle bağlantılı olarak ve roman kişileriyle kasaba gerçekliğini ortaya çıkaracak biçimde olayları sürdürmekte, giderek, bu olaylar dizisine gergin bir dram havası katmaktaki büyük ustalığıdır. (...) *Kuyucaklı Yusuf*, bir kasaba romanı: 1903'te Nazilli'de başlar, hemen Edremit'e atlar ve orada Birinci Dünya Savaşı içinde, sona erer.

Fethi Naci, *Kırk Yılda Kırk Roman*

a. Okuduğunuz metne göre aşağıdaki çalışma yaprağını doldurunuz.

Öznel Cümle
Örneği

Nesnel Cümle
Örneği

Kullanılan
Anlatım Biçimi

Metnin
Konusu

Metnin
Ana Düşüncesi

Metnin
Türü

Geri Bildirim**1. Etkinlik:**

Enes, olayların uzun soluklu biçimde anlatıldığı, birden fazla olayın bağlantılı olduğu, karakterlerin duygu ve düşüncelerinin ayrıntılı verildiği, belirli zaman ve mekân içinde kurgulanan bir eser aradığını belirtmektedir; bu özelliklere sahip olan tür, romandır.

2. Etkinlik

Üslupla ilgili cümleler, yazarın dil ve anlatım özelliklerini (halkın anlayacağı dil, betimleme, imgeler, konuşma dili - edebi dil ayrımı) ele aldığı ifadelerin bulunduğu cümlelerdir. Bu cümleler işaretlendiğinde aşağıdaki tablo oluşur:

3. Etkinlik

1. c, 2. d, 3. e, 4. f

Kitap tanıtımlarındaki ipucu ifadeler dikkate alınarak roman türleri şu şekilde eşleştirilmiştir:

Savaş ve dönem vurgusu tarihi romanı (1. c), toplumsal sorunlar sosyal romanı (2. d), gerçeküstü unsurlar fantastik romanı (3. e), yazarın kendi yaşamındaki dönüm noktalarını anlatması ise otobiyografik romanı (4. f) işaret etmektedir.

4. Etkinlik

1-V, 2-III, 3-I, 4-IV, 5-II

5. Etkinlik

a. Olası cevaplarınız düşünüldükçe örnek cevap oluşturulmuştur.

Vicdani, akşamüzeri Gülhane Parkı'nın taş döşeli yolunda ağır ağır yürürken ayağına takılan sert bir cisimle irkildi. Eğilip baktığında son ışıklarını kaybetmek üzere olan akşam güneşinde parlayan, kapağı pırlantalı altın bir saatle karşılaştı. Saat, parkın sessizliğinde yabancı bir varlık gibi duruyordu. Park yavaş yavaş boşalıyor, ağaçların arasından yalnızca rüzgârın sesi duyuluyordu. Bir süre saati elinde tutup ne yapacağını düşündükten sonra polis merkezine gitti. Masanın arkasındaki memur, saati görür görmez ciddileşti; bakışları sertleşti, sesi sorgulayıcı bir tona büründü. Vicdani'ye saati nerede bulduğunu, ne zaman fark ettiğini, saatin nasıl dikkatini çektiğini art arda sordu. Sorular çoğaldıkça Vicdani'nin dili dolaştı. Polis, bir an durdu sonra dudaklarının kenarında beliren belli belirsiz bir gülümsemeyle başını kaldırdı. "Göz mü, ayak mı?" dedi. Vicdani, bu sorunun ağırlığını hemen hissetti. Saati bulduğu an gözünün önüne geldi; yerde duran o parlak cisim, akşamın sessizliği... Ama memurun bakışları bunları duymak istemiyordu. Sorular artık cevap beklemiyor, yalnızca yeni bir yanışın peşine düşüyordu. O an, saati neden getirdiğini anlatmanın değil kendini anlatmanın zor olduğu bir andı.

b.

Olası cevaplarınız düşünüldükçe örnek cevap oluşturulmuştur.

Tiyatro metninde yer alan diyalogları roman türüne uygun olarak anlatı paragrafına dönüştürdüm. Sahne yönergelerini betimleme yaparak aktardım. Karakterlerin tepkilerini ise iç çözümleme yoluyla onların duygu ve düşüncelerini açıklayarak ifade ettim.

6.Etkinlik

Öznel Cümle Örneği: *Kuyucaklı Yusuf*, okuduğum Türk romanları içinde ayrıntıların en mükemmel, en ustaca kullanıldığı romanlardan biri.

Nesnel Cümle Örneği: *Kuyucaklı Yusuf*, bir kasaba romanı: 1903'te Nazilli'de başlar, hemen Edremit'e atlar ve orada Birinci Dünya Savaşı içinde, sona erer.

Kullanılan Anlatım Biçimi: Açıklayıcı anlatım

Metnin Konusu: *Kuyucaklı Yusuf* romanının değerlendirilmesi

Metnin Ana Düşüncesi: *Kuyucaklı Yusuf*, Sabahattin Ali'nin güçlü gözlem yeteneği ve yaşantısından beslenen ayrıntılı anlatımı sayesinde Anadolu kasaba yaşamını gerçekçi ve inandırıcı biçimde yansıtan başarılı bir romandır.

Metnin Türü: Eleştiri

DEĞERLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi gözden geçirmenizi, kendi öğrenme sürecinizi değerlendirmenizi ve eksiklerinizi fark etmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Soruları dikkatle yanıtlayınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları gözden geçiriniz.

Aşağıdaki metinleri okuyunuz.

(...)

I. METİN

Orhan Kemal'in *Uyku* hikâyesinde olduğu gibi Yaşar Kemal'in *Sarı Sıcak* hikâyesinde de uyku ile savaş ve yorgunluk önemli bir yer tutuyor. İki hikâyede de çocukların beden yapıları bakımından zayıf olmaları ve aşırı sıcaklık karşısında baygın düşmeleri dikkat çekiyor. Yalnız *Uyku* hikâyesinde mekân fabrika olduğu hâlde *Sarı Sıcak*'ta köy ve tarladır. Sosyal çevreyi meydana getiren şahıslar da farklıdır. Orhan Kemal'in hikâyesi işleniş, ayrıntılar ile ana fikir arasında kurulan ilişki, iç zenginlik ve gerçeklik duygusu bakımından Yaşar Kemal'inkinden daha mükemmeldir. Yaşar Kemal, hadiseler arasında ikna edici ilişkiler kuramıyor. Yazar, tasvirleri şairane olsun diye beyhude uzatıyor.

(...)

Mehmet Kaplan, *Hikâye Tahlilleri*

(...)

II. METİN

Eski Çukurova'yı eskiler anlatırlardı. İnce Memed'in eşkiyalığı zamanında doksanını geçkin bir Koca İsmail vardı. O söylerdi. Yemyeşil, çimen yeşili gözleri vardı Koca İsmail'in. Çenesi bütün Türkmen çeneleri gibi ince, sakalı seyrek. Geniş omuzları daha öyle, gençliğindeki gibi sağlam duruyordu. Gözleri, şahin gözleri gibi keskindi. Daha avcılığı bile bırakmamıştı. Beli iki buklüm, tüfeği omzunda her zaman ava giderdi. Yanık Türkmen türküleri söyler, aşiret kavgalarını anlatırdı ve her hikâye sonunda da kavgada aldığı yarayı övünerek gösterirdi. Bazı zamanlar köye sığmaz olur; ev, köy ona dar gelirdi. Türkmen'den kalan ne varsa saklamak, eski Türkmen'i ömrünün her saatinde yaşamak isterdi. Bazı günlerde de tam coşardı.

(...)

Yaşar Kemal, *İnce Memed*

(...)

III. METİN

BEKİR: (Yavaş sesle yedekçinin kulağına) Büyük ağa seni görmek istiyor.

(Yedekçi, edeple yürür. Numan'ın elini iki eliyle tutup öper, iki adım geri çekilir.)

NUMAN AĞA: Oğlum adın ne?

YEDEKÇİ: Uğur oğlu Salih.

NUMAN: Uğurlu olur inşallah, nerelisin?

YEDEKÇİ: Kastamonulu.

NUMAN: Anan, baban, akrabalar var mı?

YEDEKÇİ: Memlekette yeğenlerimden başka kimsem yoktur.

(...)

Musahipzade Celal, *Yedekçi*

1. Bu metinlerde bulunan özellikleri tabloda (✓) ile işaretleyiniz. Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz.

ÖZELLİKLER	I. Metin	II. Metin	III. Metin
1. Kişi anlatımlarında ayrıntılı betimlemelere başvurulmuştur.			
2. Okuyucunun hayal dünyasına seslenmektedir.			
3. Karşılaştırmalara başvurularak düşünceler geliştirilmiştir.			
4. Olaylar bir anlatıcı aracılığıyla okura sunulmuştur.			
5. Geçmişe dönük bir anlatım benimsenmiştir.			
6. Anlatımda diyaloglardan yararlanılmıştır.			
7. Benzetmelerden yararlanılarak anlatım güçlendirilmiştir.			

2. Sabahattin Ali'nin *Kürk Mantolu Madonna* romanından alınan aşağıdaki parçalarda romanın hangi yapı unsuru ağır basmaktadır? Kısaca açıklayarak yazınız.

- a) Raif Efendi'nin sessizliği, hâl ve hareketleri Rasim'in ilgisini çeker. Ancak Raif Efendi ile arasındaki mesafeyi bir türlü kıramaz.

.....

.....

- b) Şubat ortalarında bir gün gene şirkete gelmedi. Akşamüzeri evine uğradığım zaman kapıyı karısı açtı.

.....

.....

- c) Evin içi hiç de zannettiğim gibi değildi. Yemek odası olarak kullanıldığı anlaşılan holde büyük ve açılıp kapanır bir masa, kenarda içi kristal takımlarla dolu bir büfe vardı.

.....

.....

- d) Koltuğundan kalkmadan elini uzattı. Sokuldum ve teşekkür ettim. Fakat dışarı çıkınca koridorda bir müddet durakladım ve bana tarif ettiği odaya gitmekle burayı bırakıp çıkmak arasında bir hayli tereddüt ettim.

.....

.....

Geri Bildirim

1. Soru

1. cümle II. metin, 2. cümle II ve III. metin, 3. cümle I. metin, 4. cümle II. metin, 5. cümle II. metin, 6. cümle III. metin, 7. cümle II. metin ile ilişkilidir.

2. Soru

a. Kişi

Raif Efendi'nin içe kapanık kişiliği ve Rasim'le kuramadığı ilişki anlatılarak karakter özellikleri, kişi unsuru öne çıkarılmıştır.

b. Zaman

Olayların “Şubat ortalarında bir gün” ve “akşamüzeri” gibi zaman ifadeleriyle verilmesi, zaman unsurunu belirgin kılmıştır.

c. Mekân

Ev içindeki eşyaların ve düzenin betimlenmesi, mekân unsurunun ağırlık kazandığını göstermektedir.

d. Olay (durum)

Anlatıcının odalar arasında kalıp gitme tereddüdü yaşaması, küçük bir durum/olay çevresinde gelişen anlatımı ortaya koymaktadır.

Sevgili öğrencimiz, bu çalışma kartının öğrenme sürecinize katkısını düşünerek aşağıdaki “Yansıtıcı Yazı Kartı”nı doldurunuz.

YANSITICI YAZI KARTI

Kendime Notlar:

1. Bu etkinliklerde öğrendiklerim arasında en çok ilgimi çeken şu oldu: .....

Çünkü .....

2. Etkinliklerde yer alan konularla ilgili önceden .....

..... düşünüyordum.

Şimdi .....

..... düşünüyorum.

3. Etkinliklerdeki konular hakkında merak ettiğim ve araştırmak istediğim şu oldu: .....

.....

.....

ÖĞRENDİKLERİM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi özetlemenizi, günlük hayatta ve farklı derslerde kullanabileceğiniz bilgileri belirlemenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Verilen bilgileri dikkatle okuyunuz. Konunun temel kavramlarını, önemli noktalarını ve bağlantılarını gözden geçirerek öğrenmenizi pekiştiriniz.

ROMAN

- Roman; insanı ve çevresini inceleyen, onun serüvenlerini anlatan, duygu ve düşüncelerini çözümleyen, kurmaca veya gerçek olaylara dayanan, anlatmaya bağlı, uzun edebi türdür.
- Romanın yapı unsurları; olay örgüsü, kişi kadrosu, zaman ve mekandır.

ROMAN TÜRLERİ

Tarihi Roman: Tarihi olay ya da kişileri kurgulayarak anlatan romanlardır.

Macera Romanı: Günlük hayatta sık rastlanmayacak şaşırtıcı ve sürükleyici olayları anlatan romanlardır.

Sosyal Roman: Bireyi etkileyen toplumsal, kültürel ve siyasi olayları işleyen romanlardır.

Psikolojik Roman: Bireyin iç dünyasını, ruh hâlini ele alan; bireylerin birbirleriyle ve toplumla ilişkisini çözümleyen romanlardır.

Biyografik Roman: Ünlü bir kişinin hayatını ya da hayatının bir bölümünü anlatan romanlardır.

Otobiografik Roman: Yazarın kendi hayatını anlattığı romanlardır.

Fantastik Roman: Gerçek üstü olay, kişi ve yerleri konu alan romanlardır.

Egzotik Roman: Uzak ve yabancı ülkeleri anlatan romanlardır.

ROMANDA KULLANILAN ANLATIM TEKNİKLERİ

Anlatma Tekniği: Anlatıcının olayı ya da durumu okuyucuya doğrudan aktardığı tekniktir. Bu teknikte okuyucu her şeyi anlatıcıdan öğrenir.

Mektup Tekniği: Yazarın olay ve durumlara müdahale etmeden karakterlerin duygu ve tepkilerini mektup aracılığıyla okuyucuya sunduğu tekniktir.

Özetleme Tekniği: Bu teknikte, sayfalar boyu sürecek olay ve kişi tanımları birkaç satır veya paragrafla anlatılır.

Geriye Dönüş Tekniği: Bu teknikte anlatıcı, olayı içinde bulunduğu şimdiki zamandan alıp karakterin geçmişine ya da olayın meydana geldiği zamana götürür.

Diyalog Tekniği: Karakterlerin karşılıklı konuşurulduğu tekniktir.

İç Diyalog Tekniği: Bu teknikte, anlatıda yer alan karakter psikolojik durumuna göre kendi kendisiyle sanki karşısında biri varmış gibi konuşur; tartışır.

İç Monolog (İç Konuşma) Tekniği: Karakterin duygularını ve düşüncelerini, belirli bir mantık sırasıyla kendi ağzından anlatmasıdır. Bu teknikte karakterin kendi kendine konuşmalarına yer verilir.

Bilinç Akışı Tekniği: Bu teknik, anlatıdaki karakterlerin zihninden geçenlerin okura doğrudan doğruya aktarılmasına yarar. Bu sayede kahramanın iç dünyası okuyucuya yansıtılır. İç monolog tekniğiyle çok benzeyen bu teknikte de okuyucunun zihninden geçenler verilir ancak iç monolog tekniğinde okura aktarılan duygu, düşünce ve hayallerde mantıksal bir bağ varken bilinç akışı tekniğinde bu bağ yoktur.

İç Çözümleme Tekniği: Bu teknikte kahramanın iç dünyası okuyucuya yansıtılır ancak bu kez anlatıcı araya girer. Yani okuyucu kahramanın duygu, düşünce ve hayallerini anlatıcı vasıtasıyla öğrenir.

TIYATRO

- Tiyatro metinleri sahnede, bir seyirci topluluğu önünde, oyuncular tarafından canlandırılmak üzere yazılan, göstermeye bağlı metinlerdir.
- Tiyatronun yapı unsurları olay örgüsünün karşılığı olan dramatik örgü, kişiler, zaman ve mekândır.
- Bir romanla karşılaştırıldığında yapı unsurları açısından benzer olan tiyatro, özellikle üslup yani olayların okuyucuya sunuluş tarzlarında farklılıklar taşır.

ELEŞTİRİ

- Edebiyat, sanat veya düşünce ürünlerinin olumlu veya olumsuz yönlerini ortaya çıkarmak, yazarın gerçek değerini yansıtmak amacıyla yazılan yazılara eleştiri (tenkit) denir.

ROMAN VE TIYATRONUN ÜSLUP FARKLILIKLARI

- Romanda olaylar mutlaka bir anlatıcı tarafından aktarılır ve okur kahramanların duygularını, düşüncelerini, davranışlarını anlatıcıdan öğrenir. Tiyatroda ise bir anlatıcı yoktur. Anlatım diyaloglardan oluşur, oyuncuların sergilemeleri gereken davranışlar yay ayrıç içinde verilir.
- Romanda anlatıcı; kişileri, mekânları aktarırken genellikle ayrıntılı betimlemelere başvurur. Bu betimlemeler bazen paragraflar hatta sayfalar alabilir. Tiyatroda ise yer, dekor ve kişilerle ilgili bilgiler perde veya perdenin alt bölümü olan tablo başlarında verilir.

EDEBİ METİN İLE ÖĞRETİCİ METİN ARASINDAKİ ÜSLUP FARKLILIKLARI

- Edebi metinlerin amacı, okuyucuyu duygusal olarak etkileyip onun hayal dünyasını harekete geçirmektir. Dolayısıyla bu metinlerde yazar dilin sağladığı tüm imkânlardan fazlasıyla yararlanır, sözcüklerin mecazi anlamları öne çıkar, söz sanatları bolca kullanılır. Öğretici metinlerin temel amacı ise bilgi vermek, okuyucuyu yönlendirmek, ikna etmek ve onda farkındalık oluşturmaktır. Dolayısıyla sözcüklerin temel anlamlarına sadık kalınır; önemli olan, bilgiyi açık ve anlaşılır şekilde sunmaktır. Üslup, metnin konusu ve hedef kitlesine göre şekillenir.
- Okuyucu, edebi bir metni okuduğunda yazarın hayal dünyasını keşfetse de metni kendi hayal dünyasında yeniden şekillendirir. Kullanılan üslup metnin katmanlı bir yapıya sahip olmasını, yani farklı yorumlara açık olmasını sağlar. Öğretici metinler ise düşünce ağırlıklı yazılar olduğu için anlatımın açık ve tutarlı olması gerekir. Her okunduğunda aynı anlamı veren bu metinlerde anlatım biçimleri ve düşünceyi geliştirme yollarına sıkça başvurulur.
- Edebi metinler kurmaca olduğu için genellikle öznel ifadeler kullanılır; öğretici metinler ise kurmaca içermez, çoğunlukla gerçeği olduğu gibi aktarır. Dolayısıyla bu metinlerde nesnel ifadeler ağırlıktadır.

Daha fazlası için
karekodu okutunuz.

DİNLEME

BAŞLARKEN

Bu bölümde yer alan etkinlikler, bireysel öğrenme yolculuğunuzda size rehberlik etmek ve öğrenme sürecinizi desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı yürütürken “Hazırlanıyorum”, “İlişkilendiriyorum”, “Uygulayarak Öğreniyorum”, “Değerlendiriyorum”, “Yansıtıcı Yazı” ve “Öğrendiklerim” etkinliklerini sırası ile takip etmeniz ve etkinliklerin sonunda yer alan geri bildirimleri inceleyerek bölümleri tamamlamanız beklenmektedir.

Bu çalışma kartında otobiyografi türünün özelliklerini öğrenecek, öğretici ve edebî metinlerin arasındaki farkları kavrayacaksınız.

HAZIRLANIYORUM

Amaç: Bu bölümde ön bilgilerinizi hatırlamanızı ve konuya hazırlıklı hâle gelmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Listede okuduğunuz ifadelerle katılıyorsanız “EVET”, katılmıyorsanız “HAYIR” seçeneğine (X) işareti koyunuz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Öğretici metinlerin bilgi vermek amacıyla yazıldığını farkındayım.		
2. Öğretici metinlerde yalın bir dil kullanıldığını bilirim.		
3. Öğretici metinlerdeki nesnel ifadeleri ayırt edebilirim.		
4. Öğretici metinlerde söyleyiş özelliğinden çok konunun önemli olduğunu farkındayım.		
5. Öğretici metinlerde gerçekliğin olduğu gibi yansıtıldığını bilirim.		

Geri Bildirim

Tablodaki ifadelerde cevabınızın “HAYIR” olduğu maddeler için aşağıdaki açıklamalardan yararlanınız.

1.	Öğretici metinler, bilgi vermek amacıyla yazılır.
2.	Öğretici metinlerde yalın bir dil kullanılır.
3.	Öğretici metinlerde nesnellik ağır basar.
4.	Öğretici metinlerde içerik , söyleyişten daha önemlidir.
5.	Öğretici metinlerde gerçeklik olduğu gibi yansıtılır.

İLİŞKİLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde yeni öğreneceğiniz konuyu; zihninizde var olan bilgileriniz, yaşantılarınız ve diğer derslerde öğrendik-
lerinizle ilişkilendirmenizi bekliyoruz.

Yönerge: Verilen infografığı inceleyiniz. Infografikten hareketle aşağıdaki yargılar doğru ise “DOĞRU”, yanlış ise “YANLIŞ”
sütununu işaretleyiniz.

DENİZ KAYA

Mimar

İletişim

✉ denizkaya@mail.com

☎ +0 212 123 45 67

📍 Karesi / Balıkesir

Eğitim

Yüksek Lisans

Mimari Tasarım İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) |
2014 – 2016

Tez Konusu: "Kentsel Dönüşümde Sürdürülebilir
Cephe Sistemlerinin Enerji Verimliliğine Etkisi"

Lisans

Mimarlık Bölümü Orta Doğu Teknik Üniversitesi
(ODTÜ) | 2009 – 2014

Derece: Onur Öğrencisi

Yetkinlikler

T.C. İmar Mevzuatı, Yangın Yönetmeliği,
Otopark Yönetmeliği,
Proje Yönetimi, Başlangıç, Enerji Analizi

Yabancı Diller

İngilizce (Profesyonel)
Türkçe (Ana dil)

Hakkımda

Sürdürülebilir tasarım ve kentsel dönüşüm projelerinde 8 yılı aşkın deneyime sahip, yaratıcı ve çözüm odaklı bir yüksek mimarım. Konsept tasarımdan uygulama projesi teslimine kadar tüm süreçlerde aktif rol aldım. Disiplinler arası ekipleri yönetme ve karmaşık şantiye sorunlarını yerinde çözme konusunda başarılı bir geçmişe sahibim.

İş Deneyimleri

Proje Mimarı | Tek Yapı & Tasarım, İstanbul Eylül 2019 – Günümüz

- Konut ve ofis projelerinin çizimi
- Müşteri sunumları için 3D modelleme ve görselleştirme
- İmalatın projelere uygunluğunun yerinde kontrol edilmesi

Mimar | Efsane Mimarlık Ofisi, Ankara Haziran 2016 – Ağustos 2019

- Okul ve kütüphane projelerinin detay çizimlerinin hazırlanması
- Haftalık şantiye toplantılarına katılarak ilerleme raporlarının oluşturulması
- Proje teslim dosyalarının ve teknik şartnamelerin hazırlanması

Genç Mimar | Gözcüler Mimarlık İstanbul Temmuz 2014 – Mayıs 2016

- Tadilat projeleri için yerinde ölçüm alma işlemleri
- Projelerin sunum paftalarının düzenlenmesi

	DOĞRU	YANLIŞ
1. Olaylar ve durumlar birinci kişinin ağzından aktarılmaktadır.		
2. Bir kişinin eğitim süreci ve mesleki gelişimi hakkında bilgi vermektedir.		
3. Yazar, bu metni oluştururken öznel yorumda bulunmamaktadır.		
4. Sunulan olay ve durumların kaynağı, yazarın kendi yaşantısı ve belleğidir.		
5. Metinde anlaşılır ve yalın bir dil kullanılmaktadır.		

Geri Bildirim

1. D, 2. D, 3. Y, 4. D, 5. D

- Metindeki yüklem birinci tekil şahıs ekiyle çekimlenmekte, olaylar ve durumlar birinci kişinin ağzından aktarılmaktadır.
- Metnin içeriğinde kronolojik olarak gidilen üniversiteler ve çalışılan iş yerleri sıralanarak kişinin kariyer yolculuğu aktarılmıştır.
- Yazar kendini tanıtırken “yaratıcı”, “çözüm odaklı” ve “başarılı” gibi kanıtlanması zor, kişisel görüş içeren sıfatlar kullandığı için anlatım tamamen nesnel değildir.
- Anlatılanlar dışarıdan yapılan bir araştırmaya değil yazarın bizzat yaşadığı deneyimlere ve kendi hafızasındaki bilgilere dayanmaktadır.
- Metin bilgi verme amacı taşıdığı için söz sanatlarına, mecazlara ve kapalı ifadelere yer verilmemiştir.

UYGULAYARAK ÖĞRENYORUM

Amaç: Bu bölümde bilgilerinizi etkinlikler ve uygulamalarla pekiştirmenizi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Etkinliklerde verilen adımları dikkatle uygulayınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları gözden geçirin.

1. Etkinlik

Aşağıdaki soruları sırasıyla cevaplayınız.

- a. Bir sanatçıyı tanımak için başkasının kaleminden çıkan kurgusal bir metni mi yoksa sanatçının kendi öz anlatısını mı daha güvenilir görürsünüz? Açıklayınız.

.....

.....

.....

- b. Dinleyeceğiniz metinde “dokuz yaşımda”, “on üç yaşımda”, “dokuz yaşıma kadar”, “çocukluk romanım”, “ilk romanım” gibi ifadeler geçmektedir. Bu ifadelerden hareketle metnin türüne dair tahminde bulununuz.

.....

.....

.....

- c. Bir sanatçının hayat hikâyesini dinleme amacınız ne olabilir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

I. METİN

Yandaki karekodu okutarak metni dinleyiniz. Aşağıdaki etkinlikleri dinlediğiniz metinden hareketle yapınız. Dinleme sırasında metnin içeriğine ve söyleyiş özelliklerine dikkat ederek notlar alınız. Karekoddaki içeriğe ulaşmadığınız durumda 140. sayfadaki yönergeyi uygulayabilirsiniz.

2. Etkinlik

Dinlediğiniz otobiyografide geçen bazı kelimeler verilmiştir. Cümledeki bağlamından hareketle bu kelimelerin metinde hangi anlamda kullanıldığını yazınız.

Kelime ve Kelime Grubu	Kelimenin Bulunduğu Cümle	Cümlede Kazandığı Anlam
doğmak	Dokuz yaşımda başlayan bir hastalık ve on üç yaşımda başlayan hayatımı kazanmak zorunluluğu, beni, edebiyattan önce kendini anlamaya ve yetiştirmeye mecbur bir küçük insanın tamamıyla hayati zorunluluklardan doğma bir terbiye, psikoloji ve felsefe merakı ile doldurdu.	
rehber	On dokuz yaşıma kadar hem kendime hem de öğretmenlik yaptığım okullarda çocuklara bir rehber olarak yaşadım.	
teşvik etmek	O zamanın genç edebiyatı beni hararetle teşvik ediyor, hikâyelerime imza atmamı istiyordu.	
karalama	Fakat hâlâ bu yazılar, beni, edebiyata girmiş olmak olgusuna inandıracak kuvvette şeyler olduklarını bizzat bana kabul ettirmekten çok uzak, günü gününe çırpıştırma, karalamalardır.	
çekirdek	Belki halk sezişi o kitapta, hâlâ büyütüp olduramadığım bazı ürünlerin çekirdeklerini keşfeder gibi olmuştur.	

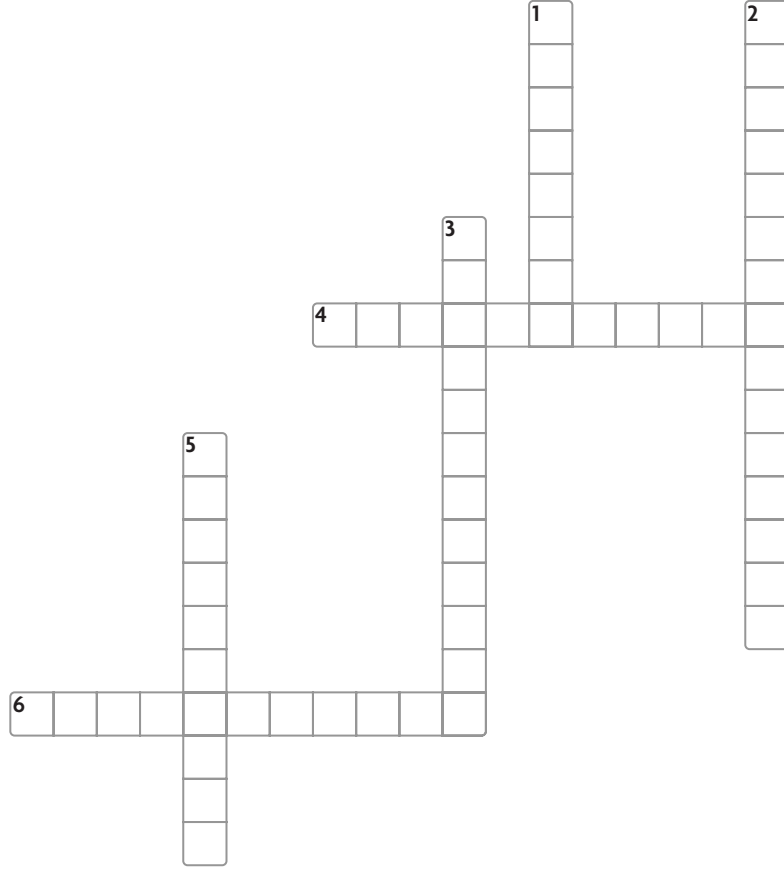
3. Etkinlik

Metinde yazarın hayatı ile ilgili aşağıda belirtilen bilgilerden hangileri yer almıştır, işaretleyiniz.

Çocukluk dönemi	Yaşadığı şehirler	Meslek hayatı
☐	☐	☐
Yazdığı eserler	Sanat hayatı	Aile hayatı
☐	☐	☐

4. Etkinlik

Dinlediğiniz metinden hareketle aşağıdaki soruların cevaplarını bulmacada belirtilen yerlere yazınız.

Dikey

1. Yazarın çocukken yazdığı romanın adı nedir?
2. Yazar, gazete için yazdığı hikâyeleri hangi başlık altında yayımlamıştır?
3. Yazarın çıkardığı gazetenin adı nedir?
5. “İsmail Safa’nın en güzel eseri Peyami’dir.” sözü kimin tarafından söylenmiştir?

Yatay

4. Yazarın ilk mesleği nedir?
6. Yazarın ilk romanının adı nedir?

Geri Bildirim**1. Etkinlik**

a.

Olası cevaplarınız düşünülerek örnek cevap oluşturulmuştur.

Bir sanatçının hayat hikâyesini, doğrudan kendi kaleminden çıkmış bir metinden öğrenmeyi tercih ederim. Kurgusal metinler estetik bir zevk sunsa da kişinin kendi yazdığı metinlerde yazarın sesi ile anlatıcının sesi birleşir. Bu durum bize olayların sadece dış yüzünü değil kişinin o anki duygu dünyasını, pişmanlıklarını ve iç hesaplaşmalarını en saf hâliyle sunar.

b.

Metinde geçen bu ifadelerden yola çıkarak metnin bir hayat hikâyesi olduğu tahmin edilebilir. Yazar; “dokuz yaşımda”, “on üç yaşımda”, “dokuz yaşıma kadar” gibi ifadelerle doğrudan kendi yaşamındaki dönüm noktalarından bahsetmekte; “ilk romanım”, “çocukluk romanım” diyerek de kariyerindeki gelişimi kendi ağzından anlatmaktadır.

c.

Yazarın yazınsal gelişim evrelerini ve eserlerinin ortaya çıkış serüvenini kendi ağzından anlamak. Bir sanatçının çocukluktan yetişkinliğe evrilen bakış açısını kavrayarak yazarlık sürecine dair çıkarımlarda bulunmak.

2. Etkinlik

Kelime ve Kelime Grubu	Kelimenin Bulunduğu Cümle	Cümlede Kazandığı Anlam
doğmak	Dokuz yaşımda başlayan bir hastalık ve on üç yaşımda başlayan hayatımı kazanmak zorunluluğu, beni, edebiyattan önce kendini anlamaya ve yetiştirmeye mecbur bir küçük insanın tamamıyla hayati zorunluluklardan doğma bir terbiye, psikoloji ve felsefe merakı ile doldurdu.	Ortaya çıkmak, sonucu olmak
rehber	On dokuz yaşıma kadar hem kendime hem de öğretmenlik yaptığım okullarda çocuklara bir rehber olarak yaşadım.	Birinin doğruyu bulmasına yardımcı olan, yol gösteren kimse
teşvik etmek	O zamanın genç edebiyatı beni hararetle teşvik ediyor, hikâyelerime imza atmamı istiyordu.	İsteklendirmek, özendirmek
karalama	Fakat hâlâ bu yazılar, beni, edebiyata girmiş olmak olgusuna inandıracak kuvvette şeyler olduklarını bizzat bana kabul ettirmekten çok uzak, günü gününe çırpıştırma, karalamalardır.	El alıştırmak için çok tekrarlanarak yazılan yazı
çekirdek	Belki halk sezişi o kitapta, hâlâ büyütüp olduramadığım bazı ürünlerin çekirdeklerini keşfeder gibi olmuştur.	Bir şeyin temelini oluşturan

3. Etkinlik

Çocukluk dönemi, Meslek hayatı, Yazdığı eserler, Sanat hayatı

4. Etkinlik

Yatay

1. ESKİ DOST
2. ASRIN HİKÂYELERİ
3. YİRMİNCİ ASIR
5. YAHYA KEMAL

Dikey

4. ÖĞRETMENLİK
6. SÖZDE KIZLAR

DEĞERLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi gözden geçirmenizi, kendi öğrenme sürecinizi değerlendirmenizi ve eksiklerinizi fark etmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Aşağıdaki karekodu okutarak metni dinleyiniz. Dinleme sırasında metnin içeriğine ve söyleyiş özelliklerine dikkat ederek notlar alınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları gözden geçiriniz.

DOKUZUNCU HARİCİYE
KOĞUŞU

Yandaki karekodu okutarak *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu* adlı romandan alınan bölümü dinleyiniz. Dinlediğiniz bölümden hareketle roman ile otobiyografi türünü karşılaştırınız. Karekoddaki içeriğe ulaşamadığınız durumda 140. sayfadaki yönergeyi uygulayabilirsiniz.

1. Aşağıdaki tabloda verilen yargıların hangi metin türü için geçerli olduğunu (X) işareti ile belirtiniz.

Cümleler	Roman	Otobiyografi
1. Kişisel hayatı konu edinen öğretici bir metinden alınmıştır.		
2. Anlatmaya bağlı edebî bir metinden alınmıştır.		
3. Estetik zevk vermek amacıyla yazılmıştır.		
4. Açıklayıcı ve öyküleyici anlatım biçimi kullanılmıştır.		
5. Öyküleyici ve betimleyici anlatım biçimi kullanılmıştır.		
6. Olaylar 1. kişi ağzından aktarılmıştır.		
7. Nesnellik ağır basmaktadır.		
8. Öznellik ağır basmaktadır.		

2. Metinlerin hangisinde dış dünyadaki gerçeklik değiştirilmeden aktarılmıştır? Düşüncelerinizi gerekçeleriyle yazınız.

.....

.....

.....

3. Metinlerin hangisinde dış dünyadaki gerçeklik kurgulanarak aktarılmıştır? Düşüncelerinizi gerekçeleriyle yazınız.

.....

.....

.....

Otobiyografi ile ilgili bilgilerinizi değerlendirmek için aşağıdaki çıkış kartını doldurunuz.

Üç Yaz

Otobiyografi ile ilgili öğrendiğiniz üç bilgiyi yazınız.

1.

.....

2.

.....

3.

.....

İki Sor

Otobiyografi ile ilgili merak ettiğiniz veya daha fazla bilgi almak istediğiniz konuyla ilgili iki soru yazınız.

1.

.....

2.

.....

Bir Paylaş

Çalışma kartından hareketle otobiyografi hakkında bir görüşünüzü paylaşınız.

1.

.....

Geri Bildirim

1.

1. Otobiyografi, 2. Roman, 3. Roman, 4. Otobiyografi, 5. Roman, 6. Roman-Otobiyografi, 7. Otobiyografi, 8. Roman

2.

Otobiyografide dış dünyadaki gerçeklik değiştirilmeden aktarılmıştır. Çünkü yazar, bilgi vermek amacıyla oluşturduğu metninde yaşadıklarını olduğu gibi anlatmıştır.

3.

Romanda dış dünyadaki gerçeklik kurgulanarak aktarılmıştır. Çünkü yazar, dış dünyadaki gerçekliği kendi süzgecinden geçirerek eserine aktarmıştır; olaylar ile ilgili hislerini, sezgilerini ve bunların kendisinde uyandırdığı çağrışımları kurgulayarak okura iletmiştir.

ÖĞRENDİKLERİM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi özetlemenizi, günlük hayatta ve farklı derslerde kullanabileceğiniz bilgileri belirlemenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Verilen bilgileri dikkatle okuyunuz. Konunun temel kavramlarını, önemli noktalarını ve bağlantılarını gözden geçirerek öğrenmenizi pekiştiriniz.

OTOBİYOGRAFİ: Bir kimsenin kendi yaşam öyküsünü, doğumundan itibaren ya da hayatının önemli bir kesitinden başlayarak kendi bakış açısıyla ve birinci tekil kişi ağzıyla kaleme aldığı edebi türdür.

Sevgili öğrencimiz, karekodu kullanamadığınız durumlarda aşağıdaki metinleri bir yakınınızdan dinleyerek ilgili etkinlikleri yapınız.

I. METİN

Dokuz yaşımda başlayan bir hastalık ve on üç yaşımda başlayan hayatımı kazanmak zorunluluğu, beni, edebiyattan önce kendini anlamaya ve yetiştirmeye mecbur bir küçük insanın tamamıyla hayati zorunluluklardan doğma bir terbiye, psikoloji ve felsefe merakı ile doldurdu. On dokuz yaşıma kadar hem kendime hem de öğretmenlik yaptığım okullarda çocuklara bir rehber olarak yaşadım. I. Dünya Savaşı ortasında on beş yaşımda öğretmenlik yapıyordum.

Edebiyat, dokuz yaşımda başlayan ihtiraslarımdan biridir; on üç yaşımda *Eski Dost* diye yazdığım ilk çocukluk romanımın müsveddelerini hâlâ saklıyorum. Fakat edebiyata girişim hakikaten benim hiç haberim olmadan olmuştur. On dokuz yaşımda kardeşimin teşvikiyle, öğretmenlik ve memuriyet hayatından basına geçerek “Yirminci Asır” adlı bir akşam gazetesi çıkarmaya başladık. Orada, *Asrın Hikâyeleri* başlığı altında, ilk otuz kırk tanesi imzasız ve tamamıyla halk için gazete hikâyeleri yazmaya başladım. Bu hikâyeler o zaman halk arasında beni hâlâ hayrete düşüren bir başarı kazandı. O zamanın genç edebiyatı beni hararetle teşvik ediyor, hikâyelerime imza atmamı istiyordu. Yakup Kadri “Bize bir üslup getirdin.” diyor, Yahya Kemal, sonra başkaları için çok tekrarlanan bir tespit ile “İsmail Safa’nın en güzel eseri Peyami’dir.” diyordu. Ömer Seyfettin, Faruk Nafiz ve daha birçokları, bana gelen cesareti cömert ellerle dağıtanlar arasındadırlar. Sonra imza atmaya başladım. Fakat hâlâ bu yazılar, beni, edebiyata girmiş olmak olgusuna inandıracak kuvvette şeyler olduklarını bizzat bana kabul ettirmekten çok uzak, günü gününe çırpıştırmaya, karalamalardır. İlk romanım *Sözde Kızlar*’ı kendime ve başkalarına hiçbir şey ispat etmemek için sırf geçinme kaygısıyla yazdım. Bence kıymetsiz olan bu kitabı halk arasında bugün üçüncü baskısını idrak edecek derecede bir başarı kazanması, herhâlde farkında olmadan okuyucuya, sonradan yazacağım eserlerin iyiliğine ait bir vaatte bulunmuş olmama yorulabilir. Belki halk sezişi o kitapta, hâlâ büyütüp olduramadığım bazı ürünlerin çekirdeklerini keşfeder gibi olmuştur. *Mahşer*, *Canan* hep yarı hayatı kazanma zorunluluğu ile yarı da henüz şekillenmeye başlayan edebi isteklerle yazılmıştır...

Peyami Safa

DOKUZUNCU HARİCİYE KOĞUŞU

(...)

Âletlerle hırpalanan dizimde bir zonklama, fakat temiz ve yeni sargıların verdiği rahatlık, pansumandan kurtulmuş olmak sevinci, operatörün müthiş kararı, yakın istikbalime karşı duyduğum merak, derhal birçok tahminlere kalkışan endişeli zekâmın faaliyeti gibi ruhumu birkaç parçaya bölen duygular ve düşünceler arasında karanlık dehlize çıktım.

Ağır ağır yürüyordum. Etrafımda ipe dizili çamaşırlar gibi müphem dalgalanışlar. Onları görmüyorum. Kapanırken dizime çarpar korkusuyla büyük, yaylı kapıyı ihtiyatla açıyorum. Dış kapıdan bir sedye geliyor. Bakmadan daha hızlı yürüyorum.

Bahçe. Parlak bahar güneşi. İçerinin renklerinden ve kokusundan birdenbire ayrılan tatlı bir parlaklık, çamların yeşili ve taze bir tabiat kokusu. Uzakta, çamların altında, beyaz entarili hastalar derinliklere doğru gitgide küçülen, yumuşak hayaletleriyle uzanmış, güneşleniyorlar. Koğuşlardan birinin penceresinden hasta bir çocuğun söylediği türkü geliyor. Kumlu yolda yürüyen ayakların çitirtisi. Ve her an çamların karaltıları arasında ansızın beliren bir beyazlık.

Her gidişimde, hastahanelerin bahçeleri bana hüznü verirdi. Bunun mânasını şimdi bulmaya çalışıyorum ve hastalıkla tabiat arasındaki büyük tezadı anlıyorum. Bu, bir bahçeden hastahaneye girerken ve bir hastahaneden bahçeye çıkarken en çok hissedilen şeydir.

(...)

Peyami Safa

Daha fazlası için
karekodu okutunuz.

EDEBİYAT ATÖLYESİ (YAZMA-KONUŞMA)

BAŞLARKEN

Bu bölümde yer alan etkinlikler, bireysel öğrenme yolculuğunuzda size rehberlik etmek ve öğrenme sürecinizi desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı yürütürken “Hazırlanıyorum”, “İlişkilendiriyorum”, “Uygulayarak Öğreniyorum”, “Değerlendiriyorum”, “Yansıtıcı Yazı” ve “Öğrendiklerim” etkinliklerini sırası ile takip etmeniz ve etkinliklerin sonunda yer alan geri bildirimleri inceleyerek bölümleri tamamlamanız beklenmektedir.

Bu çalışma kartında, dilin farklı kullanım alanlarını ve anlatım biçimlerini keşfedeceksiniz. Otobiyografi yazımına dair etkinliklerle kendi yaşamınızdan kesitleri edebi bir dille ifade etmeyi deneyecek, aynı zamanda günlük dil ve sosyal medya diliyle farklarını gözlemleyeceksiniz. Böylece hem kişisel anlatımınızı güçlendirecek hem de dili amacına uygun biçimde kullanma becerisi kazanacaksınız.

HAZIRLANIYORUM

Amaç: Bu bölümde ön bilgilerinizi hatırlamanızı ve konuya hazırlıklı hâle gelmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Listede okuduğunuz ifadelerle katılıyorsanız “**EVET**”, katılmıyorsanız “**HAYIR**” seçeneğine (X) işareti koyunuz ve tablodaki ifadelerde cevabınızın “**HAYIR**” olduğu maddeler için geri bildirimden yararlanınız.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Yazıma başlamadan önce amacımı belirleyebilirim.		
2. Yazımın giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini planlayabilirim.		
3. Yazımda ana düşünce ve yardımcı düşünceleri belirleyebilirim.		
4. Yazımda dil bilgisi, yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilirim.		
5. Yazımı tamamladıktan sonra metnimi gözden geçirerek gerekli düzenlemeleri yapabilirim.		
6. Konuşmama başlamadan önce amacımı ve hedef kitlemi açıkça belirleyebilirim.		
7. Konuşmamı giriş, gelişme ve sonuç bölümleriyle mantıklı bir yapıda planlayabilirim.		
8. Konuşmamda vurgu ve tonlamayı yerinde kullanarak anlatımımı güçlendirebilirim.		
9. Dinleyicilerle göz teması kurarak konuşmamı daha etkili hâle getirebilirim.		
10. Jest ve mimiklerden yararlanarak düşüncelerimi daha anlaşılır aktarabilirim.		

Geri Bildirim

1. Yazıya başlamadan önce yazının amacı belirlenir, bu amaç metnin içeriğini, anlatım biçimini ve kullanılacak dil özelliklerini yönlendirir.
2. Yazı, giriş, gelişme ve sonuç bölümleri planlanarak oluşturulur; bu bölümler metnin konuya hazırlık, ayrıntılandırma ve toparlama aşamalarını düzenli biçimde sunar.
3. Yazıda ana düşünce belirlenir ve yardımcı düşünceler bu ana düşünceyi açıklayan, örnekleyen, destekleyen bir yapı içinde kullanılır.
4. Yazım sürecinde dil bilgisi, yazım ve noktalama kurallarına dikkat edilerek metnin anlam bütünlüğü ve anlatım açıklığı korunur.
5. Yazı tamamlandıktan sonra metin baştan sona kontrol edilerek anlatım bozuklukları, yazım ve noktalama hataları giderilir.
6. Konuşmaya başlamadan önce konuşmanın amacı ve hedef kitlesi belirlenerek anlatımın içeriği, üslubu ve sözcük seçimi buna göre düzenlenir.
7. Konuşma, giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan bir plan doğrultusunda hazırlanarak düşüncelerin mantıklı, akıcı biçimde sunulması sağlanır.
8. Konuşma sırasında vurgu ve tonlama, önemli noktaları öne çıkaracak ve anlamı destekleyecek biçimde kullanılır.
9. Konuşma süresince dinleyicilerle göz teması kurularak dikkat ve etkileşim canlı tutulur.
10. Konuşma sırasında jest ve mimiklerle anlatım desteklenerek sözlü iletişimin etkililiği artırılır.

İLİŞKİLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde yeni öğreneceğiniz konuyu; zihninizde var olan bilgileriniz, yaşantılarınız ve diğer derslerde öğrendiklerinizle ilişkilendirmenizi bekliyoruz.

Yönerge: Aşağıda “Bir Bildirim Geldi” başlıklı bir senaryo verilmiştir. Bu senaryodan bir bildirimin sizde uyandırdığı duyguyu ve düşünceyi yazıya dökceksiniz. Bölüm 1 ve 2’yi takip ederek etkinliği yapınız. Yanıtlamadığınız bölümler için geri bildirimleri dikkate alarak çalışmanızı gözden geçirin.

BİR BİLDİRİM GELDİ

Telefonun titreşti.

Ekran aydınlandı.

Bir bildirim geldi.

Belki bir mesaj, belki bir beğeni, belki sadece hatırlatma...

Parmağın ekrana uzandı ama bir an durdun.

Çünkü fark ettin...

Bildirimler artıyor ama düşünmeye ayırdığın zaman azalıyor.

Bölüm 1 - Paragraf Yazma

Bir Bildirim Geldi senaryosunun iletişinden yola çıkarak 100-150 kelime arasında bilgilendirici ve açıklayıcı bir paragraf yazınız.

Bölüm 2 – Şiir Yazma

Bir Bildirim Geldi senaryosundan yola çıkarak 2-4 dörtlük arasında kısa bir şiir yazınız.

[illegible]

Gerçekleştiren

Olası cevaplarınız düşünülerek örnek cevaplar oluşturulmuştur.

Bölüm 1

Günümüzde telefonlara gelen bildirimler, bireylerin günlük yaşamını doğrudan etkilemektedir. Mesajlar, beğeniler ve hatırlatmalar sayesinde insanlar sürekli çevrim içi kalmakta ancak bu durum düşünmeye ayrılan zamanı azaltmaktadır. Bildirimlerin sık gelmesi dikkat dağınıklığına yol açmakta ve bireyin yaptığı işe odaklanmasını zorlaştırmaktadır. Zamanla bu alışkanlık, yüz yüze iletişimin azalmasına ve bireyin kendisiyle baş başa kalamamasına neden olmaktadır. Özellikle gençler, gelen her bildirimi kontrol etme isteğiyle hareket etmekte ve bu durum zihinsel yorgunluğa yol açmaktadır. Bu nedenle bildirimlerin bilinçli kullanılması önemlidir. Teknolojiden tamamen uzaklaşmak mümkün olmasa da bildirimleri sınırlandırmak bireyin hem zamanını daha verimli kullanmasını hem de düşünsel farkındalığını artırmasını sağlayacaktır.

Bölüm 2

TİTREŞEN MASA

Ekrana bir anlığına ışık olur geceye,
Sessizliğin içine düşer bir titreşim.
Parmaklar alışkanlıkla uzanır camına,
Durur kalbim, düşüncelerim geriye çekilir.

Bir bildirim geldi, zaman bölündü,
Anlar küçüldü, dakikalar savruldu.
Bakmadan geçemediğim o küçük işaret,
Düşüncelerimin önüne perde oldu.

Kapatınca ekranı oda yine sessiz,
Ama zihnim hâlâ o titreşimde asılı.
Belki de en büyük eksiklik burada gizli:
Durmayı unutan bir hayatın telaşı.

UYGULAYARAK ÖĞRENİYORUM

Amaç: Bu bölümde bilgilerinizi etkinlikler ve uygulamalarla pekiştirmenizi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Etkinliklerde verilen adımları dikkatle uygulayınız. Çalışmanızı güvenli ve düzenli bir şekilde yapınız.

1. Etkinlik

Aşağıdaki rol kartını inceleyiniz ve rol kartından hareketle soruları cevaplayınız.

ROL KARTI

Yaşı: 23

Mezun Olduğu Bölüm: İşletme

Kişisel Özellikleri: Yenilikçi, risk almayı seven, çözüm odaklı

Hedefleri: Teknoloji alanında başarılı bir girişim yapmak, insanların hayatını kolaylaştıran ürünler geliştirmek

Zayıf Yönleri: Bazen fazla hızlı karar vermesi, başarısızlıkları kişisel olarak algılaması

Özel ilgi Alanları: Girişimcilik, yapay zekâ, finans yönetimi

Hayatının Dönüm Noktaları: İlk girişim fikrini geliştirmesi, yatırımcılarla yaptığı görüşme, ekibiyle ilk ürününü piyasaya sürmesi

a. Bilgileri verilen karakterin rolünü üstlenerek yönergeye uygun bir otobiyografi yazınız.

Yönerge:

Yazacağınız otobiyografi;

- 3-5 paragraf arasında olmalıdır.
- Giriş, gelişme, sonuç bölümlerinden oluşmalıdır.
- Yazım ve noktalama kurallarına uygun olmalıdır.
- Ana düşünce ve yardımcı düşünceler kronolojik olarak sıralanmalıdır.

---

b. Rol kartındaki kişiye ait dijital bir platformda yayımlanan bir konuşmanın metni aşağıda verilmiştir. Bu metinde bulunan sosyal medya diline ait yanlış kullanılan kelimeleri bulunuz.

Bi Fikrin Peşinde Koşan Girişimci!

Selam millet! Bugün size bildiğiniz normal işletme öğrencisi gibi takılan ama kafasında acayip hayaller olan biri var, ondan bahsedicem. Daha 23 yaşında, full yenilikçi, problem çözücü ve “Risk mi?” o ne bilmiyor sanki! Amaç ne biliyo musunuz? Sadece bir startup kurmak değil, milletin hayatını kolaylaştıracak teknolojiler falan geliştirmek!

Her şeyi bir anda yaptı işte! O ilk fikri bulduğunda belki bi’ kahveci köşesindeydi, belki de sabaha kadar kodluyodu... Ama o an var ya her şeyi değiştirdi! Yatırımcılarla görüşmeler, ekip kurmalar, rekabetin amansızlığı derken yol baya bir çetrefilli oldu.

Risk almak = level atlamak! Hızlı kararlar bazen jackpot demek, bazen de fena çakılmak. Ama ona göre “Eyvah battım.” diye bir şey yok! Sadece “Denedim, olmadı, napalım, öğrendim işte!” kafasında takılıyor. Girişimcilikte “kaybettim” yok, sadece “try and learn” var!

Yapay zekâ, finans, teknoloji... Onun için teknoloji sadece bir alet edevat değil, geleceği şekillendiren efsane bir güç! Finans işlerini ayarlayıp sürdürülebilir bir business modeli yapmak, yapay zekâyla sınırları zorlamak, daha neler neler...

Ve unutmayın: Büyük hayaller, büyük cesaret ister! Dijital dünyada hızlı olan değil, akıllı taktik yapan kazanır! O yüzden bu arkadaş sadece bir teknoloji delisi değil, geleceği kodlayan bir lider olma yolunda ilerliyor!

Geri Bildirim

a. Olası cevaplarınız düşünülmek üzere örnek cevap oluşturulmuştur.

23 yaşımın başlarındaydım, farklı renklerle tanıştım. Şu anda işletme öğrencisiyim ancak asıl tutkum, teknolojinin sınırlarını zorlayarak insanların hayatına dokunan yenilikler yaratmak. Çocukluğumdan beri meraklı, sorgulayıcı ve çözüm odaklı bir yapım vardı. Kızılcahamam’da geçen çocukluk yıllarımda doğayla iç içe büyüdüm, ilkokulda devre kurmaya çalıştım, oyuncak tamir etmeye merak sardım. Ortaokulda bilgisayarla tanışmam meslek hayatımın dönüm noktasıydı; kod yazmak benim için oyuna dönüştü.

Lise yıllarımda matematik ve fen derslerine ilğim arttı, analitik düşünme becerilerim gelişti. Üniversitede işletme okumamın sebebi, teknoloji tutkumla iş dünyasını birleştirme isteğimdi. Bir fikirle başlayan girişim yolculuğumda yatırımcılarla görüştüm, vizyonumu paylaşan bir ekip kurdum ve ilk ürünümüzü piyasaya sürdük. Bu süreçte hızlı kararlar ve başarısızlıklar beni zorladı ama her deneyim bana çok şey kattı.

Girişimcilik, yapay zekâ ve finans yönetimine olan ilğim beni sürekli öğrenmeye yöneltiyor. Çocukluk merakım, gelişen becerilerim ve ilk girişim deneyimim, beni bugünkü hedeflerime taşıyan yapı taşları oldu. Gelecekte sadece bir teknoloji tutkunu değil, iz bırakan bir lider olmayı hedefliyorum.

b.

Bi Fikrin Peşinde Koşan Girişimci!

Selam **millet**! Bugün size bildiğiniz **normal** işletme öğrencisi gibi **takılan** ama kafasında **acayip** hayaller olan biri var, ondan **bahsedicem**. Daha 23 yaşında, **full** yenilikçi, problem çözücü ve “Risk mi?” o ne bilmiyor sanki! Amaç ne **biliyo** musunuz? Sadece bi **startup** kurmak değil, milletin hayatını **kolaylaştıracak** teknolojiler **falan** geliştirmek!

Her şeyi bi anda yaptı işte! O ilk fikri bulduğunda belki **bi**’ kahveci köşesindeydi, belki de sabaha kadar **kodluyodu**... Ama o an **var ya** her şeyi değiştirdi! Yatırımcılarla görüşmeler, ekip kurmalar, rekabetin amansızlığı derken yol **baya** bir çetrefilli oldu.

Risk almak = level atlamak! Hızlı kararlar bazen **jackpot** demek, bazen de fena **çakılmak**. Ama ona göre “**Eyvah battım**.” diye bir şey yok! Sadece “Denedim, olmadı, **napalım**, öğrendim işte!” **kafasında takılıyor**. Girişimcilikte “kaybettim” yok, sadece “**try and learn**” var!

Yapay zekâ, finans, teknoloji... Onun için teknoloji sadece bir alet edevat değil, geleceği şekillendiren **efsane** bir güç! Finans işlerini ayarlayıp sürdürülebilir bir **business** modeli yapmak, yapay zekâyla sınırları zorlamak, daha neler neler...

Ve unutmayın: Büyük hayaller, büyük cesaret ister! Dijital dünyada hızlı olan değil, akıllı taktik yapan kazanır! O yüzden bu arkadaş sadece bir teknoloji **delisi** değil, geleceği kodlayan bir lider olma yolunda ilerliyor!

DEĞERLENDİRİYORUM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi gözden geçirmenizi, kendi öğrenme sürecinizi değerlendirmenizi ve eksiklerinizi fark etmenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Soruları dikkatle yanıtlayınız. Cevaplarınızı geri bildirimlerle karşılaştırarak eksik gördüğünüz noktaları tekrar ediniz.

1. Aşağıda verilen otobiyografi ile ilgili ifadeleri doğru (D)-yanlış (Y) durumuna göre değerlendirerek cevap tablosunu “D” ya da “Y” harfleri ile doldurunuz.

İfadeler	Doğru/Yanlış
1. Otobiyografi türünde anlatıcı ile yazar aynıdır.	
2. Otobiyografik metinlerde amaç yalnızca bilgi vermektir.	
3. Otobiyografilerde anlatılan her ayrıntı estetik değer taşımak zorundadır.	
4. Otobiyografi, yazıldığı dönemin sosyal ve kültürel izlerini yansıtabilir.	

2. Aşağıda verilen özellikleri uygun başlık altındaki kutucuklara yerleştiriniz.

- Kişisel söyleyiş
- Nesnel anlatım ağırlığı
- İç gözleme dayalı anlatım
- Düz ve bilgi verici dil
- Çağrışım gücü yüksek sözcükler
- Duygu ve düşünce aktarımı
- Resmî anlatım tonu

Otobiyografik Üslubu Güçlendiren

Otobiyografik Üslubu Zayıflatan

3. Aşağıda verilen sosyal medya dili ve edebi dil ile ilgili ifadeleri doğru (D)-yanlış (Y) durumuna göre değerlendirerek cevap tablosunu “D” ya da “Y” harfleri ile doldurunuz.

İfadeler	Doğru/Yanlış
1. Sosyal medya dili, bağlama göre edebi dil öğeleri içerebilir.	
2. Edebi dil her durumda kapalı ve ağır bir anlatım gerektirir.	
3. Konuşmada beden dili, anlamın oluşumuna katkı sağlar.	
4. Hedef kitlenin özellikleri konuşma planını etkilemez.	
5. Ses tonu, sözlü anlatımın ikna edici yönünü güçlendirebilir.	
6. Görsel ve işitsel öğeler konuşmanın ana iletisini destekleyebilir.	
7. Nezaket kuralları yalnızca resmî konuşmalarda önemlidir.	

4. Tabloda verilen her bir özelliğin sosyal medya diline mi yoksa edebi dile mi ait olduğunu belirleyerek ilgili sütunu işaretleyiniz.

İfadeler	Sosyal Medya Dili	Edebi Dil
1. Anlık ve hızlı iletişim		
2. İmgesel anlatım		
3. Sözcüklerin kısaltılarak yoğun kullanımı		
4. Estetik söyleyiş		
5. Günlük konuşma dili ağırlığı		
6. Söz sanatlarından yararlanma		

5. Aşağıdakilerden hangileri etkileşimli bir sunumun hazırlanma sürecinde dikkate alınmalıdır?

- ☐ a. Hedef kitlenin ilgi alanları
- ☐ b. Konuşma ortamının fiziksel özellikleri
- ☐ c. Dil ve üslup uyumu
- ☐ d. Sunulacak metnin ezberlenmesi
- ☐ e. Görsel ve işitsel desteklerin kullanımı
- ☐ f. Zaman yönetimi
- ☐ g. Konuşmacının kişisel ilgileri

6. Bir sunum sırasında ses tonu, beden dili ve görsel öğelerin etkili kullanılmamasının konuşmanın anlam ve etki gücünü nasıl etkileyebileceğini kendi hayatınızdan örnekler vererek açıklayınız.

.....

.....

.....

7. Bir konuşma etkinliği sonrasında yapılan öz değerlendirme ve akran değerlendirmesinin, öğrencinin özgün konuşmacı kimliği geliştirmesine nasıl katkı sağladığını açıklayınız.

.....

.....

.....

Sevgili Öğrenciler,

Dolduracağınız bu formun amacı, çalışma kartından öğrendiğiniz bilgileri fark etmenizi sağlamaktır. Aşağıdaki listede okuduğunuz ifadeler katıldıklarınıza (X) işareti koyunuz.

ÖLÇÜTLER	
Otobiyografinin kişinin kendi hayat hikâyesini anlattığı bir yazı türü olduğunu öğrendim.	
Otobiyografinin özelliklerini kavradım.	
Otobiyografimi yazarken hangi adımları izlemem gerektiğini öğrendim.	
Otobiyografi yazma sürecinde hazırlık ve planlama yapmanın önemini kavradım.	
Otobiyografimde sade ve samimi bir dil kullanmam gerektiğinin farkına vardım.	
Otobiyografide kronolojik sıralamanın hikâyenin akıcılığına ve anlaşılır olmasına fayda sağladığını keşfettim.	
Öğrendiğim bilgilerden hareketle etkileyici bir otobiyografi yazabilirim.	
Sosyal medyanın Türkçemiz üzerindeki olumsuz etkileriyle yüzleştim.	
Bir konuşma metninde yapılan dil yanlışlarını fark edebilirim.	
Sosyal medya dilini dikkatli kullanmam gerektiğini fark ettim.	
Dil bilgisi kurallarına uygun etkili bir konuşma metni hazırlayabilirim.	

Geri Bildirim

1. Soru

D-Y-Y-D

1. Otobiyografi türünde anlatıcı ile yazar aynıdır çünkü kişi kendi yaşamını kendi bakış açısıyla anlatır.
2. Otobiyografik metinlerde amaç yalnızca bilgi vermek değildir; yazar duygu, düşünce ve yorumlarını da aktarır.
3. Otobiyografilerde anlatılan her ayrıntının estetik değer taşıması zorunlu değildir, bazı bölümler daha çok bilgi ve tanıklık niteliği taşır.
4. Otobiyografi, yazıldığı dönemin sosyal ve kültürel özelliklerini yansıtabilir çünkü yazar yaşadığı çevre ve toplumdan etkilenir.

2. Soru

Otobiyografik Üslubu Güçlendirenler

- Kişisel söyleyiş
- İç gözleme dayalı anlatım
- Çağrışımların gücü yüksek sözcükler
- Duygu ve düşünce aktarımı

Çünkü bunlar anlatıcının sesini duyurur, metni içten ve özgün kılar.

Üslubu Zayıflatanlar

- Nesnel anlatım ağırlığı
- Düz ve bilgi verici dil
- Resmi anlatım tonu

Çünkü bu özellikler metni kişisel anlatıdan uzaklaştırır, anlatıcının sesini silikleştirir.

3. Soru

D-Y-D-Y-D-D-Y

1. Sosyal medya dili bağlama göre edebî ögeler içerebilir ifadesi doğrudur çünkü sosyal medya ortamlarında kullanılan dil; metnin amacına ve bağlamına bağlı olarak imge, mecaz veya sanatsal söyleyiş gibi edebî dil ögeleri içerebilir.
3. Konuşmada beden dili anlamı destekler ifadesi doğrudur çünkü jest, mimik ve duruş gibi beden dili unsurları sözlü anlatımı tamamlayarak verilen iletinin doğru ve etkili biçimde algılanmasına katkı sağlar.
5. Ses tonu ikna gücünü artırır ifadesi doğrudur çünkü sesin vurgusu, şiddeti ve tonu, konuşmacının iletlerini daha etkileyici ve inandırıcı kılar.
6. Görsel ve işitsel ögeler ana mesajı destekler ifadesi doğrudur çünkü bu ögeler, anlatılan bilgilerin somutlaşmasını sağlayarak konuşmanın anlaşılmasını ve akılda kalıcılığını artırır.
2. Edebî dil her zaman kapalı değildir; sade olabilir ifadesi yanlıştır çünkü edebî dilin temel özelliği anlaşılabilir ya da ağır olmak değil estetik, etkili ve bağlama uygun bir anlatım sunmaktır. Bu nedenle sade bir dil de edebî nitelik taşıyabilir.
4. Hedef kitle konuşma planını doğrudan etkiler ifadesi yanlıştır çünkü konuşmanın amacı, içeriği ve dili hedef kitlenin özelliklerine göre belirlenir. Bu nedenle hedef kitle konuşma planını doğrudan etkileyen bir unsurdur.
7. Nezaket her konuşma ortamında önemlidir ifadesi yanlıştır çünkü etkili ve saygılı iletişim yalnızca resmi ortamlarda değil günlük, akademik ve dijital tüm konuşma ortamlarında geçerli bir ilkedir.

4. Soru

Sosyal Medya Dili

- Anlık ve hızlı iletişim
- Sözcüklerin kısaltılarak yoğun kullanımı
- Günlük konuşma dili ağırlığı

Edebi Dil

- İmgesel anlatım
- Estetik söyleyiş
- Söz sanatlarından yararlanma

5. Soru

a-b-c- e-f

- a.** Hedef kitlenin ilgi alanları seçilmelidir çünkü etkileşimli bir sunumda dinleyicinin ilgi ve beklentileri, konuşmanın içeriğini ve sunuş biçimini doğrudan belirler.
- b.** Konuşma ortamının fiziksel özellikleri seçilmelidir çünkü mekânın büyüklüğü, gürültü durumu ve teknik imkânları konuşma planını ve kullanılan araçları etkiler.
- c.** Dil ve üslup uyumu seçilmelidir çünkü konuşmanın amaca ve hedef kitleye uygun bir üslupla sunulması, iletinin doğru ve etkili biçimde aktarılmasını sağlar.
- e.** Görsel ve işitsel desteklerin kullanımı seçilmelidir çünkü bu öğeler konuşmanın anlaşılabilirliğini ve kalıcılığını artırarak etki-leşimi güçlendirir.
- f.** Zaman yönetimi seçilmelidir çünkü planlanan sürenin dengeli kullanımı, konuşmanın bütünlüğünü ve akıcılığını korur.
- d.** Metnin yazılı hâlinin ezberlenmesi seçilmemelidir çünkü ezbere dayalı konuşma, doğal iletişimi zayıflatır ve dinleyiciye etkileşimi azaltır.
- g.** Konuşmacının kişisel ilgileri seçilmemelidir çünkü konuşma içeriği konuşmacının bireysel tercihleriyle değil, konu, amaç ve hedef kitle doğrultusunda belirlenmelidir.

6. Soru**Olası cevaplarınız düşünülmüş örnek cevap oluşturulmuştur.**

Ses tonu, beden dili ve görsel öğeler konuşmanın anlam dünyasını destekleyen temel unsurlardır. Bu unsurların etkili kullanılması, konuşmanın tekdüze bir akışa bürünmesine ve dinleyicinin dikkatinin dağılmasına neden olur. Örneğin önemli bir düşüncenin her cümlede aynı ses tonuyla aktarılması, vurgulanmak istenen iletinin sıradanlaşmasına yol açar. Beden dilinin zayıf kullanımı ise konuşmacının anlattıklarıyla kurduğu ilişkiyi görünmez kılarak sözlü anlatımın inandırıcılığını azaltır. Görsel öğelerden yararlanılmadığında soyut kavramlar dinleyici zihninde somutlaşamaz ve anlatılanların kalıcılığı düşer. Bu nedenle ses, beden ve görsel unsurların bütüncül kullanımı; konuşmanın hem anlamını hem de etki gücünü belirgin biçimde artırır.

7. Soru**Olası cevaplarınız düşünülmüş örnek cevap oluşturulmuştur.**

Öz değerlendirme, öğrencinin kendi konuşma sürecini bilinçli biçimde gözden geçirmesine olanak tanır. Bu sayede öğrenci, konuşmasındaki güçlü yönleri fark ederken geliştirilmesi gereken noktalarla da yüzleşir. Akran değerlendirmesi ise konuşmacıya farklı dinleyici bakış açıları kazandırarak kendi anlatımını dışarıdan görmesini sağlar. Bu iki değerlendirme biçimi birlikte kullanıldığında öğrenci yalnızca hatalarını düzeltmekle kalmaz, kendine özgü konuşma tarzını da tanımlama fırsatı bulur. Böylece öğrencinin konuşma sürecine yönelik farkındalığı artar ve özgün, tutarlı bir konuşmacı kimliği oluşturması desteklenir.

ÖĞRENDİKLERİM

Amaç: Bu bölümde, öğrendiklerinizi özetlemenizi, günlük hayatta ve farklı derslerde kullanabileceğiniz bilgileri belirlemenizi amaçlıyoruz.

Yönerge: Verilen bilgileri dikkatle okuyunuz. Konunun temel kavramlarını, önemli noktalarını ve bağlantılarını gözden geçirerek öğrenmenizi pekiştiriniz.

OTOBİYOGRAFI

Otobiyografi, bir kişinin kendi yaşam öyküsünü kendi ağzından ve bakış açısından anlattığı yazı türüdür. Kişi hayatındaki önemli olayları, başarıları, dönüm noktalarını, duygularını ve düşüncelerini yazarak kendini tanıtır.

Otobiyografinin Özellikleri;

1. Birinci tekil kişi anlatımı (ben dili) kullanılır.
2. Yaşanmış olaylara dayanır.
3. Olaylar kronolojik sıra ile anlatılır.
4. Yazar, duygu ve düşüncelerine de yer verir.
5. Amaç, okuyucuya kendini tanıtmaktır.

DİLİN KULLANIM ALANLARI

Günlük Dil: İnsanların gündelik yaşamda, doğal ve samimi bir şekilde iletişim kurarken kullandığı dildir.

Edebi Dil: Duygu, düşünce ve hayalleri etkileyici, estetik ve sanatlı bir biçimde ifade eden dildir.

Sosyal Medya Dili: İnternet ve sosyal medya platformlarında kullanılan hızlı, pratik ve çoğu zaman kısaltmalara dayalı iletişim dilidir.

Daha fazlası için
karekodu okutunuz.

